

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ
ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ**

Καρυδοπούλου Κ. Μαρία

**Πτυχιούχος Διαχείρισης Ανθρωπίνων Πόρων Και Διοίκησης
Του Εθνικού Και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)**

**Υποβληθείσα Για Το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Στη Διοίκηση Επιχειρήσεων
Για Στελέχη (Executive M.B.A.)**

**Τμήμα Οργάνωσης Και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Πανεπιστημίου Πειραιώς**

Επιβλέπων Καθηγητής : Καθ. Χρήστος Καζαντζής

Πειραιάς 2007

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρώτα απ' όλα, θέλω να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της μεταπτυχιακής εργασίας μου, Καθηγητή κ. Χρήστο Καζαντζή, για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του κατά τη διάρκεια της δουλειάς μου. Οφείλω ευχαριστίες σε όλους τους Καθηγητές μου του τμήματος μεταπτυχιακών σπουδών Ε- MBA ΟΔΕ του Πανεπιστημίου Πειραιά για τις γνώσεις που αποκόμισα κατά τη διάρκεια των μαθημάτων και την ανταπόκρισή τους στα ερωτήματα που τους έθετα, γεγονός που συντέλεσε στη διεύρυνση της σκέψης μου στον τομέα της διοίκησης.

Επίσης ευχαριστώ τον Βασίλη για την ηθική υποστήριξή του, τους φίλους και συνεργάτες για την βοήθειά τους στη συλλογή στοιχείων και τέλος ευχαριστώ την οικογένειά μου για την ολόψυχη αγάπη και υποστήριξή τους όλα αυτά τα χρόνια.

Μαρία Καρυδοπούλου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1. Γενικά.....	1
1.1 Αντικειμενικοί Σκοποί.....	2
1.2 Μεθοδολογία.....	3
1.3 Χρησιμότητα.....	4
1.4 Δομή.....	4
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ	
.....	5
2. Το Ποδόσφαιρο Από Την Αρχαιότητα Έως Τον 19 ^ο	5
2.1 Αρχαία Χρόνια.....	5
2.1.1 8 ^{ος} - 19 ^{ος} Αιώνας.....	7
2.1.2 Το Ποδόσφαιρο Στον 20 ^ο Αιώνα.....	13
2.2 Fifa - Η Διεθνής Ποδοσφαιρική Συνομοσπονδία.....	15
2.2.1 Uefa - Η Ευρωπαϊκή Ποδοσφαιρική Συνομοσπονδία.....	17
2.2.2 Οι Εκλογές Και Η Σύγκρουση U.E.F.A. – F.I.F.A.....	18
2.3 Ο Ρόλος Της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	23
2.3.1 Επιτάχυνση Των Ρυθμών Για Ποδοσφαιρικούς Κανόνες.....	23
2.3.2 Η 11αδα Των Βασικών Αρχών Της Λευκής Βίβλου Του Αθλητισμού.....	
Στην Ευρώπη.....	25
2.4 Φορείς Υλοποίησης Των Στόχων Της ΕΕ Από Την Ελληνική Πολιτεία.....	27
2.4.1 F.I.F.A. – U.E.F.A.....	27
2.4.2 Ε.Π.Ο.....	27

3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ.....	28
3. Η Συμβολή Της Πολιτείας.....	28
3.1 Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.....	28
3.1.1 Στόχος Της Πολιτείας.....	29
3.2 Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία (Ε.Π.Ο.).....	31
3.2.1 Ιστορία Της Ε.Π.Ο.....	31
3.2.2 Κύριος Αντικειμενικός Στόχος Της Ε.Π.Ο.....	32
3.2.3 Γενικοί Στόχοι Της Ε.Π.Ο.....	33
3.2.4 Επιμέρους Στόχοι Της Ε.Π.Ο.....	33
3.2.5 Ειδικό Στόχοι Της Ε.Π.Ο.....	34
4 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ.....	35
4. Αθλητικά Νομοθετήματα.....	35
4.1 Τα Προ Του Νέου Αθλητικού Ν.3479/06 Βασικότερα Νομοθετήματα.....	35
4.2 Αλλαγές Του Ν.3479/06 Για Τις Επαγγελματικές Ενώσεις Ποδοσφαίρου, Τις Π.Α.Ε. Και Τους Ποδοσφαιριστές.....	37
4.2.1 Διοικητική Οργάνωση & Λειτουργία Των Φορέων Διοίκησης.....	37
4.2.2 Ειδικότερα Επί Των Άρθρων Του Νέου Αθλητικού Ν.3479/06.....	38
4.2.3 Κανονισμοί Των Ενώσεων.....	40
4.2.4 Ρύθμιση Οικονομικών Θεμάτων Των Ενώσεων.....	42
4.2.5 Ρύθμιση Οικονομικών Θεμάτων Των Π.Α.Ε.....	43

5 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	
ΤΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.....	47
5. Εισαγωγή.....	47
5.1 Χρηματοοικονομική Οργάνωση.....	47
5.1.1 Οργάνωση Χρηματοοικονομικής Λειτουργίας.....	48
5.1.2 Κέντρα Κόστους – Κέρδους.....	48
5.1.3 Δανεισμός.....	51
5.1.4 Επιχορηγήσεις – Χορηγίες.....	51
5.2 Λογιστική Οργάνωση.....	53
5.2.1 Ε.Γ.Λ.Σ. – Ομάδες Λογαριασμών.....	54
5.2.2 Οργάνωση Λογιστικής Μονάδας.....	57
5.2.3 Ποιότητα Οικονομικών Καταστάσεων Με Βάση Τα Πιστοποιητικά Ελέγχου..	57
6 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ.....	61
6. Εισαγωγή.....	61
6.1 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας.....	61
6.1.1 Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (ROE-return on net worth)	
.....	61
6.1.2 Αριθμοδείκτης Περιθωρίου Καθαρού Κέρδους (Net profit margin).....	62
6.1.3 Αριθμοδείκτης Περιθωρίου Μικτού Κέρδους (Gross profit margin).....	62
6.1.4 Αποδοτικότητα Συνολικών Επενδυμένων Κεφαλαίων (ROI)	62
6.1.5 Αριθμοδείκτης Οικονομικής Μοχλεύσεως (Financial leverage ratio).....	63
6.2. Αριθμοδείκτες Ρευστότητας.....	63
6.2.1 Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας ή Κεφαλαίου Κίνησης (current ratio)	63
6.2.2 Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας (Acid test ratio)	64
6.2.3 Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας.....	64
6.2.4 Αριθμοδείκτης Αμυντικού Χρονικού Διαστήματος.....	64
6.3 Αριθμοδείκτες Δραστηριότητας.....	64

6.3.1 Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Εισπράξεως Απαιτήσεων (Receivables turnover ratio)	65
6.3.2 Μέση Διάρκεια Παραμονής Των Απαιτήσεων Στην Επιχείρηση	65
6.3.3 Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Εξοφλήσεως Βραχυπροθέσμων Υποχρεώσεων (Trade creditors to purchases ratio).....	65
6.3.4 Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων (Inventories turnover ratio).....	66
6.3.5 Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Καθαρού Κεφαλαίου Κινήσεως (Net working capital turnover ratio).....	66
6.3.6 Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού (Asset turnover ratio)...	66
6.3.7 Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Παγίων (Fixed asset turnover ratio).	67
6.3.8 Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ιδίων Κεφαλαίων (owner's equity turnover ratio).....	67
6.4 Αριθμοδείκτες Δαπανών Λειτουργίας.....	68
6.4.1 Αριθμοδείκτης Λειτουργικών Εξόδων (Operating expense ratios).....	68
6.4.2 Αριθμοδείκτης Καλύψεως Επενδύσεων (Ratio of accumulated depreciation to new investments).....	68
6.5 Αριθμοδείκτες Διαρθρώσεως Κεφαλαίων και Βιωσιμότητας.....	68
6.5.1 Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Συνολικά Κεφάλαια (Ratio of owner's equity to total assets).....	69
6.5.2 Αριθμοδείκτης Δανειακών Κεφαλαίων (Ratio of total liabilities).....	69
6.5.3 Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Δανειακά Κεφάλαια (Ratio of owner's equity to total liabilities).....	69
6.5.4 Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Πάγια (Ratio of owner's equity to fixed assets).....	70
6.5.5 Αριθμοδείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικές Υποχρεώσεις (Ratio of current assets to total liabilities).....	70

6.5.6 Αριθμοδείκτης Παγίων προς Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Ratio of fixed assets to long term liabilities).....	71
6.5.7 Αριθμοδείκτης καλύψεως τόκων (Number of times interest earned).....	71
6.6 Επενδυτικοί Αριθμοδείκτες.....	71
6.6.1 Κέρδη κατά μετοχή (Earnings per share).....	71
6.6.2 Μέρισμα κατά μετοχή (Dividends per share).....	72
6.6.3. Λόγος τιμής προς κέρδη ανά μετοχή (P/E)	72
7 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΑΕΚ, ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ, ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΚΑΙ ΠΑΟΚ.....	73
7. Εισαγωγή - Ανάλυση Δεικτών Ανά Π.Α.Ε.....	73
7.1. Αθλητική Ένωση Κωνσταντινοπολιτών (Α.Ε.Κ.) Π.Α.Ε.....	73
7.1.1. Δείκτες Ρευστότητας Α.Ε.Κ.....	73
7.1.2. Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης Και Φερεγγυότητας Α.Ε.Κ.....	76
7.1.3. Απόδοση Των Επενδυμένων Κεφαλαίων Α.Ε.Κ.	78
7.1.4. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Α.Ε.Κ.....	80
7.1.5. Περιθώριο Κέρδους Α.Ε.Κ.....	81
7.1.6. Αποτελεσματικότητα Και Διαχείριση Κόστους Α.Ε.Κ.	82
7.1.7. Πρόβλεψη Για Χρεοκοπία Της Π.Α.Ε. Α.Ε.Κ.	83
7.2. Ολυμπιακός Σ.Φ.Π. Α.Ε. (Ο.Σ.Φ.Π.)	85
7.2.1. Δείκτες Ρευστότητας Ο.Σ.Φ.Π.	85
7.2.2. Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης Και Φερεγγυότητας Ο.Σ.Φ.Π.	86
7.2.3. Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Ο.Σ.Φ.Π.	87
7.2.4. Διαχείριση Περιουσίας Ο.Σ.Φ.Π.	89
7.2.5. Περιθώριο Κέρδους Ο.Σ.Φ.Π.	89
7.2.6. Αποτελεσματικότητα Και Διαχείριση Κόστους Ο.Σ.Φ.Π.....	90
7.2.7. Πρόβλεψη Χρεοκοπίας Της Π.Α.Ε. Ο.Σ.Φ.Π.	92
7.3. Π.Α.Ε. ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ (Π.Α.Ο.).....	93
7.3.1. Δείκτες Ρευστότητας Π.Α.Ο.....	93

7.3.2. Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης Και Φερεγγυότητας Π.Α.Ο.	94
7.3.3. Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Π.Α.Ο.....	95
7.3.4. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Π.Α.Ο.	96
7.3.5. Περιθώριο Κέρδους Π.Α.Ο.	97
7.3.6. Αποτελεσματικότητα Και Διαχείριση Κόστους Π.Α.Ο. 2001-05	98
7.3.7. Πρόβλεψη Για Χρεοκοπία Της Π.Α.Ε. Π.Α.Ο.	99
7.4. Π.Α.Ε. Π.Α.Ο.Κ.	101
7.4.1. Δείκτες Ρευστότητας Π.Α.Ο.Κ.	101
7.4.2. Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης Και Φερεγγυότητας Π.Α.Ο.Κ.	102
7.4.3. Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Π.Α.Ο.Κ.	104
7.4.4. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Π.Α.Ο.Κ.	105
7.4.5. Περιθώριο Κέρδους Π.Α.Ο.Κ.	106
7.4.6. Αποτελεσματικότητα Και Διαχείριση Κόστους Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005.....	106
7.4.7. Πρόβλεψη Για Χρεοκοπία Της Π.Α.Ε. Π.Α.Ο.Κ	108
8 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΕΙΔΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	109
8.Εισαγωγή.....	109
8.1 Κατάσταση Εσόδων Και Εξόδων Π.Α.Ε. Προς Superleague.....	109
8.2 Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου.....	111
8.3 Αποτίμηση Αξίας Ποδοσφαιριστών.....	112
8.4 Οικονομική Εκκαθάριση Αγώνα - Πρωτάθλημα Superleague Α' Εθνικής.....	114
8.5 Συμπέρασμα	118
Βιβλιογραφία	120
Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις Διαδικτύου	121
Παράρτημα I	
Παράρτημα II	

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1. : Υπουργοί Αθλητισμού & Γενικοί Γραμματείς Αθλητισμού από τη μεταπολίτευση έως σήμερα.....	Παράρτημα Ι
Πίνακας 2. : Δείκτες Ρευστότητας Α.Ε.Κ. 2001-2005	75
Πίνακας 3. : Κεφαλαιακή Διάρθρωση και Φερεγγυότητα Α.Ε.Κ. 2001-2005.....	77
Πίνακας 4. : Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Α.Ε.Κ. 2001-2005.....	79
Πίνακας 5. : Διαχείριση Περιουσίας Α.Ε.Κ. 2001-2005.....	80
Πίνακας 6. : Περιθώριο Κέρδους Α.Ε.Κ. 2001-2005.....	81
Πίνακας 7. : Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Α.Ε.Κ. 2001-2005.....	82
Πίνακας 8. : Πρόβλεψη Χρεοκοπίας Α.Ε.Κ.....	84
Πίνακας 9. : Δείκτες Ρευστότητας ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005.....	85
Πίνακας 10. : Κεφαλαιακή Διάρθρωση και Φερεγγυότητα ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005.....	87
Πίνακας 11. : Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005.....	88
Πίνακας 12. : Κυκλοφοριακή Ταχύτητα ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005.....	89
Πίνακας 13. : Περιθώριο Κέρδους ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005.....	90
Πίνακας 14. : Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-05.....	91
Πίνακας 15. : Πρόβλεψη για Χρεοκοπία του ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ.....	92
Πίνακας 16. : Δείκτες Ρευστότητας Π.Α.Ο. 2001-2005.....	93
Πίνακας 17. : Κεφαλαιακή Διάρθρωση και Φερεγγυότητα Π.Α.Ο. 2001-2005.....	94
Πίνακας 18. : Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Π.Α.Ο. 2001-2005.....	96
Πίνακας 19. : Διαχείριση Περιουσίας Π.Α.Ο. 2001-2005.....	97
Πίνακας 20. : Περιθώριο Κέρδους Π.Α.Ο. 2001-2005.....	98
Πίνακας 21. : Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Π.Α.Ο. 2001-2005.....	99
Πίνακας 22. : Πρόβλεψη Χρεοκοπίας Π.Α.Ο.....	99
Πίνακας 23. : Δείκτες Ρευστότητας Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005.....	101
Πίνακας 24. : Κεφαλαιακή Διάρθρωση και Φερεγγυότητα Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005.....	103
Πίνακας 25. : Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005.....	104
Πίνακας 26. : Διαχείριση Περιουσίας Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005.....	105
Πίνακας 27. : Περιθώριο Κέρδους Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005	106
Πίνακας 28. : Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005.....	107
Πίνακας 29. : Πρόβλεψη Χρεοκοπίας του Π.Α.Ο.Κ.	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο -

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Η οργάνωση του Ελληνικού Ποδοσφαίρου μέχρι το 1979 ήταν κατά βάση ερασιτεχνική, οι σχέσεις των ποδοσφαιριστών με τα σωματεία τους ανοργάνωτες και οι αμοιβές τους χαμηλές και ασταθείς. Από το 1979 άρχισε η οργάνωση των επαγγελματικών αθλημάτων, με πρώτο το ποδόσφαιρο. Η εξέλιξη αυτή είχε σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά εργασίας των ποδοσφαιριστών, στη λειτουργία των ποδοσφαιρικών επιχειρήσεων και στη μορφή χρηματοδότησής τους, με τη θεσμοθέτηση και νέων μορφών χρηματοδότησης όπως αυτή της χορηγίας. Ο κλάδος του επαγγελματικού αθλητισμού αποκτά έντονο ενδιαφέρον μελέτης και έρευνας με ιδιαίτερη έμφαση στο ποδόσφαιρο καθώς αυτό προσελκύει το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικού ενδιαφέροντος λόγω των υψηλών ποσοστών θεαματικότητας. Η ανάπτυξη μεταπτυχιακού προγράμματος στη Διοίκηση Αθλημάτων (sports management) αποτελεί ένα πρώτο θετικό βήμα αναγνώρισης της σημασίας του αθλητισμού για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη κάθε χώρας. Στον τομέα όμως της χρηματοοικονομικής και λογιστικής οργάνωσης του αθλητισμού παρατηρείται μία σημαντική υστέρηση έρευνας και μελέτης. Το κενό αυτό επιχειρεί και καλύψει η παρούσα εργασία.

1.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

Στα πλαίσια των παραπάνω εξελίξεων και των επικείμενων αλλαγών που αφορούν τον τομέα του ποδοσφαίρου αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον η μελέτη της εξέλιξης των θεσμών, οργανισμών και ενώσεων του επαγγελματικού ποδοσφαίρου στο παγκόσμιο στερέωμα και πως όλες αυτές οι εξελίξεις επηρεάζουν τα Ελληνικά δρώμενα. Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης μία πρώτη μελέτη της χρηματοοικονομικής και λογιστικής οργάνωσης των κυριότερων ποδοσφαιρικών ανωνύμων εταιριών που δραστηριοποιούνται στη Ελλάδα.

Σημαντική εξέλιξη για το Ελληνικό ποδόσφαιρο αποτελεί η ψήφιση του ν.897/79 «Περί Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιριών» βάσει του οποίου στο πρωτάθλημα Α' Εθνικής Κατηγορίας μετέχουν αποκλειστικά σωματεία, τα οποία διατηρούν τμήματα αμειβόμενων ποδοσφαιριστών και έχουν οργανωθεί υπό μορφή Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιριών (Π.Α.Ε.). Έτσι οι Π.Α.Ε. καθίστανται αρμόδιες για τη σύσταση, οργάνωση και διοίκηση των επαγγελματικών ποδοσφαιρικών ομάδων καθώς και για την οργάνωση ποδοσφαιρικών αγώνων και λοιπών εκδηλώσεων στα πλαίσια των επίσημων ή φιλικών διοργανώσεων, σύμφωνα με τους κανονισμούς Πρωταθλημάτων Εθνικής Κατηγορίας της Ελληνικής ποδοσφαιρικής ομοσπονδίας (Ε.Π.Ο.)

Η παρούσα μελέτη έχει ως σκοπό την παρουσίαση των θεσμών που διέπουν το Ελληνικό ποδόσφαιρο, του νομικού πλαισίου λειτουργίας τους και την μελέτη της χρηματοοικονομικής και λογιστικής οργάνωσης τους. Επιχειρεί επίσης μια ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων των πρωταγωνιστών ποδοσφαιρικών ανωνύμων εταιρειών.

1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογία περιλαμβάνει την προετοιμασία της έρευνας, την συλλογή και ανάλυση των στοιχείων για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Αρχικά θα αναφερθούμε στην ιστορική εξέλιξη του ποδοσφαίρου και των ποδοσφαιρικών θεσμών, ακολούθως θα αναπτύξουμε το νομικό πλαίσιο λειτουργίας των θεσμών και θα γίνει χρηματοοικονομική παρουσίαση των αριθμοδεικτών και ανάλυση των αριθμοδεικτών των δημοφιλέστερων ελληνικών ποδοσφαιρικών ανωνύμων εταιρειών από το 2000 έως το 2005 ώστε κατά τον σχολιασμό των δεικτών να εξαχθούν συμπεράσματα για την οικονομική τους πορεία. Τέλος θα αναφερθούμε και σε ειδικά λογιστικά θέματα που διέπουν τις Π.Α.Ε.

Η άντληση των στοιχείων βασίστηκαν σε πηγές κυρίως από την ελληνική νομοθεσία και σε ευρωπαϊκές εγκυκλίους, κανονισμούς των οργανισμών και ενώσεων. Εξαιρετικά δύσκολο ήταν να αντληθούν στοιχεία από την ελληνική βιβλιογραφία καθώς δεν έχουν γραφεί βιβλία που να σχολιάζουν τα χρηματοοικονομικά των ποδοσφαιρικών εταιρειών. Υπήρξαν κάποια δοκίμια ελληνικών και ξένων συγγραφέων που αναφέρονται στα ποδοσφαιρικά δρώμενα, έχοντας όμως καθαρά αθλητικό ενδιαφέρον, από τα οποία αντλήθηκαν ιστορικές πληροφορίες. Μεγάλος όγκος των στοιχείων που χρησιμοποιήσαμε αντλήθηκαν από το διαδίκτυο από τις επιμέρους ιστοσελίδες των διαφόρων Ελληνικών και ξένων αθλητικών φορέων, των ποδοσφαιρικών εταιρειών, από το εθνικό τυπογραφείο, τη βουλή των Ελλήνων, την Hellastat, το ΚΕΠΕ αλλά και από άρθρα έγκυρων εφημερίδων.

1.3 ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην πρώτη ενότητα της έρευνας αναφέρεται η ιστορική εξέλιξη του ποδοσφαίρου και των θεσμών του, η συμβολή της Ελληνικής Πολιτείας και το θεσμικό πλαίσιο για τη διοικητική οργάνωση και λειτουργία του επαγγελματικού ποδοσφαίρου. Στη δεύτερη ενότητα αναλύεται η χρηματοοικονομική και λογιστική οργάνωση των ποδοσφαιρικών ανωνύμων εταιρειών, η παρουσίαση των κυριότερων χρηματοοικονομικών δεικτών και η χρηματοοικονομική ανάλυση των ομάδων που πρωταγωνιστούν στο χώρο του επαγγελματικού ποδοσφαίρου. Στην τρίτη και τελευταία ενότητα αναλύονται ειδικά λογιστικά θέματα των ποδοσφαιρικών ανωνύμων εταιρειών.

1.4 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Μέχρι σήμερα η βιβλιογραφία για το ποδόσφαιρο αναφέρεται στα τεχνικά χαρακτηριστικά του αθλήματος και στο νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των ποδοσφαιρικών εταιρειών και θεσμών, χωρίς να γίνεται αναφορά στην χρηματοοικονομική διοίκηση και λογιστική των ποδοσφαιρικών ανωνύμων εταιρειών. Με την παρούσα έρευνα παρουσιάζονται και αναλύονται χρηματοοικονομικοί δείκτες και λογιστικά θέματα επιφέροντας μία καινοτομία στην μέχρι τώρα πρακτική και γίνεται σχολιασμός των οικονομικών αποτελεσμάτων των κυριότερων ποδοσφαιρικών εταιρειών ώστε να εξαχθούν αντικειμενικά οικονομικά συμπεράσματα από τον αναγνώστη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο -

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

2. ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΤΟΝ 19^ο

Το ποδόσφαιρο με τη σύγχρονη μορφή του εμφανίστηκε το 19^ο αιώνα στα Αγγλικά κολέγια. Το 1823 ο Ουίλιαμ Γουέμπ Έλις επινόησε το διαχωρισμό του αθλήματος που παίζεται με τα πόδια από το ράγκμπι και άρχισαν να δημιουργούνται οι περισσότεροι κανονισμοί. Η ιστορία του αθλήματος αποκαλύπτει διαφορετικά παιχνίδια που συσχετίζονται με την ανάπτυξη του ποδοσφαίρου και τη σημερινή του μορφή.

2.1 ΑΡΧΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Από την αρχαιότητα ο αθλητισμός στα πλαίσια του δυϊσμού πνεύμα-σώμα, ερμηνευόταν αντιθετικά ως προς την πνευματική δημιουργία, ως μια ασήμαντη δραστηριότητα για τον ελεύθερο χρόνο προσανατολισμένη στην ευχαρίστηση, χωρίς οικονομική αξία, με αποτέλεσμα το σώμα να εμφανίζεται στερημένο από κάθε κοινωνική σημασία και ιστορικότητα, ως το φυσικό αποτέλεσμα της προϊούσας εκβιομηχάνισης.

Πριν από 3400 χρόνια στη χώρα που γνωρίζουμε σαν Μεξικό, παίζανε το πρώτο ομαδικό παιχνίδι χρησιμοποιώντας μια μπάλα φτιαγμένη από ελαστικό. Ήταν παιχνίδι που αργότερα οικειοποιηθήκαν και οι Μάγια, όπου η μπάλα συμβόλιζε τον ήλιο, τη δύναμη του, τη γονιμότητα του. Σαν ένα προμήνυμα για την βίαιη και σκοτεινή ιστορία του ποδοσφαίρου ο αρχηγός των ηττημένων

θυσιάζονταν στους θεούς. Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν σαν άθλημά τους το “episkyros” και οι Ρωμαίοι το “harpastum”. Οι Ρωμαίοι είδαν τα παιχνίδια σαν περιορισμένη εχθροπραξία μια πάλη πολύ συχνά μέχρι θανάτου. Οι αθλητές δεν παίζανε παιχνίδια με μπάλα παρά μόνο για προπόνηση. Οι κανόνες του ήταν οι εξής. Μοιραζόντουσαν σε 4 γραμμές τους Αστάτι, τους Βελίτι τους Πριντσίπι και τους Τρεάρι, αρχικά επρόκειτο για 4 γραμμές που κατά την πάροδο τον χρόνων προέκυψαν οι επιθετικοί, οι μέσοι, οι αμυντικοί και ο τερματοφύλακας.

Αυτό το παιχνίδι πήγε στη Βρετανία κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Δεν είναι γνωστό αν δημιουργήθηκε ή αν επηρέασε τα ήδη υπάρχοντα παιχνίδια του νησιού, αλλά είναι άγνωστο ότι 1000 χρόνια μετά που έφυγαν οι Ρωμαίοι, οι Βρετανοί έπαιζαν αρκετά παιχνίδια με μπάλα και περισσότερο τα παιχνίδια του λαϊκού ποδοσφαίρου συνήθως κατά την τελευταία αποκριά, τα Χριστούγεννα και το νέο έτος. Τα παιχνίδια αυτά ήταν γεμάτα τελετουργίες. Η πραγματική προέλευση του ποδοσφαίρου σκεπάζεται από έναν από τους παλαιότερους φρικιαστικότερους και πιο γνωστούς μύθους, ότι οι πρώτες μπάλες ήταν ανθρώπινα κεφάλια.

Οι Κινέζοι έχοντας διαφορετική κουλτούρα είχαν ως δημοφιλές άθλημα το «tsu'chu”, της δυναστείας των Χαν, και γιόρταζαν τη χαρά σε αντίθεση με τους Μάγια. Το 136 π.χ ο Λι Γιού τοπικός ποιητής είπε ότι η μπάλα είναι στρογγυλή και το γήπεδο τετράγωνο όπως ο ουρανός και η γη. Η μπάλα πετάει πάνω από εμάς όπως ο ήλιος όσο οι 2 ομάδες αντιμετωπίζουν η μια την άλλη.

Το παιχνίδι αυτό μεταδόθηκε στην Ιαπωνία και πήρε το όνομα Κεμάρι. Το Κεμάρι ήταν πιο τελετουργικό από το ανεπίσημο παιχνίδι που αναπτύχθηκε αργότερα. Επρόκειτο για μία ομάδα των 6-8 ατόμων που έπαιζαν μαζί με μία

δερμάτινη σφαίρα γεμισμένη με φτερά και τρίχες πλάτους 30-40cm σύμφωνα με ένα στρατιωτικό εγχειρίδιο και κανένας δεν έχανε ούτε κέρδιζε ήταν καθαρά επίδειξη δεξιοτήτων.

2.1.1 8^{ος} - 19^{ος} ΑΙΩΝΑΣ

Το παιχνίδι που άκμασε στα βρετανικά νησιά από τον 8^ο -19^ο αιώνα είναι γνωστό ως Shrovetide «ποδόσφαιρο όχλου». Ο αριθμός των παιχτών ήταν απεριόριστος μεταξύ των χωριών και οι κανόνες ασαφείς. Ένα παλιό εγχειρίδιο που βρέθηκε στο Workington της Αγγλίας αναφέρει ότι : οποιαδήποτε μέσα μπορούσαν να υιοθετηθούν για να φτάσει η σφαίρα στο στόχο της με εξαίρεση τη δολοφονία. Υπάρχουν διάφοροι μύθοι από το Κίνγκστον του Τάμεση μέχρι και το Τσέστερ σχετικά με την διάδοση του αθλήματος πριν τη Νορμανδική κατάκτηση . Άλλες φήμες αποδίδουν την προέλευσή του στα Βρετανικά νησιά στις αρχές των Μ.Χ. αιώνων από Νορμανδούς. Επίσης στη Σκοτσέζικη πόλη Inveresk κατά τον 17^ο αιώνα ήταν δημοφιλές το ποδόσφαιρο μεταξύ εγγάμων και άγαμων γυναικών.

Παρά τις συγκρουόμενες απόψεις των μελετητών σχετικά με την προέλευση του παιχνιδιού το ποδόσφαιρο έχει ακμάσει κατά τη διάρκεια χιλιάδων ετών με διαφορετικές στοιχειώδεις μορφές. Η αλυσίδα των απαγορεύσεων και των επικρίσεων από τις αρχές αποδεικνύει το τεράστιο ενδιαφέρον του κόσμου για το άθλημα.

Το 1314 ο Εδουάρδος ο Β' απαγόρευσε το ποδόσφαιρο στο Λονδίνο, αφού ισχυρίστηκε ότι γινόταν μεγάλος θόρυβος στην πόλη από το κυνήγι μπαλών απ' όπου πολλά κακά μπορούσαν να συμβούν. Διέταξε κι απαγόρευσε να παίζεται αυτό το παιχνίδι στο μέλλον στην πόλη. Οι απόγονοι του Εδουάρδου ήταν το

ίδιο διώκτες . Ο Ερρίκος Ε' εξαπέλυσε πόλεμο εναντίον του ποδοσφαίρου όπως το ίδιο έκανε και ο Ερρίκος ο Ζ' που πίστευε ότι απασχολούσε τους νεαρούς άντρες από την τοξοβολία τους. Παρόλα αυτά κανείς τους δεν μπόρεσε να σταματήσει τους ανθρώπους να παίζουν ποδόσφαιρο. Το πάθος για ποδόσφαιρο ήταν ιδιαίτερα ενθουσιώδες στα χρόνια της Elizabeth. Μια επιρροή που έπαιξε πιθανότατα ρόλο στην ενίσχυση της εγγενούς δημοτικότητας για το παιχνίδι προήλθε από την Ιταλία ιδιαίτερα από τη Φλωρεντία, τη Βενετία αλλά και άλλες πόλεις που είχαν παραγάγει το εμπορικό σήμα του ποδοσφαίρου γνωστό ως "Calcio" .

Κατά το 16^ο αιώνα ένας αρκετά νέος τύπος επίθεσης προωθήθηκε ενάντια στο ποδόσφαιρο μέσω του πουριτανισμού. Παρόμοιες επιθέσεις έγιναν και ενάντια στο θέατρο. Έτσι τέθηκε σε εφαρμογή η απαγόρευση ψυχαγωγίας της Κυριακής και παρέμεινε ως ταμπού για 300 έτη περίπου. Εντούτοις κανένα από τα εμπόδια αυτά δε θα μπορούσε να ξεριζώσει το ποδόσφαιρο. Το 19 αιώνα στα μεγάλα αναπτυσσόμενα αστικά βιομηχανικά κέντρα, περνούν νομοθεσίες και νόμους για να σταματήσουν το παλιό παραδοσιακό παιχνίδι να παίζεται στους δρόμους. Συγκεκριμένα δεν μπορούσαν να έχουν παλιά παιχνίδια να παίζονται σε ένα προβιομηχανικό περιβάλλον .

Έτσι εκεί που το παλιό λαϊκό παιχνίδι θεωρείται νεκρό έρχονται τα σχολεία της Αγγλίας για να το επαναφέρουν στο προσκήνιο. Το ποδόσφαιρο βρήκε ένα νέο μέρος όπου μπορούσε να παιχτεί. Τα σχολεία της Αγγλίας σώζουν το ποδόσφαιρο και αυτό δεν γίνεται τυχαία, αφού και τα ίδια προσπαθούσαν να σωθούν. Συγκεκριμένα, τη δεκαετία του 1850 τα περισσότερα σχολεία υπέφεραν από τις εγγραφές βίαιων μαθητών. Οι μαθητές αυτοί στασίαζαν, καίγανε τάξεις, επιτίθονταν στον κόσμο. Οι καθηγητές ήταν οι περισσότεροι

ιερωμένοι και δεν ήξεραν τι να κάνουν, έτσι αναδύθηκε μια φόρμα κοινωνικού ελέγχου . Η διαδικασία ήταν να εκμεταλλευτούνε όλη την ενέργεια που είχανε οι χούλιγκαν αυτοί και να τους μετατρέψουνε σε ήρωες . Η ουσία αυτής της αναμόρφωσης δεν ήταν τίποτα άλλο , αλλά το γήπεδο. Δηλαδή, αν τους εξουθένωναν στα γήπεδα δεν θα ήταν διατεθειμένοι να βγάλουν την επιθετικότητά τους, στους χωριανούς ή τους κατοίκους της πόλης.

Η θρησκεία έγινε η ραχοκοκαλιά της αθλητικής επανάστασης και ονομάστηκε Μυϊκός Χριστιανισμός. Το πιστεύω που δημιουργούσαν ήταν ότι ο αθλητισμός αποτελεί μια χρήσιμη πλευρά της θρησκευτικής εκπαίδευσης, ότι ένα γερό κορμί έχει ένα γερό μυαλό και ότι το δίκαιο παιχνίδι και η ομαδική δουλειά στο γήπεδο, προβιβάζουν την ηθική καρτερία.

Κάθε σχολείο ανέπτυξε τη δική του έκδοση ποδοσφαίρου και τα παιχνίδια αυτά έγιναν ένα αναπόσπαστο τμήμα του σχολικού προγράμματος σπουδών και η συμμετοχή στο ποδόσφαιρο υποχρεωτική. Ο Dr Thomas Arnold, διευθυντής του σχολείου Ράγκμπι έκανε τις περαιτέρω προόδους σε αυτήν την κατεύθυνση, όταν το 1846 υπό την εποπτεία του καθορίστηκαν οι πρώτοι αληθινά τυποποιημένοι κανόνες για ένα οργανωμένο παιχνίδι. Σχολεία όπως το Harlow ήταν υπέρ του παιχνιδιού με λακτίσματα ενώ σε άλλα όπως ήταν η σχολή Ράγκμπι επιτρέπονταν να πιάνεις τη μπάλα με τα χέρια και να τρέχεις προς το αντίπαλο τέρμα. Αυτή η διαφορά ήταν η αρχή του σύγχρονου παιχνιδιού. Επειδή τα παιδιά αυτά που πηγαίνανε στο πανεπιστήμιο θέλανε να συνεχίσουν να παίζουν, έπρεπε να οδηγηθούνε στην ενιαία κωδικοποίηση του ποδοσφαίρου.

Στις 26 Οκτωβρίου του 1863, 11 λέσχες του Λονδίνου και σχολεία συναντήθηκαν με τους αντιπροσώπους τους στην Ταβέρνα του Freemason για να συζητήσουν τους παγκόσμιους κανονισμούς του ποδοσφαίρου. Με τη συμφωνία να αποκαλούνται Ποδοσφαιρικός Συνεταιρισμός (Π.Σ.), φτάσανε σε αδιέξοδο, οι υποστηριζόμενοι των κώδικα του Ράγκμπι αντιτίθενται σε οποιαδήποτε κανόνα που να απαγορεύει πιασίματα και καλαμιές, προβάλλοντας δυσκολία στην ικανοποίηση αυτών που ήθελαν να δούνε ένα παιχνίδι με λακτίσματα.

Το αδιέξοδο έσπασε στις 8 Δεκεμβρίου του 1863 , όταν τα χτυπήματα στο καλάμι και τα πιασίματα απαγορεύτηκαν. Ήταν μια απόφαση που άφησε το ποδόσφαιρο με 2 κώδικες , τον Ποδοσφαιρικό Συνεταιρισμό και το Ράγκμπι. Μετά την ίδρυση του Π.Σ οι κανόνες του παιχνιδιού ήταν εύκαμπτοι.

Μπορεί ο Π.Σ να διαχωρίστηκε από το Ράγκμπι, αν όμως ρωτάγαμε έναν παίκτη του 1860 ή 1870 σε ποιο άθλημα ανήκει δεν θα παίρναμε απάντηση αφού στα παιχνίδια οι ίδιοι κανονίζανε τους όρους. Για παράδειγμα μπορεί το Α' Ημίχρονο να παίζανε μόνο με λακτίσματα και στο Β Ημίχρονο Ράγκμπι ή ο αριθμός των παικτών να ήταν 11, 13, 18 ή και 20 παίκτες. Αυτή η σύγχυση γινόταν ακόμη πιο έντονη όταν συναντιόντουσαν ομάδες από την Αγγλία με ομάδες της Σκωτίας όπως η Queens Park Rangers η μεγαλύτερη ομάδα της Σκωτίας .

Για τα παιδιά του σχολείου το ποδόσφαιρο ήταν απλά διασκέδαση. Το ποδόσφαιρο είχε ανάγκη από έναν οραματιστή. Ο Charles Alcon είναι ένας από τους πιο σημαντικούς ανθρώπους στην αρχή του ποδοσφαίρου, αυτός οργάνωσε το κύπελο FA που παίχτηκε για πρώτη φορά το 1871. Η σημαντικότητα του FA Cup είναι πολύ καθαρή, περνάει το στοιχείο του

ανταγωνισμού. Η επιτυχία του πρώτου FA Cup έπεισε τον Charles Alton να οργανώσει το πρώτο διεθνές ματς. Την ημέρα του Αγ. Ανδρέου το 1872, 4000 άτομα μαζεύτηκαν να δουν το ματς μεταξύ της Αγγλίας και της Σκωτίας. Το παιχνίδι αυτό αποδείχθηκε πρόχειρο μιας και οι παίκτες δεν είχαν ομοιομορφία στο ντύσιμο παρά μόνο φοράγανε διαφορετικά καπέλα.

Πολύ σημαντική στη διάδοση και τη λειτουργία του ποδοσφαίρου ήταν η εμφάνιση του σιδηροδρόμου. Δεν θα μπορούσες να έχεις δομές εθνικής κατηγορίας χωρίς το σιδηρόδρομο. Με τις ομάδες να ταξιδεύουν σε μήκος και πλάτος της χώρας εκεί όπου υπήρχαν λιγότεροι υποστηρικτές του αθλήματος, τα ταξίδια αυτά θα ήταν αδύνατο να γίνουν χωρίς τη βοήθεια του σιδηροδρόμου.

Μέσα στο 2^ο μισό του 19 αιώνα, το ποδόσφαιρο ήταν παρασιτικό, τρεφόμενο από την ανάπτυξη της βιομηχανίας και της τεχνολογίας. Σαν αποτέλεσμα νέες ομάδες ξεφύτρωσαν στην Αγγλία απορροφώντας παίκτες και διευθυντικούς παράγοντες.

Πολλές ομάδες αναδύθηκαν στα 1880 και 1890, πολλές από αυτές διατηρούν το όνομα τους ακόμη και σήμερα. Τα μέλη τους συνέρχονταν σε μια Pub και αποφάσιζαν να φτιάξουν μια ομάδα ποδοσφαίρου. Οι άντρες για παράδειγμα μιας εταιρίας σιδηροδρόμου την Manchester United αποφάσισαν να φτιάξουν μια ομάδα, γενικότερα όλα τα ιδρύματα που είναι βασικά για την εργατική τάξη φτιάξανε νέες ποδοσφαιρικές ομάδες.

Στην αρχή οι ομάδες ήταν νομαδικές και συστήνονταν ή διαλυόντουσαν με σχετική ευκολία. Όταν όμως άρχισε και συγκεντρώνονταν πολύς κόσμος για να δούνε ένα ματς, οι ομάδες αναγκάστηκαν να βρουν μόνιμη στέγη. Για παράδειγμα η Aston Villa νοίκιασε ένα οικόπεδο από έναν χασάπη για 5 λίρες

το χρόνο. Ο χασάπης σύντομα κατάλαβε ότι είχε κάτι σημαντικό στα χέρια του γιατί τον επόμενο χρόνο το έκανε 8 λίρες το χρόνο.

Έπειτα σήκωσαν έναν φράχτη υποχρεώνοντας τον κόσμο να πληρώνει είσοδο. Όταν όμως μπορείς και χρεώνεις τον κόσμο για να σε δει, αυτό σημαίνει ότι έχεις ασφάλεια, σημαίνει ότι μπορείς να βγάλεις αφίσες να λες ότι θα παίξεις την τάδε ήμερα εναντίον της δεινά ομάδας. Ομάδες όπως η Βίλα, από τον Βορρά και την κεντρική χώρα, δυναμώνανε και άρχισαν να είναι σοβαρή πρόκληση για το κύπελλο FA, που από το 1871 είχε παραμείνει αποκλειστικότητα των ερασιτεχνικών ομάδων της Αγγλίας του νότου έως το 1883, όταν όλα αλλάξαν.

Αν κάποιο περιστατικό συνοψίζει την ώρα της μεταβολής της δύναμης του ποδοσφαίρου στην εστία του ενδιαφέροντος είναι ο τελικός του Κυπέλλου όπου η ομάδα της Blackburn νίκησε την Old Estonians. Για 10 χρόνια οι ομάδες των ιδιωτικών σχολείων κερδίζανε το κύπελλο FA και μετά σαν αρχή της δεκαετίας το 1880 έρχεται η Blackburn ομάδα εργατών και νίκησε τους Old Estonians παίρνοντας το κύπελλο από τους ιδρυτές του, τους παλιούς μαθητές του ιδιωτικού, πίσω στο Βορρά. Αυτή η ήττα μπορεί να σημάδεψε το τέλος της κυριαρχίας των ιδιωτικών σχολείων στο γήπεδο. Επιπρόσθετα, υπήρχε και μια μεγάλη μάχη για τον Σ.Π. που διοικούταν από μια ελίτ της υψηλής τάξης, καθώς οι αυστηρές ερασιτεχνικές παραδόσεις δε συμβιβάζονταν με το επαγγελματικό παιχνίδι που εισέβαλε σταδιακά. Ο Σκοτσέζος John Love και ο Fergus Suter ήταν οι πρώτοι παίκτες που δέχτηκαν ανταμοιβή για το ταλέντο τους.

Από εκεί και μετά όλες οι ομάδες θέλανε να κατακτήσουν το κύπελλο και αρκετές άρχισαν να πληρώνουν παίκτες ώστε να ενισχυθούν. Κάποιες μάλιστα όπως η Preston έφερε και παίκτες από τη Σκοτία. Αυτό ο Σ. Π το θεωρούσε παράνομο αλλά οι ομάδες ισχυρίζονταν ότι δεν τους δίνανε χρήματα αλλά σπίτι

και δουλειά. Ο Σ. Π δεν μπορούσε πλέον να σταματήσει την αυξανόμενη ροή προς τον επαγγελματισμό και το 1885 το επικύρωσε. Ο William McGregor, μέλος της επιτροπής της Aston Villa πρωτοστάτησε στην οργάνωση πρωταθλήματος το 1888. Βασισμένοι σε 12 ομάδες από την κεντρική χώρα και το βορρά τα πρώτα ματς δεν ήταν και τόσο επιτυχημένα. Η Accrington έφτασε μια ώρα αργότερα στο παιχνίδι με την Everton, ενώ η Stouon εμφανίστηκε στο Preston με 9 παίκτες. Η Preston North End ήταν η πρώτη Πρωταθλήτρια Λίγκα στον κόσμο, κερδίζοντας τον τίτλο αήττητη. Η Λίγκα εκτίναξε στα ύψη την αγάπη για το ποδόσφαιρο, τόσο πολύ που για πολλούς έγινε σημείο εστίασης για την ύπαρξη τους και τα επόμενα χρόνια τα γήπεδα φυτρώνανε σαν μανιτάρια.

2.1.2 ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ.

Το ποδόσφαιρο μεγαλώνει εντυπωσιακά πριν το 1914 όχι μόνο στη Βρετανία όπου έχουνε το Σκοτσέζικο FA(1873) , το FA της Ουαλίας (1875) και το Ιρλανδικό FA (1880) αλλά φυτρώνει και στη Δ. Ευρώπη τη Ν. Αμερική κι αλλού. Η μαζική έξοδος ειδικευμένης βρετανικής εργασίας στα νέα βιομηχανικά κέντρα καθιέρωσε το παιχνίδι σε όλη την Ευρώπη. Ο αθλητισμός – σπορ προκαλεί ευχάριστη διέγερση, σε κάνει να ξεχνάς τα προβλήματα της καθημερινότητας , προσφέρει δυνατότητες συνάθροισης, ενοποίησης, επικοινωνίας στις ολοένα πολύπλοκες, απρόσωπες και ετερόκλητες κοινωνικές ομάδες στις πόλεις. Οι χώροι του αθλητισμού δημιουργούν εθελοντικές συγκεντρώσεις, στα πλαίσια του ελεύθερου χρόνου και χώρου, συμβάλλοντας στη μείωση της βίας, με την ύπαρξη ενιαίων κωδικοποιημένων κανόνων λειτουργίας των σπορ - παιχνιδιών και συντελούν στην αυτονόμηση τού παιχνιδιού και τού θεάματος. Ο αθλητισμός

και τα σπορ συν-λειτουργούν στη «διαδικασία πολιτισμού» σε μια πορεία «εκπολιτισμού» δια μέσου του αυτό-ελέγχου και της ευπρέπειας , αλλά και ως «μια κοινωνική διαδικασία μέσω της οποίας παράγονται πολιτισμικά σημειώματα».

Οι επόμενες χώρες όπου δημιουργήθηκαν ποδοσφαιρικές ενώσεις ήταν στις Κάτω Χώρες και τη Δανία το 1889, στην Ν. Ζηλανδία (1891), Αργεντινή(1893), Χιλή(1895), Ελβετία, Βέλγιο(1895), Ιταλία(1898), Γερμανία και Ουρουγουάη(1900), Ουγγαρία (1901), Φινλανδία (1907). Οι περισσότερες χώρες αφομοίωσαν το παιχνίδι με χαρά.

Στη Γερμανία όμως, με παγκόσμιες φιλοδοξίες όπως οι δικές τους, είδανε το ποδόσφαιρο καχύποπτα. Μετά τον πόλεμο και την αντικατάσταση της κυβέρνησης από δημοκρατικούς το ποδόσφαιρο αναδύθηκε με επιτυχία. Ειδικά μετά την απόφαση να δουλεύουν οι εργάτες 8ωρο υπήρξε τεράστια αύξηση του ποδοσφαίρου.

Το 1896 γίνεται η αναβίωση των Αρχαίων Ελληνικών Ολυμπιακών Αγώνων προσδίδοντας και την ηθικοποίηση αλλά και το μεγαλείο του Αρχαίου Ελληνικού Πολιτισμού.

Στην Λατινική Αμερική το άθλημα παίζονταν αρχικά αυστηρά από ευγενείς, όταν όμως ο σιδηρόδρομος εμφανίστηκε, αυτό άλλαξε. Όλοι εκείνη την εποχή έλεγαν ότι είναι άλλη μια τρέλα των Άγγλων, αλλά το ποδόσφαιρο έγινε αμέσως τρόπος ζωής και κάθε χώρα έβαλε τη σφραγίδα της πάνω του.

Σήμερα, υπεύθυνη για την τροποποίηση των κανονισμών του ποδοσφαίρου είναι η Παγκόσμια Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου, η FIFA. Τιμή ένεκεν, για την προσφορά της στο άθλημα, η Βρετανία είναι η μόνη χώρα που διατηρεί

τέσσερις εθνικές ομάδες, αυτές της Αγγλίας, της Σκωτίας, της Ουαλίας και της Βόρειας Ιρλανδίας.

2.2 FIFA - Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Το 1904 η Γαλλία αναλαμβάνει την πρωτοβουλία για την ίδρυση της πρώτης διεθνούς ποδοσφαιρικής αρχής, της παγκόσμιας ομοσπονδίας ποδοσφαίρου FIFA . Η FIFA ιδρύθηκε στο Παρίσι στις 21 Μαΐου 1904 και είχε επτά μέλη ιδρυτών: Γαλλία, Βέλγιο, Δανία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία και Γερμανία. Δημιουργούνται διεθνείς παγκόσμιοι αθλητικοί οργανισμοί όπως η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ), IAAF, FIFA συνδεδεμένες με τις εθνικές ολυμπιακές επιτροπές και τις αθλητικές ομοσπονδίες των χωρών-κρατών, με ολοένα αυξανόμενη ισχύ και συνάρτηση με την πολιτική και οικονομική εξουσία. Παρέχουν στα έθνη - κράτη επιπλέον μέσα προσέγγισης στο διεθνές σύστημα, μεσολαβούν και μετριάζουν την κρατική επιρροή και παρέμβαση και απολαμβάνουν σχετική αυτονομία από την κεντρική εξουσία.

Το ποδόσφαιρο διαδόθηκε από την Ευρώπη σε ολόκληρο τον κόσμο. Αρχικά ήταν ένα ερασιτεχνικό άθλημα το οποίο ελεγχόταν από τις ελίτ της μεσαίας τάξης και παιζόταν στα μεγάλα αστικά κέντρα και έπειτα με την κάλυψη των αθλητικών γεγονότων στις εφημερίδες και την απευθείας μετάδοση από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, η προβολή του επικού χαρακτήρα του αθλητισμού προκάλεσε και δημιούργησε πλήθος φιλάθλων, θεατών, οπαδών.

Η πρώτη μη ευρωπαϊκή χώρα που εισήλθε στην FIFA υπήρξε η Νότιος Αφρική (1909) και ακολούθησαν η Αργεντινή (1912), η Χιλή (1912) και οι ΗΠΑ (1913). Η Ελλάδα έγινε μέλος της FIFA το 1927.

Το ποδόσφαιρο έγινε μία εκκοσμικευμένη θρησκεία, ένα από τα βασικότερα μέσα συγκρότησης ατομικής και συλλογικής ταυτότητας. Πρόκειται πλέον για μία πολυεθνική βιομηχανία καθώς το θέαμα κυριαρχεί επί του παιχνιδιού και η νίκη επί του θεάματος. Φαίνεται να διέπεται από τα χαρακτηριστικά της βιομηχανικής παραγωγικής διαδικασίας με κοινό στόχο και σχεδιασμό τη μέγιστη απόδοση για την καλύτερη επίδοση, υποτασσόμενο στους νόμους της προσφοράς και της ζήτησης «ως προσφορά προορισμένη να απαντήσει σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ζήτηση». Έχει αρχίσει να διαπλέκεται στους ευρύτερους μετασχηματισμούς της δομής στις πολλαπλές μορφές δύναμης της εξουσίας των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών σχηματισμών, στα πλαίσια της αντιφατικής διαίρεσης, διαμάχης, συνεργασίας, συμφιλίωσης, μέσω ενός ιεραρχικού διευρυμένου δικτύου διεθνών αλληλεξαρτήσεων και τοπικών συγκρούσεων.

Η FIFA μετά μακρά διαμάχη με την Αγγλική Ομοσπονδία πήρε τις τύχες του ποδοσφαίρου στα χέρια της το 1924, με τη διοργάνωση του ποδοσφαιρικού τουρνουά στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Είχε προηγηθεί ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, κατά τη διάρκεια του οποίου οι διεθνείς συναντήσεις είχαν μειωθεί δραματικά, καθώς πολλοί ποδοσφαιριστές είχαν στρατευθεί και πολεμούσαν στα μέτωπα.

Η επιτυχία των ποδοσφαιρικών Ολυμπιακών τουρνουά του 1924 και 1928 ώθησε τον Πρόεδρό της Ζιλ Ριμέ, να εισηγηθεί τη διοργάνωση ενός Παγκοσμίου Κυπέλλου (Μουντιάλ), ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Το 1^ο Παγκόσμιο Κύπελλο Ανδρών έγινε το 1930 στην Ουρουγουάη.

Με την πάροδο του χρόνου το Παγκόσμιο Κύπελλο κέρδισε την παγκόσμια αναγνώριση και σήμερα διεξάγεται κάθε τέσσερα χρόνια και συμμετέχουν οι

εθνικές ομάδες των χωρών μελών της FIFA αποτελώντας τη δεύτερη δημοφιλέστερη διοργάνωση μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Το 1912 είχαμε πλέον 21 εθνικές ενώσεις , το 1925 αυξήθηκαν σε 36, το 1930 ήταν 41, το 1938 ήταν 51 και το 1950 άθροιζαν 73. Το 2000 η FIFA είχε 204 μέλη σε κάθε μέρος του κόσμου. Εκτός από το Παγκόσμιο Κύπελλο Ανδρών, η FIFA διοργανώνει τα Παγκόσμια Κύπελλα Γυναικών, Εφήβων, Νέων, Νεανίδων, Σάλας (φούτσαλ) και Συλλόγων. Η FIFA εδρεύει στη Ζυρίχη και αποτελείται από 6 συνομοσπονδίες :

AFC(Ασία), CAF(Αφρική), COMENBOL(Νότιος Αμερική), CONCACAF(Βόρειος και Κεντρική Αμερική και Καραϊβική), OFC(Ωκεανία), UEFA(Ευρώπη). Κάθε Εθνική Ομοσπονδία είναι μέλος τόσο της FIFA όσο και της Συνομοσπονδίας της Ηπείρου της.

2.2.1 UEFA – Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Μετά τον πόλεμο το ευρωπαϊκό λόμπι άρχισε να ανακτά την αυτοπεποίθησή του χάρη σε έναν νέο θεσμό, το Τσάμπιονς Λιγκ, το οποίο έκανε τα πρώτα βήματά του το 1955-56 και έπειτα αναδείχθηκε σε μεγάλη ποδοσφαιρική διοργάνωση που προσφέρει κύρος στους ποδοσφαιριστές και παχυλά έσοδα στις ομάδες. Διεξάγεται στην Ευρώπη αρχικά με την ονομασία Κύπελλο Πρωταθλητριών Ομάδων Ευρώπης και από το 1991 με τη σημερινή του ονομασία.

Το 1953 ο Γάλλος δημοσιογράφος της αθλητικής εφημερίδας «Λ'Εκιπ» και παλιός διεθνής ποδοσφαιριστής Γκάμπριελ Ανό πρότεινε τη διεξαγωγή ενός τουρνουά με τη συμμετοχή των πρωταθλητριών ομάδων της Ευρώπης. Η

Γηραιά βιάδιζε σε τροχιά οικονομικής ανόδου. Το αεροπλάνο είχε μικρύνει τις αποστάσεις και πολλά στάδια είχαν αποκτήσει προβολείς για νυχτερινούς αγώνες, έχοντας τη δυνατότητα να γίνονται αγώνες μεσοβδόμαδα χωρίς να επηρεάζονται τα πρωταθλήματα. Το φθινόπωρο του 1955 διεξήχθη το 1^ο Κύπελλο Πρωταθλητριών Ομάδων Ευρώπης και δήλωσαν συμμετοχή 15 χώρες εκτός της Αγγλίας. Η Ελλάδα συμμετείχε για πρώτη φορά το 1959 με τον Ολυμπιακό ενώ στην πορεία τις μεγαλύτερες χαρές στη διοργάνωση μας τις πρόσφερε ο Παναθηναϊκός.

Στα μέσα της δεκαετίας του '90 η UEFA μπορούσε υπερήφανα να μοιράζει πολυτελή έντυπα στα οποία διαφημιζόταν πόσο ο μέσος όρος εισιτηρίων και η μέση τηλεθέαση των αγώνων του Τσάμπιονς Λιγκ ήταν μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα νούμερα του Μουντιάλ!

2.2.2 ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ UEFA- FIFA

Ως το 1974 στο τιμόνι της FIFA βρίσκονταν με τον έναν ή τον άλλον τρόπο Ευρωπαίοι, οι Γάλλοι στις αρχές του αιώνα, οι Βρετανοί μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Από το 1961 ως το 1974 πρόεδρος ήταν ο σερ Στάνλεϊ Ράους κατά τη θητεία του οποίου καθιερώθηκε η τηλεοπτική μετάδοση των αγώνων και διαπλατύνθηκαν οι εμπορικοί ορίζοντες του αθλήματος. Οικονομικές προοπτικές αρκετά μεγάλες για να θρέψουν τις φιλοδοξίες κάθε ανθρώπου, πόσο μάλλον του Βραζιλιάνου δρ. Ζοάο Χαβελάνζε, ο οποίος από τη συμμετοχή του στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου το 1936, αυτά που είχε κρατήσει ήταν η άρτια διοργάνωση των Γερμανών και ο πλούτος γύρω του. Από την ημέρα που η Βραζιλία κατέκτησε το Μουντιάλ του 1970 και μάγεψε τον κόσμο, ο δρ Χαβελάνζε έβαλε μπροστά το σχέδιο για την κατάκτηση του

ευρωπαϊκού φρουρίου. Τον επόμενο χρόνο περιόδευσε στις χώρες της Αφρικής έχοντας πλάι του τον Πελέ, υποσχόμενος ότι αν εκλεγόταν δεν θα έμπαινε ποτέ στη FIFA η Νότιος Αφρική. Λίγο αργότερα υποσχόταν υποστήριξη της υποψηφιότητας της Μόσχας για τους Ολυμπιακούς του 1980 με αντάλλαγμα τη σοβιετική υποστήριξη στις εκλογές. Όταν τον Ιούνιο του 1974 στη σύνοδο της FIFA στη Φραγκφούρτη, τις παραμονές του Παγκοσμίου Κυπέλλου της τότε Δυτικής Γερμανίας, ήλθε η στιγμή να επιλεγεί ο νέος πρόεδρος της ομοσπονδίας, όλες οι χώρες του τρίτου κόσμου ψήφισαν τον δρ. Χαβελάνζε, τοποθετώντας τον στον θρόνο του ποδοσφαίρου. Για πρώτη φορά οι τύχες του παγκόσμιου ποδοσφαίρου έφευγαν από την Ευρώπη. Οι «Times» του Λονδίνου χαρακτήρισαν εκείνη την απόφαση «σχίσμα».

Η πρώτη ρήξη με το ευρωπαϊκό λόμπι ήλθε νωρίς, τον Μάρτιο του 1976, όταν στην Αργεντινή, τη χώρα που θα διοργάνωνε δύο χρόνια αργότερα το Μουντιάλ, εκδηλώθηκε στρατιωτικό πραξικόπημα. Αρχομανής ο Χαβελάνζε αρνήθηκε επίμονα να αλλάξει τη χώρα διεξαγωγής του Παγκοσμίου Κυπέλλου παρά τις σφοδρές αντιδράσεις των Ευρωπαίων. Επίσης σθεναρή αντίσταση κράτησε και το 1986, όταν αρνήθηκε να πάρει τη διοργάνωση του Μουντιάλ από το Μεξικό το οποίο είχε πληγεί από καταστροφικούς σεισμούς προφανώς θα δημιουργούνταν πρόβλημα καθώς είχε πουλήσει τα δικαιώματα στον ισχυρό άνδρα της μεξικανικής TV κ. Εμίλιο Εσκαράγκα.

Δίπλα στον δρ. Χαβελάνζε μεγάλωνε ένας νέος ισχυρός παράγοντας: Ο κ. Ζεπ Μπλάτερ, πρώην στέλεχος της βιομηχανίας Longines στην Ελβετία που είχε σταλεί αρχικά να μάθει πώς να ελίσσεται δίπλα στον *Αντι Ντάσλερ*, ιδιοκτήτη της Adidas, η οποία είχε υποστηρίξει τον σερ *Στάνλεϊ Ράους* αλλά εν τω μεταξύ είχε γίνει σύμμαχος του δρ. Χαβελάνζε, αφού από τη συνεργασία τους θα έβγαιναν

και οι δύο κερδισμένοι. Στη δεκαετία του '90 θα γινόταν το δεξί του χέρι και έπειτα θα τον διαδεχόταν. Η FIFA χρησιμοποιούσε το σύνθημα «για το καλό του παιχνιδιού». Η UEFA απαντούσε: «Νοιαζόμαστε για το ποδόσφαιρο». Ο πόλεμος μπορούσε να ξαναρχίσει και πολλά θα κρίνονταν στην πρώτη μάχη: Τον Ιούνιο του 1998 είχαν οριστεί εκλογές στη FIFA για την εκλογή του διαδόχου του δρ. Χαβελάνζε. Ο πρόεδρος της UEFA κ. Λέναρντ Γιόχανσον ανακοίνωσε έγκαιρα ότι θέτει υποψηφιότητα. Επί μήνες ο κ. Γιόχανσον ζητούσε από τον κ. Μπλάτερ να ανακοινώσει την υποψηφιότητά του και τούτο διότι έτσι θα έπρεπε να παραιτηθεί από τη θέση του γενικού γραμματέα της FIFA. Ο Ελβετός, όμως, το έκανε λίγες εβδομάδες πριν από τις εκλογές και χρησιμοποίησε τη θέση του για να υποστηρίξει την καμπάνια του. Όταν μάλιστα από τη Λιβερία ανακοίνωσε ότι «αν εκλεγώ πρόεδρος θα δώσω το Μουντιάλ του 2006 στην Αφρική» το παιχνίδι είχε ήδη κριθεί. Ο Ελβετός είχε πάρει με το μέρος του τους Αφρικανούς, όπως είχε κάνει 24 χρόνια νωρίτερα ο δρ. Χαβελάνζε, ενώ είχε καταφέρει να διασπάσει το ευρωπαϊκό μέτωπο δίνοντας υποσχέσεις στην Αγγλία για το Μουντιάλ ενώ ο κ. Γιόχανσον θεωρούνταν υποστηρικτής της γερμανικής υποψηφιότητας. Ηθικά όμως είχε προτεραιότητα η Γαλλία, διοργανώτρια του επερχόμενου τότε Παγκοσμίου Κυπέλλου με μεγαλύτερο μερίδιο στα εισιτήρια και τη θέση του διευθυντή του αθλητικού τομέα της FIFA να δίνεται στον Μισέλ Πλατινί. Στις εκλογές ο κ. Μπλάτερ κέρδισε. Ο πόλεμος, όμως, δεν είχε τελειώσει ακόμη.

Οι μήνες που ακολούθησαν την αποτυχία του κ. Γιόχανσον να εκλεγεί πρόεδρος της FIFA ήταν από τους πιο δραματικούς στην ιστορία της UEFA. Οι 14 μεγάλοι ευρωπαϊκοί σύλλογοι, γνωστοί ως G14, υποστηριζόμενοι από την εταιρεία Media Partners διαδήλωναν ότι είναι έτοιμοι να διοργανώσουν τη

Σούπερ Λίγκα και να αποσχιστούν από τις ευρωπαϊκές διοργανώσεις στερώντας από την UEFA τον βασικό λόγο ύπαρξής της. Χρησιμοποιώντας απειλές και παρακάλια μαζί η ευρωπαϊκή ομοσπονδία κατάφερε να τους πείσει να μη θέσουν σε εφαρμογή το φιλόδοξο σχέδιό τους, αντιπροτείνοντάς τους το διευρυμένο Τσάμπιονς Λιγκ. Παρ' όλα αυτά οι μεγάλοι μέσω του ηγέτη τους, προέδρου της Ρεάλ Μαδρίτης κ. Λορέντσο Σανθ, επιμένουν να δηλώνουν ότι δεν είναι ευχαριστημένοι και σε αυτές τους τις εκρήξεις είναι πάντα δίπλα ο κ. Μπλάτερ.

Αν όμως η υπόθεση της Σούπερ Λίγκα είναι ακόμη θολή και οι ίδιες οι πρωταγωνίστριες δεν ξέρουν τι θέλουν, οι προτάσεις του κ. Μπλάτερ αποτελούν το σημείο τριβής. Λίγους μήνες μετά την εκλογή του ο Ελβετός πρότεινε τη διεξαγωγή Μουντιάλ κάθε δύο χρόνια, το οποίο μεταφράζεται σε αύξηση του τζίρου (και της ισχύος) της FIFA και εξαφάνιση του ευρωπαϊκού πρωταθλήματος της UEFA, αφού κάποτε οι παίκτες πρέπει να ξεκουράζονται και αυτό το επισημαίνει πάντα ο κ. Μπλάτερ. Έπειτα ακολούθησε η πρόταση για το ενιαίο ημερολόγιο, μια πρόταση κατ' αρχήν λογική, αλλά ακολουθεί ημερολογιακά τις συνθήκες του νότιου ημισφαιρίου και όχι της Ευρώπης καθώς η αγωνιστική περίοδος διαρκεί από τον Μάρτιο ως τον Νοέμβριο ενώ η UEFA έχει στήσει ήδη το Τσάμπιονς Λιγκ ακριβώς αντίθετα. Η νοτιοαμερικανική κληρονομιά του κ. Μπλάτερ είναι εμφανής. Έντονο σημείο διαμάχης είναι το Μουντιάλ του 2002. Η FIFA ήθελε να ξεκινήσει τον Μάιο ώστε να αποφευχθεί η περίοδος των βροχών στη Νοτιοανατολική Ασία, αλλά η UEFA ούτε που συζητούσε την περίπτωση να μεταφέρει το γεμάτο πρόγραμμά της νωρίτερα. Η FIFA δεν δίστασε να εκχωρήσει τα τηλεοπτικά δικαιώματα του Μουντιάλ του 2002 στον πλειοδότη όμιλο του Γερμανού κ. Λέο Κιρχ, απεμπολώντας την

παλαιότερη των ποδοσφαιρικών συνηθειών: τη δωρεάν παρακολούθηση αγώνων από την τηλεόραση, αφού ο κ. Κιρχ θα μοιράσει με τη σειρά του τα δικαιώματα σε συνδρομητικά και καλωδιακά κανάλια. Όταν η UEFA κλήθηκε να κάνει κάτι ανάλογο με τα τηλεοπτικά δικαιώματα του Euro 2004, τα εκχώρησε στην EBU, δηλαδή στα κρατικά κανάλια και σε ελεύθερη μετάδοση.

Το ποδόσφαιρο στα τέλη του 20ού αιώνα αποτελεί ένα συναισθηματικά φορτισμένο μέσο, μέσα από το οποίο επιχειρήσεις και οργανισμοί μεταφέρουν και περνούν τις κεντρικές τους αξίες και τα εμπορικά τους μηνύματα εξασφαλίζοντας άμεση ανταποδοτικότητα για τους χορηγούς του. Ενώ είναι μακράν το πρώτο άθλημα στον κόσμο, έχοντας πλέον των 200 εκατομμυρίων ενεργούς παίκτες και πάνω από 1,5 δισεκατομμύριο ανθρώπους που ασχολούνται σήμερα με το άθλημα, είναι χωρισμένο σε δύο στρατόπεδα : Στους Ευρωπαίους της UEFA και στους υπόλοιπους της FIFA. Το χάσμα είναι μεγάλο όσο μπορεί να δημιουργήσει μια υπόθεση 16 δισ. δολαρίων ετησίως (περίπου 5,04 τρις δρχ.) όπως είναι το ποδόσφαιρο. Το πρόβλημα είναι όσο απλό είναι να κατανοήσει κανείς ένα ποσοστό: Η FIFA ελέγχει τις τύχες του παγκόσμιου ποδοσφαίρου, αλλά η Ευρώπη παράγει το 80% του ετήσιου κύκλου εργασιών του αθλήματος.

Ένα τρανταχτό παράδειγμα είναι το παγκόσμιο κύπελλο στη Γαλλία, το 1998:

- 2,7 εκατομμύρια θεατές
- 33 δισεκατομμύρια τηλεθεατές και
- 30.000 ώρες τηλεοπτικής μετάδοσης

2.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η περίφημη απόφαση στην «υπόθεση Μποσμάν», που ανακοινώθηκε τον Δεκέμβριο του 1995 προκάλεσε κοσμογονία : οι αμοιβές των ποδοσφαιριστών διπλασιάστηκαν, οι μετακινήσεις τους πολλαπλασιάστηκαν, οι κανόνες του παιχνιδιού άλλαξαν και αποδείχθηκε ότι τόσο η Ευρωπαϊκή (UEFA) όσο και η Διεθνής Ποδοσφαιρική Συνομοσπονδία (FIFA) είχαν πιαστεί στον ύπνο. Με καθυστέρηση μιας πενταετίας κατάφεραν να «κερδίσουν» μια παράγραφο στη Συνθήκη της Νίκαιας, η οποία υπογράφηκε τον Δεκέμβριο του 2000.

Σύμφωνα με το παράρτημα 4 της συνθήκης, η ΕΕ αναγνωρίζει την ιδιαιτερότητα του αθλητισμού καθώς και την κοινωνική, εκπαιδευτική και πολιτιστική αποστολή του. Αποδείχθηκε ωστόσο ότι η αναγνώριση της ιδιαιτερότητας του αθλητισμού στη Συνθήκη της Νίκαιας εκ των πραγμάτων δεν ήταν αρκετή για να περιφράξει το ξέφραγο αμπέλι του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, όπου μαίνεται ένας πόλεμος για το μοίρασμα της πίτας : ποδοσφαιριστές, ατζέντηδες, σύλλογοι, ομοσπονδίες και συνομοσπονδίες χορηγοί, προσπαθούν να πάρουν ολοένα μεγαλύτερο κομμάτι. Φυσικά όλοι κινούνται στο ίδιο θολό τοπίο.

2.3.1 ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ ΓΙΑ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ

Η ΕΕ επιχείρησε αρκετές φορές να πλησιάσει τους εμπλεκόμενους φορείς και κυρίως μέσω του εκάστοτε επιτρόπου σε θέματα Ανταγωνισμού να βάλει κάποιους κανόνες. Από τον Δεκέμβριο του 2005 όμως οι ρυθμοί έγιναν ακόμη πιο γρήγοροι. Ο υπουργός Αθλητισμού της Βρετανίας κ. Ρίτσαρντ Κάμπορν, η FIFA, η UEFA και η Επιτροπή συμφώνησαν να καταγράψουν σε μια έκθεση τα υπάρχοντα κενά και, λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις όλων των εμπλεκομένων

πλευρών, να συγγράψουν τη «Λευκή Βίβλο» του αθλητισμού, η οποία θα λειτουργεί ως νομοθετικό πλαίσιο αρχικά στις χώρες-μέλη της ΕΕ και ακολούθως στις υπόλοιπες.

Η έρευνα για την κατάσταση του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2005 από ομάδα εργασίας υπό τον πρώην υπηρεσιακό πρωθυπουργό της Πορτογαλίας κ. Ζοζέ Λουίς Αρνό, ο οποίος δεν κρύφτηκε πίσω από το δάκτυλό του, όπως κάνουν τα τελευταία χρόνια οι ποδοσφαιρικές αρχές. *«Επιβάλλεται να γίνουν αξιόπιστες και διαφανείς όλες οι διοργανώσεις, εγχώριες και ευρωπαϊκές»* αναφέρεται μεταξύ άλλων στην 160σέλιδη έκθεση. *«Πρέπει να ελέγχονται διεξοδικά τα οικονομικά των συλλόγων, ώστε να αποφευχθεί το ξέπλυμα χρημάτων. Η χρόνια οικονομική αστάθεια κάποιων συλλόγων ανοίγει την πόρτα σε αμφιλεγόμενους επιχειρηματίες ή επιχειρήσεις που κάνουν ακόμη πιο αναξιόπιστο το άθλημα»* αναφέρεται σε κάποιο άλλο σημείο, όπου προστέθηκε και η σύγχρονη μάστιγα του ποδοσφαίρου: *«οι διεθνείς εταιρείες στοιχημάτων που εκμεταλλεύονται κάθε νομικό κενό δεισιδύοντας στο ποδόσφαιρο»*.

Ο πορτογάλος πολιτικός που ηγήθηκε της πολύμηνης έρευνας δήλωσε ότι *«γενικότερα ο αθλητισμός και ειδικότερα το ποδόσφαιρο δεν είναι υγιή. Μόνο με άμεση πολιτική παρέμβαση, σε συνεργασία φυσικά με τις ποδοσφαιρικές αρχές, μπορεί να θεραπευτεί το πρόβλημα»*. Ο κ. Αρνό επιδιώκει τη μετατροπή της Συνθήκης της Νίκαιας του 2000 σε νομοθετικές ρυθμίσεις, ενώ θεωρεί επιτακτική τη θεσμοθέτηση μιας υπηρεσίας Αθλητισμού από την ΕΕ. *«Αυτή η υπηρεσία σε συνεργασία με την UEFA θα μπορεί να ελέγχει πολύ πιο άνετα το ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο»* δήλωσε ο κ. Αρνό, ο οποίος υποστηρίζει απόλυτα το σχέδιο της UEFA που θα αναγκάζει τις ομάδες να έχουν συγκεκριμένο αριθμό

γηγενών ποδοσφαιριστών στο δυναμικό τους. «Αν δεν δράσουμε γρήγορα, η πραγματική διοίκηση του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου θα βρεθεί σε λάθος χέρια, ενώ οι πραγματικές αξίες του αθλήματος θα έχουν εξαφανιστεί» κατέληξε ο κ. Αρνό. Προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή το πλάνο εξόδου του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου από το αδιέξοδο απαιτούνται τουλάχιστον τρεις νέες ντιρεκτίβες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και περισσότερες από δέκα διαφορετικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

2.3.2 Η 11ΑΔΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ <ΛΕΥΚΗΣ ΒΙΒΛΟΥ> ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η πίεση από την πλευρά της ΕΕ είναι πλέον αφόρητη για την εφαρμογή της **«Λευκής Βίβλου»** του αθλητισμού στην Ευρώπη, οι αρχές δηλαδή που θα διέπουν (κυρίως) τα επαγγελματικά σπορ, οι οποίες θα στηρίζονται στα πορίσματα της έκθεσης Αρνό. Τα κυριότερα σημεία της είναι:

1. Ο αυστηρός έλεγχος όσων ασχολούνται με το ποδόσφαιρο, κυρίως των ιδιοκτητών ομάδων, των προπονητών και των διαιτητών, ιδιαίτερα όπου υπάρχουν υποψίες για σύγκρουση συμφερόντων.
2. Η ύπαρξη ενός μηχανισμού που θα διασφαλίζει τη χρηματοδότηση του αθλητισμού και ειδικότερα του ποδοσφαίρου, ιδιαίτερα στην περίπτωση απελευθέρωσης της αγοράς τυχερών παιχνιδιών. Ως πιθανή λύση προτείνεται η φορολόγηση των κερδών.
3. Η «ευθυγράμμιση» των κανονισμών που διέπουν ένα άθλημα με το κοινοτικό δίκαιο, και μόνο σε περίπτωση που δεν είναι δυνατόν να

συμβεί κάτι τέτοιο, να λαμβάνεται υπόψη η ιδιαιτερότητα του αθλητισμού.

4. Η διαφάνεια στην αθλητική διοίκηση, με δημοσιοποίηση πρακτικών και αποφάσεων, σεβασμό στον διαχωρισμό των εξουσιών και ελεύθερες εκλογές.
5. Η θέσπιση κάποιας μορφής «salary cap» (ανώτατο συνολικό όριο μισθών που μπορεί να δίνει μια ομάδα στους παίκτες της, το οποίο θα εξαρτάται από τον προϋπολογισμό της), σε συνδυασμό με το ήδη ισχύον σύστημα αδειοδότησης των επαγγελματικών ομάδων.
6. Η αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων μεταξύ FIFA, UEFA, εθνικών ομοσπονδιών και επαγγελματικών πρωταθλημάτων.
7. Ο έλεγχος της προέλευσης των χρημάτων που ξοδεύονται για μεταγραφές παικτών.
8. Η δημιουργία ειδικών ερευνητικών σωμάτων που θα εξετάζουν υποθέσεις διαφθοράς, παράνομου τζόγου ή στημένων αγώνων.
9. Η αλλαγή των πειθαρχικών κανονισμών για τις περιπτώσεις ρατσιστικής συμπεριφοράς.
10. Η συνεργασία με τις κρατικές αρχές για την πάταξη της βίας.
11. Ο περιορισμός των μεταγραφών ανηλίκων αθλητών από χώρες εκτός Ευρώπης.

2.4 ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι επιμέρους στόχοι που έχουν τεθεί από την Ε.Ε., προαπαιτείται η παράλληλη και συντονισμένη δράση όλων των φορέων που έχουν σχέση με το άθλημα στην Ελλάδα:

2.4.1 FIFA-UEFA : Οι υπερκείμενες συνομοσπονδίες επιτηρούν και χαράσσουν τις γενικότερες πολιτικές ανάπτυξης και προώθησης του αθλήματος, ενώ παράλληλα διασφαλίζουν και τη θεσμική του αυτοτέλεια, σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο.

2.4.2 Ε.Π.Ο. : Η Ελληνική Εθνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία αναλαμβάνει την ουσιαστική και βασική προάσπιση και προώθηση των συμφερόντων του ποδοσφαίρου στην Ελλάδα, ενώ παράλληλα αποτελεί τον κύριο φορέα ανάπτυξης του αθλήματος, τόσο στο ερασιτεχνικό όσο και στο επαγγελματικό του επίπεδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο -

ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

3. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Υπεύθυνος για το σχεδιασμό και τη χάραξη της κυβερνητικής πολιτικής στον Αθλητισμό είναι ο εκάστοτε Υφυπουργός Πολιτισμού (βλ. Πίνακα 1, Παράρτημα ΙΙ) με αρμοδιότητα σε θέματα Αθλητισμού, ο οποίος και εποπτεύει τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.).

3.1 ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού (ΦΕΚ/28Α/1.3.1985) είναι ο εθνικός επιτελικός σχεδιασμός καθώς και η συνολική ευθύνη για όλα τα θέματα που αφορούν την πρόοδο και την καλύτερη διοργάνωση και λειτουργία του αθλητισμού στη χώρα μας.

Ειδικότερα, η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού έχει στην ευθύνη της την εποπτεία των κάθε είδους αθλητικών δραστηριοτήτων, τον καταρτισμό βραχυχρόνιων και μακροχρόνιων προγραμμάτων ανάπτυξης του αθλητισμού, καθώς και την παροχή των αναγκαίων διευκολύνσεων για την υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών, στα οποία περιλαμβάνονται και όσα αναφέρονται στον τομέα των αθλητικών έργων.

Η σπουδαιότητα της κοινωνικής συνοχής που επιτυγχάνεται μέσω του αθλητισμού γενικότερα, η συμβολή του στον πολιτισμό, αλλά και η οικονομική διάσταση του ποδοσφαίρου στην παραγωγική διαδικασία της χώρας, επιβάλλουν την ενεργή συμμετοχή και παράλληλη δράση της Πολιτείας.

3.1.1 ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Στόχος της Ελληνικής Πολιτείας είναι η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης του ποδοσφαίρου, η παροχή συγχρόνων υπηρεσιών άθλησης προς την ποδοσφαιρική κοινότητα και η περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομικής και της εμπορικής δραστηριότητας του ποδοσφαίρου στην Ελλάδα

Από τη σεζόν 2004/05 οι ομάδες όλων των χωρών συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις μόνο με διεθνή άδεια. Προϋπόθεση για την απόκτηση της άδειας είναι η εκπλήρωση των απαιτούμενων κριτηρίων, που χωρίζονται σε πέντε (5) κατηγορίες : Αθλητικά, Νομικά, Υποδομής, Διοικητικά και Οικονομικά. Κάθε κατηγορία κριτηρίων χωρίζεται σε βαθμίδες Α, Β, Γ και Δ. Τα κριτήρια με διαβάθμιση Α είναι υποχρεωτικά και η μη συμμόρφωση οδηγεί σε μη χορήγηση αδείας και αποκλεισμό από τις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Τα κριτήρια με διαβάθμιση Β είναι επίσης υποχρεωτικά αλλά δίνεται η δυνατότητα προκαθορισμένων, από την UEFA, εναλλακτικών λύσεων. Μη συμμόρφωση έχει ως αποτέλεσμα τη μη χορήγηση αδείας και τον αποκλεισμό από τις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Τα κριτήρια με διαβάθμιση Γ είναι και αυτά υποχρεωτικά αλλά η τυχόν μη εκπλήρωσή τους δεν οδηγεί σε αποκλεισμό αλλά σε κάποια ποινή (επίπληξη, πρόστιμο κλπ). Τα κριτήρια με διαβάθμιση Δ είναι μη υποχρεωτικά κριτήρια και παραθέτονται ως ενδειγμένη πρακτική (best practice) και με προοπτική μελλοντικά να γίνουν και αυτά υποχρεωτικά.

Το πρόγραμμα αυτό εφαρμόζεται στις προηγμένες ποδοσφαιρικά χώρες (Αγγλία – Γερμανία) εδώ και είκοσι (20) χρόνια με διαφορετική βέβαια μορφή και

ονομασία. Από το 2002, οκτώ (8) πιλοτικές ομοσπονδίες εφαρμόζουν ήδη το πρόγραμμα διεθνών αδειών της UEFA στα εσωτερικά τους πρωταθλήματα. Η UEFA ζητά όπως το σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών εφαρμόσουν αυτό το πρόγραμμα στην Α' Εθνική Κατηγορία τους, τουλάχιστον. Το πρωτάθλημα και κύπελλο Ελλάδος θα ακολουθεί το πρόγραμμα των διεθνών αδειών ώστε να εξαιρεθούν οι ανισότητες μεταξύ των ομάδων, τα πρωταθλήματα δύο ταχυτήτων και όλοι οι φορείς σε επίπεδο οργάνωσης να απολαμβάνουν τα ίδια προνόμια.

Εκδότρια Αρχή είναι η Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία (ΕΠΟ) μέσω του τμήματος Διεθνών Αδειών. Η απόφαση για την παραχώρηση ή όχι της άδειας δίνεται από το Πρωτοβάθμιο όργανο. Ομάδες που η αίτησή τους για αδειοδότηση απορρίφθηκε, έχουν το δικαίωμα έφεσης στην Επιτροπή Εφέσεων. Σε περίπτωση arbitration, εάν υπάρξει αρμόδιο να αποφασίσει, είναι το Δικαστήριο Αθλητικής Διαιτησίας στη Λοζάννη (Court of Arbitration for Sports). Τονίζεται ότι η διαδικασία αδειοδότησης τελεί υπό την επίβλεψη της UEFA, η οποία διατηρεί το δικαίωμα αιφνιδιαστικών ελέγχων για τη διασφάλιση της διαφάνειας και της αξιοπιστίας του προγράμματος, μέσω των εταιριών BSI και SGS. Σε περίπτωση που η UEFA διαπιστώσει την όποια παρατυπία αφαιρεί τη δικαιοδοσία από την αρμόδια αρχή και αναλαμβάνει η ίδια την έκδοση αδειών για τη συμμετοχή των ομάδων στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Η Δ/ση Αδειών της ΕΠΟ λειτουργεί με ISO 9000 και τα εμπλεκόμενα μέλη εργάζονται με έγγραφη δέσμευση εχεμύθειας.

3.2 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Η Ελληνική Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου ιδρύθηκε το 1926, με κοινή απόφαση των τριών μεγάλων Ενώσεων της χώρας (Αθήνας, Πειραιά, Θεσσαλονίκης). Η ίδρυσή της σηματοδότησε την οργάνωση του ελληνικού ποδοσφαίρου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Από τότε μέχρι σήμερα, η Ε.Π.Ο. εξελίχθηκε στη μεγαλύτερη αθλητική ομοσπονδία της χώρας, με τον "βασιλιά των σπορ" να καταλαμβάνει, όπως σε όλο τον κόσμο, την πρώτη θέση στις προτιμήσεις των φιλάθλων.

3.2.1 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Ε.Π.Ο.

Απόσπασμα από την ιδρυτική διακήρυξη

“Η κατά το έτος 1926 ιδρυθείσα, από τις Ενώσεις Ποδοσφαιρικών Σωματείων Αθηνών, Πειραιώς και Μακεδονίας-Θράκης, Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία, είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που σύμφωνα με τον Αστικό Κώδικα έχει έδρα την Αθήνα και την επωνυμία Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία”.

Η Ε.Π.Ο. απέχει από πολιτικά ή θρησκευτικά θέματα και απαγορεύει οποιαδήποτε μορφή πολιτικής, θρησκευτικής, εθνικής ή φυλετικής διάκρισης.

Η διάρκεια ισχύος της Ε.Π.Ο. είναι απεριόριστη. Η Ε.Π.Ο. είναι η μόνη και αποκλειστικά αρμόδια ανωτάτη αρχή για την εκπροσώπηση του ελληνικού ποδοσφαίρου. Είναι μέλος της διεθνούς ποδοσφαιρικής συνομοσπονδίας (FIFA) και της ευρωπαϊκής ποδοσφαιρικής συνομοσπονδίας (UEFA). Είναι υποχρεωμένη να αποδέχεται τα καταστατικά, τους κανονισμούς, τις οδηγίες και

τις αποφάσεις της FIFA και της UEFA και να διασφαλίζει ότι τα ως άνω γίνονται επίσης αποδεκτά από όλο το χώρο του ελληνικού ποδοσφαίρου.

Σημεία Σταθμοί

1926: Η ίδρυση της Ε.Π.Ο είναι γεγονός.

1927: Η Ε.Π.Ο γίνεται μέλος της FIFA.

1954: Η Ε.Π.Ο. αποτελεί ένα από τα πρώτα μέλη της UEFA.

Ιστορικές Διοργανώσεις

Η Ε.Π.Ο. έχει φέρει σε πέρας μεγάλες ποδοσφαιρικές διοργανώσεις με τεράστια επιτυχία.

Οι σημαντικότεροι "σταθμοί" σε επίπεδο συλλόγων είναι:

1973: Τελικός Κυπέλλου Κυπελλούχων Μίλαν - Λιντς (1-0)

1983: Τελικός Κυπέλλου Πρωταθλητριών Αμβούργο - Γιουβέντους (1-0)

1987: Τελικός Κυπέλλου Κυπελλούχων Λοκομοτίβ-Άγιαξ (0-1)

1994: Τελικός του Champions League Μίλαν-Μπαρτσελόνα (4-0)

Και σε επίπεδο Εθνικών ομάδων:

1995: Τελικοί Ευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Νέων

3.2.2 ΚΥΡΙΟΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ Ε.Π.Ο.

Η Ελληνική Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία έχει την αποκλειστική ευθύνη, ως θεσμικά υπερκείμενη αρχή, να διαφυλάττει, να προασπίζει και να διευρύνει το κύρος, την συνοχή και τα συμφέροντα του αθλήματος του ποδοσφαίρου στην Ελλάδα και το εξωτερικό, προσφέροντας παράλληλα τα "εργαλεία" και τις λύσεις που απαιτούνται, προκειμένου να υπάρξει η άμεση και αναγκαία αναβάθμιση και η οικονομική εξυγίανση του ποδοσφαίρου σε όλες τις παραγωγικές συντεταγμένες του.

3.2.3 ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ Ε.Π.Ο.

- Η Διαρκής και σε βάθος αναβάθμιση του ελληνικού ποδοσφαίρου.
- Η όσο το δυνατόν καλύτερη αγωνιστική παρουσία των εθνικών μας ομάδων στις ευρωπαϊκές και στις παγκόσμιες διοργανώσεις και η επιτυχής πορεία των Ολυμπιακών ομάδων το 2004.
- Η διατήρηση του αθλήματος σαν το πλέον δημοφιλές στην Ελλάδα
- Η διοργάνωση κάθε είδους πρωταθλήματος ποδοσφαίρου, όλων των μορφών, σε εθνικό επίπεδο και η κατανομή αρμοδιοτήτων διοργάνωσης στις τοπικές Ενώσεις ή της Ε.Π.Α.Ε.
- Οι Εθνικές ομάδες ως αγωνιστικό πρότυπο στην Ελλάδα
- Η κοινωνική προσφορά του ποδοσφαίρου στην νεολαία της χώρας μας.

3.2.4 ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ Ε.Π.Ο.

- Η περαιτέρω ανάπτυξη και η συνεχής βελτίωση του επιπέδου των υπηρεσιών του ποδοσφαίρου, ως αθλητικής δραστηριότητας στην Ελλάδα και την Ευρώπη.
- Η οικονομική ευρωστία του αθλήματος και η διεύρυνση της εμπορικής και οικονομικής του βάσης.
- Η βελτίωση των ομάδων στον οικονομικό τομέα με παράλληλη αύξηση της οικονομικής και της λογιστικής τους διαφάνειας.
- Ο εκσυγχρονισμός των αθλητικών εγκαταστάσεων και υποδομών του ποδοσφαίρου, με γνώμονα τις άμεσες και μελλοντικές ανάγκες βελτίωσης

των αγωνιστικών συνθηκών και των δομών ανάπτυξης του αθλήματος σε κάθε κατηγορία του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού επιπέδου.

- Η βελτίωση του επιπέδου διοίκησης και οργάνωσης των φορέων του ποδοσφαίρου και των ομάδων.

3.2.5 ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ Ε.Π.Ο.

- Η δημιουργία ενός IMAGE Εθνικών ομάδων με ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, που θα εξασφαλίζει στο χορηγό και τους υποστηρικτές της την προβολή τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.
- Η ανάπτυξη άριστης, άρρηκτης και μακροχρόνιας σχέσης χορηγού – Εθνικών ομάδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο –

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

4. ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ

Ο αναθεωρητικός νομοθέτης διαμορφώνοντας το 1975 το νέο Σύνταγμα και λαμβάνοντας υπόψη την θετικότερη κοινωνική επιρροή του αθλητισμού τον έθεσε υπό κρατική προστασία και όρισε την επιχορήγηση των υποκειμένων του ως κρατική υποχρέωση(αρ.16&9 του Συντάγματος 1975/86). Με τις διεθνείς επιτυχίες των Ελλήνων αθλητών κατά τη δεκαετία 80-90 πολλοί παράγοντες έδειξαν ενδιαφέρον και άρχισαν να στηρίζουν την προσπάθειά τους ηθικά και οικονομικά.

4.1 ΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ Ν.3479/06 ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ

Υπήρξαν αρκετά νομοθετήματα που θέλησαν να βελτιώσουν τα αθλητικά δρώμενα έχοντας ως στόχο και τη θεσμοθέτηση του αθλήματος με το μεγαλύτερο κοινό. Το ποδόσφαιρο ως θέαμα χρειαζόταν εγκαθίδρυση φορέων και διαδικασιών αθλητικού σχεδιασμού και ρυθμίσεις ως επαγγελματικό άθλημα πέραν του ερασιτεχνικού του χαρακτήρα

Τα κυριότερα νομοθετήματα για τον αθλητισμό και το ποδόσφαιρο είναι τα εξής :

- Ν.75/75 : Περί οργανώσεως του εξωσχολικού αθλητισμού και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων
- Ν.897/79 : Περί Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών
- Π.Δ.550/79 : Περί οργανώσεως και λειτουργίας της Ενώσεως

Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών (ΕΠΑΕ)

- Π.Δ.551/79 : Περί ρυθμίσεως θεμάτων οργανώσεως και λειτουργίας του παρά τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού Ανώτατου Συμβουλίου Επιλύσεως Αθλητικών Διαφορών (ΑΣΕΑΔ)
- Ν.1646/86 Μέτρα πρόληψης και καταστολής της βίας στους αθλητικούς χώρους και άλλες διατάξεις
- ΥΑ 24031/9-89 ΦΕΚ 719 Β : Μέτρα για την πρόληψη και καταστολή της βίας στα γήπεδα
- Ν.1889/90 : Ρύθμιση επειγόντων θεμάτων ποδοσφαίρου
- Ν.1958/91: Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών – Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις
- Π.Δ.505/91: Οργάνωση και λειτουργία της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών (ΕΠΑΕ)
- Ν.2371/96 : Κύρωση Ευρωπαϊκής Σύμβασης κατά του ντόπινγκ και άλλες διατάξεις
- Ν.2433/96 Ρύθμιση θεμάτων ΟΠΑΠ και άλλες διατάξεις
- Ν.2598/98 : Οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων – Αθήνα 2004
- Ν.2725/99 : Ερασιτεχνικός και Επαγγελματικός Αθλητισμός
- Ν.2858/00 : Ρύθμιση θεμάτων ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού
- Ν.2947/01: Ρύθμιση θεμάτων ολυμπιακής φιλοξενίας, έργων ολυμπιακής υποδομής
- Ν.3057/02 : Τροποποίηση και συμπλήρωση Ν.2725/99

- N.3262/04 : Τροποποίηση άρθρων Ν.2725/99
- N.3372/05 : Ρύθμιση θεμάτων Αθλητισμού
- N.3479/06 : Νέος αθλητικός νόμος – Ίδρυση οργάνωση και λειτουργία αθλητικών επαγγελματικών ενώσεων και άλλες διατάξεις.

(βλ. Παράρτημα Ι)

4.2 ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ Ν.3479/06 ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ, ΤΙΣ Π.Α.Ε. ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΣΤΕΣ.

Σύμφωνα με το νέο αθλητικό νόμο 3479/06 καθώς το πρόβλημα του επαγγελματικού αθλητισμού είναι πρόβλημα καθολικής εξυγίανσης και όχι μόνο οικονομικής και για να αντιμετωπισθεί επιτυχώς δεν αρκούν ημίμετρα γίνονται βαθιές τομές στα πλαίσια της ριζικής νομοθετικής-θεσμικής αναθεώρησης, προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις που αφορούν και το επαγγελματικό ποδόσφαιρο :

4.2.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Αναδιοργάνωση των φορέων διοίκησης και διαχείρισης και θωράκισής τους με αρχές χρηστής διοίκησης και διαχείρισης, νομιμότητας, διαφάνειας, ώστε να παράγουν έργο για την ανάπτυξη του αθλήματος.

Επακριβής καθορισμός των κριτηρίων βιωσιμότητας των επαγγελματικών συλλόγων προκειμένου να παραμείνουν στις κατηγορίες των οικείων πρωταθλημάτων. Όλοι οι σύλλογοι θα υπόκεινται σε ετήσιες κρίσεις και για να συμμετάσχουν στα πρωταθλήματα θα αξιολογούνται βάσει κριτήρια χρηστής διοίκησης, διαχείρισης, οικονομικής αγωνιστικής κατάστασης, αθλητικών εγκαταστάσεων, λειτουργίας ακαδημιών εκπαίδευσης αθλητών, αριθμού

εισιτηρίων και συμπεριφορών οπαδών επακριβώς καθοριζόμενα και μοριοδοτούμενα από την ομοσπονδία και τις ενώσεις.

Θεσμοθέτηση ενιαίου λογιστικού διαχειριστικού ελεγκτικού συστήματος καθώς και ενιαίου συστήματος διοικητικών διαδικασιών εποπτείας και ελέγχου των επαγγελματικών συλλόγων, ώστε όλοι να απολαμβάνουν δίκαιης ισόνομης και ισότιμης μεταχείρισης στους ελέγχους.

Την καθιέρωση πάγιου συστήματος για τη διαρκή επιμόρφωση των διοικητικών και τεχνικών στελεχών και τη θεσμοθέτηση Κώδικα Δεοντολογίας τους

Την αναδιάρθρωση και αναδιοργάνωση των ποδοσφαιρικών πρωταθλημάτων, ώστε να καταστούν περισσότερο ανταγωνιστικά, αξιόπιστα και ελκυστικά για τον Έλληνα φίλαθλο.

4.2.2 ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ Ν.3479/06

Επί του άρθρου 1, παρέχεται η δυνατότητα στις επαγγελματικές ενώσεις να οργανωθούν και να λειτουργήσουν, κατά ρητή πρόβλεψη του καταστατικού τους, ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου είτε με τη μορφή του σωματείου του Αστικού Κώδικα είτε του Αστικού Συνεταιρισμού του ν.1667/86 διεπόμενα από τις διατάξεις του αθλητικού νόμου και του νόμου που διέπει την επιλεγόμενη μορφή οργάνωσης και λειτουργίας του νομικού προσώπου. Η επαγγελματική ένωση είναι φορέας αθλητικών, οικονομικών και εμπορικών δραστηριοτήτων και η επιτυχής άσκησή τους προϋποθέτει ίδιο θεσμικό οργανωτικό και λειτουργικό πλαίσιο.

Με τα άρθρα 2 έως και 10, αναδιοργανώνεται ο ενιαίος φορέας διοίκησης και διαχείρισης του επαγγελματικού ποδοσφαίρου που είναι η Ε.Π.Α.Ε.- Ένωση

Ποδοσφαιρικών Αθλητικών Εταιρειών, στην βάση πετυχημένων πρότυπων Ευρωπαϊκών χωρών για την αποδοτικότερη εκπλήρωση της αποστολής του. Οι Ενώσεις επαγγελματικού ποδοσφαίρου καθορίζονται σε δύο, που θα διοργανώνουν η μία το πρωτάθλημα της Α' Εθνικής και η άλλη τα πρωταθλήματα Β' και Γ' Εθνικής κατηγορίας ποδοσφαίρου που μέχρι στιγμής διοργανώνονταν από την Ε.Π.Α.Ε. .

Η Ένωση Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου Α' Εθνικής Κατηγορίας «SUPERLEAGUE ΕΛΛΑΔΑΣ» οργανώνεται και λειτουργεί κατά ρητή πρόβλεψη του καταστατικού της σύμφωνα με τις διατάξεις του αθλητικού νόμου και συμπληρωματικά με τις διατάξεις του ν.1667/86 περί αστικών συνεταιρισμών.

Η Ένωση Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου Β' και Γ' Εθνικής Κατηγορίας «Ε.Π.Α.Ε. ή Ε.Σ.Α.Π.Ε.» αναδιοργανώνεται και λειτουργεί κατά ρητή πρόβλεψη του καταστατικού της είτε ως σωματείο είτε και αυτή ως αστικό συνεταιρισμός. Στις ενώσεις αυτές ανατίθεται η ευθύνη και παρέχονται όλες εκείνες οι εξουσίες που είναι αναγκαίες για την άσκηση αποτελεσματικής και υπεύθυνης διοίκησης και διαχείρισης του επαγγελματικού ποδοσφαίρου των κατηγοριών αρμοδιότητάς τους μέσα στο πλαίσιο των νόμων του Κράτους και του καταστατικού, των κανονισμών και σκοπών της Ε.Π.Ο.

Μέλη τους καθίστανται οι Π.Α.Ε. Α' και Β', Γ', Εθνικής Κατηγορίας. Τα όργανά διοίκησής τους είναι η Γενική Συνέλευση και το Διοικητικό Συμβούλιο. Για τις Π.Α.Ε. Β' και Γ' προβλέπεται να λειτουργήσουν και οι Γενικές Συνελεύσεις των κατηγοριών και καθορίζονται οι αρμοδιότητές του ώστε να προληφθούν μελλοντικές συγκρούσεις καθηκόντων. Εισάγεται ο διαρκής και συστηματικός διοικητικός και διαχειριστικός έλεγχος των οργάνων διοίκησης αλλά και ο

έκτακτος ανά έτος διαχειριστικός έλεγχος από ορκωτό ελεγκτή ύστερα από αίτημα μέλους της Ένωσης.

Συνιστώνται οι ακόλουθες υπηρεσιακές επιτελικές μονάδες σε επίπεδο γραφείου υπηρεσία οργάνωσης και προγραμματισμού, υπηρεσία οικονομικής πολιτικής και αξιοποίησης οικονομικών και εμπορικών δικαιωμάτων, υπηρεσία ενημέρωσης και διεθνών σχέσεων, υπηρεσία νομοθετικής εργασίας, υπηρεσία στατιστικής και τεκμηρίωσης.

4.2.3 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ

Επί των άρθρων 11 & 15 παρέχεται στις Ενώσεις η εξουσία έκδοσης γενικών και ειδικών κανονισμών ελεγχόμενη της νομιμότητας τους από τον Υπουργό Πολιτισμού , και στα πλαίσια των καταστατικών και κανονισμών της Ε.Π.Ο. και διεθνών ομοσπονδιών FIFA, UEFA. Αν αδρανήσουν οι ενώσεις και παρέλθει η ετήσια προθεσμία, οι εξουσίες για την έκδοση κανονισμών περιέρχονται όλες στην Ε.Π.Ο.

Οι κανονισμοί αυτοί περιλαμβάνουν τα κάτωθι :

α) σε ότι αφορά τις Ενώσεις

- την αναδιοργάνωση των Ενώσεων
- την εσωτερική λειτουργία των υπηρεσιών, οργάνων και επιτροπών
- την οικονομική διαχείριση και τις προμήθειες
- την εκμετάλλευση ραδιοτηλεοπτικών και λοιπών δικαιωμάτων και διανομής του προϊόντος αυτών μεταξύ των μελών τους
- τους πόρους της κάθε Ένωσης και τρόπου είσπραξης αυτών

- τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις εγγραφής και αποβολής των μελών τους

β) σε ότι αφορά τις Π.Α.Ε.

- Ενιαίο Λογιστικό –Διαχειριστικό –Ελεγκτικό Σύστημα - Εποπτείας και Ελέγχου αυτών
- Δεοντολογία και επιμόρφωση των Διοικητικών και Τεχνικών Στελεχών

γ) σε ότι αφορά τους Επαγγελματίες Ποδοσφαιριστές

- Υγειονομική Προστασία των Ποδοσφαιριστών (έλεγχος ικανότητας, αθλητιατρική παρακολούθηση, προστασία από το ντόπινγκ)
- Σύσταση – Συγκρότηση των ακόλουθων Επιτροπών : Μόρφωσης και μεταποδοσφαιρικής Επαγγελματικής κατάρτισης , Εκπαίδευσης και Τεχνικής κατάρτισης Νέων εκπαιδευομένων Ποδοσφαιριστών, Μόνιμου Διαλόγου μεταξύ των Ενώσεων και των ποδοσφαιριστών.

δ) σε ότι αφορά την Οργάνωση και Διεξαγωγή των Πρωταθλημάτων

- Διάρθρωση, Οργάνωση και Διεξαγωγή των Πρωταθλημάτων του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου και Ειδικού Πειθαρχικού Δικαίου
- Οργάνωση και Διεξαγωγή των Πρωταθλημάτων Παίδων και Εφήβων- Νέων των Π.Α.Ε.
- Ειδικότερων όρων και προϋποθέσεων συμμετοχής των Π.Α.Ε. στα κατ' έτος διεξαγόμενα πρωταθλήματα
- Πρόληψη και καταστολή της βίας στα γήπεδα και της χρήσης απαγορευμένων ουσιών

Επιπρόσθετα με το άρθρο 16, ορίζεται η υποχρέωση των Ενώσεων με ειδικό κανονισμό, εγκρινόμενο από την Ε.Π.Ο., να ορίσουν κριτήρια κατά τα διεθνή , για τη συμμετοχή και παραμονή των ομάδων στο πρωτάθλημα της Γ΄ Εθνικής Κατηγορίας. Ως τέτοια κριτήρια ορίζονται τα κριτήρια για την οικονομική και αγωνιστική τους κατάσταση, το μέσο όρο εισιτηρίων της τελευταίας τριετίας, των γηπεδικών εγκαταστάσεων και χώρων, την χωρητικότητα του σταδίου, την υλικοτεχνική υποδομή κ.λ.π., ώστε να τεθεί τέρμα στο ισχύον καθεστώς της αυτόματης ανόδου των ομάδων με μόνο το αγωνιστικό κριτήριο, χωρίς να έχουν τις απαραίτητες υποδομές, ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες της επαγγελματοποίησης τους.

Τροποποιήσεις των κανονισμών δεν επιτρέπονται κατά το χρονικό διάστημα διεξαγωγής των αγώνων πρωταθλήματος.

4.2.4 ΡΥΘΜΙΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 12, κατά την αποχώρηση των ομάδων Α΄ Εθνικής κατηγορίας από την Ε.Π.Α.Ε δημιουργεί τεράστια οικονομικά προβλήματα καθώς παίρνει μαζί της το μέγιστο του οικονομικού και εμπορικού προϊόντος που προκύπτει από τη δραστηριότητα του επαγγελματικού ποδοσφαίρου και αφήνει πίσω της τεράστιο χρέος.

Για την αντιμετώπιση των άνω οικονομικών προβλημάτων προνοούνται τα εξής μέτρα :

- το παρεχόμενο στην Ε.Π.Α.Ε. ποσοστό 2% από το ΠΡΟ-ΠΟ κατανέμεται στις ενώσεις σε ποσοστό 1% για την κάθε μία για κάλυψη λειτουργικών αναγκών.

- Τα χρέη της Ε.Π.Α.Ε. προς Δημόσιο, την Ε.Π.Ο. και ασφαλιστικούς οργανισμούς μεταβιβάζονται στην SUPERLEAGUE. Τα υπόλοιπα χρέη αναλαμβάνει η Ε.Π.Α.Ε.
- Ρυθμίζονται οι οφειλές της Α΄ Εθνικής Κατηγορίας προς το Δημόσιο εξοφλούμενες σε 60 ισόποσες δόσεις
- Κάθε Ένωση λαμβάνει ποσοστό 2% και 10% αντίστοιχα κυρίως για ραδιοηλεκτρονικά δικαιώματα σύμφωνα με το &8 αρ.84 ν.2728/99
- Η Ένωση Α΄ Εθνικής Κατηγορίας παρέχει ετήσια οικονομική ενίσχυση στα μέλη της και στους συλλόγους Β΄ και Γ΄ Εθνικής Κατηγορίας, για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών τους.

4.2.5 ΡΥΘΜΙΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΩΝ Π.Α.Ε

Κατά το άρθρο 13, επανακαθορίζεται η έννοια των κατηγοριών ποδοσφαιριστών επαγγελματιών, αμειβόμενων και ερασιτεχνών που αγωνίζονται στα πρωταθλήματα και ορίζεται ότι ο ερασιτέχνης ποδοσφαιριστής της Γ΄ Εθνικής Κατηγορίας δεν υπογράφει συμβόλαιο παροχής υπηρεσιών καθώς τις λαμβάνει για την υποστήριξη της αθλητικής του δραστηριότητας και δεν αποτελούν οικονομικό αντάλλαγμα έναντι παροχής υπηρεσιών. Στο πρωτάθλημα Α΄ και Β΄ Εθνικής Κατηγορίας αγωνίζονται μόνο επαγγελματίες ποδοσφαιριστές ενώ στης Γ΄ Εθνικής Κατηγορίας επιτρέπεται η συμμετοχή πέρα των επαγγελματιών και αμειβομένων ποδοσφαιριστών και ερασιτεχνών.

Επί του άρθρου 14 η Γ΄ Εθνική Κατηγορία, λόγω του ότι αντιμετωπίζει αξεπέραστα οικονομικά προβλήματα και η επιβίωσή της ως επαγγελματικής κατηγορίας είναι προβληματική, παύει να έχει αμιγώς επαγγελματικό χαρακτήρα

και καθίσταται ο προεισαγωγικός κλάδος του επαγγελματικού ποδοσφαίρου και το σχολείο για τη μετάβαση από το ερασιτεχνικό στο επαγγελματικό ποδόσφαιρο. Οι νέες ενώσεις του επαγγελματικού ποδοσφαίρου ενισχύουν τις υποδομές οργάνωσης και λειτουργίας της Γ' Εθνικής Κατηγορίας καθώς και τα οικονομικά αυτής λαμβανομένων υπόψη των ωφελειών που αντλούν οι λοιπές ανώτερες Κατηγορίες, τόσο σε έμπυχο υλικό ποδοσφαιριστών, δοκιμασμένων διοικητικών, όσο και σε εθισμένους ήδη στις αρχές και τους κανόνες του επαγγελματισμού συλλόγους, προκειμένου να καταστούν αξιόπιστα μέλη των υπερκείμενων ενώσεων.

Με το άρθρο 20, επεκτείνεται και στα πρόσωπα που διευθύνουν ή διαχειρίζονται τις υποθέσεις των αθλητικών οργανώσεων, η συνευθύνη των αντίστοιχων προσώπων των εμπορικών ανωνύμων εταιριών και συνεταιρισμών για την πληρωμή των φόρων προς το Δημόσιο ή χρεών προς τρίτους. Η παραπάνω ευθύνη δεν αφορά μέλη προσωρινών Διοικήσεων που ορίστηκαν με δικαστικές αποφάσεις, παρά μόνο για τα χρέη που οι ίδιες δημιούργησαν.

Κατά τα άρθρα 21, 22, 23, 24, 25 και 26 τίθενται κανόνες για τα συμβόλαια, τις αμοιβές και μετεγγραφές ποδοσφαιριστών ως εξής :

- 1) Οι κάθε είδους αμοιβές των επαγγελματιών και αμειβόμενων αθλητών του επαγγελματικού ποδοσφαίρου καθορίζονται ελεύθερα ως προς το είδος, το ύψος, τον τρόπο και το χρόνο καταβολής τους, με το συμβόλαιο, για λόγους διαφάνειας και αποφυγή καταστρατηγήσεων του νόμου. Έκτακτες παροχές, μη περιλαμβανόμενες στο συμβόλαιο είναι απολύτως άκυρες χωρίς έννομο αποτέλεσμα. Επίσης ύστερα από κοινή συμφωνία των συμβαλλόμενων μερών μπορεί να επέλθει μεταβολή στο συμβόλαιο, κατά τα διεθνή ανάλογα πρότυπα, σε περιπτώσεις

δυσμενούς μεταβολής της οικονομικής κατάστασης του αθλήματος ή της Π.Α.Ε. συνεπεία της οποίας η εκπλήρωση των προς τους αθλητές οικονομικές υποχρεώσεις καθίστανται ιδιαίτερα επαχθής και οπωσδήποτε στην περίπτωση υποβιβασμού της ομάδας.

- 2) Για την αποφυγή δυσανάλογων των δυνατοτήτων τους υποχρεώσεων των εταιριών που τις οδηγεί σε οικονομικά αδιέξοδα, το ύψος των αμοιβών του συνόλου των ποδοσφαιριστών της κάθε εταιρείας δεν μπορεί να υπερβαίνει το 70% των εσόδων του προϋπολογισμού της εταιρείας και κατ' εξαίρεση για τις ομάδες που αγωνίζονται σε ευρωπαϊκές διοργανώσεις σε συνολικό ποσοστό μέχρι 90% επί των εσόδων του προϋπολογισμού.
- 3) Καμία εγγραφή ή μετεγγραφή ποδοσφαιριστών δεν επιτρέπεται αν προηγουμένως δεν καταβληθεί ο αναλογούν φόρος και ορίζεται συγκεκριμένη διαδικασία εφαρμογής του μέτρου, ώστε να προλαμβάνονται τυχόν καταστρατηγήσεις.
- 4) Προβλέπεται η υποχρέωση ασφάλισης σε ιδιωτικό ασφαλιστικό φορέα και των ερασιτεχνών ποδοσφαιριστών που αγωνίζονται στις κατηγορίες του επαγγελματικού ποδοσφαίρου και τίθενται ρητοί περιορισμοί στην ανεξέλεγκτη λειτουργία των ποδοσφαιρικών μάντζερ. Επίσης ο αθλητής με τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους υπογράφει υποχρεωτικά συμβόλαιο παροχής υπηρεσίας.
- 5) Επίσης αίρονται οι περιορισμοί του άρθρου 90 του ν.2725/1999 , προς το σκοπό της εναρμόνισης προς το δίκαιο της .Ε.Ε. και των διεθνών ποδοσφαιρικών ομοσπονδιών, ως προς την ελεύθερη διακίνηση

κατηγοριών ερασιτεχνικών ποδοσφαιριστών και καταργείται η μονομερής ανανέωση των συμβολαίων εκ μέρους των αθλητικών οργανώσεων.

- 6) Καθορίζεται το νομικό καθεστώς των επαγγελματιών και αμειβόμενων ποδοσφαιριστών σε περίπτωση υποβιβασμού της ομάδας σε κατηγορία του ερασιτεχνικού αθλητισμού και προνοείται η υποχρέωση των ποδοσφαιριστών που το συμβόλαιό τους δεν έχει λήξει, για ένα χρόνο να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στο διάδοχο σωματείο, υπό την προϋπόθεση ότι θα τους καταβάλει τις νόμιμες αμοιβές τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 27 τίθεται ο κανόνας ότι απαγορεύεται η διενέργεια κάθε είδους εγγραφών ή μετεγγραφών αθλητών σε Π.Α.Ε. εφόσον το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρίας είναι μικρότερο από το ένα δέκατο (1/10) του καταβεβλημένου εταιρικού κεφαλαίου, οπότε και υποχρεώνονται να αυξήσουν το εταιρικό κεφάλαιο είτε με προσωρινές καταθέσεις των μετόχων για μελλοντική μετοχοποίηση τους είτε με πραγματοποίηση αυξήσεων του μετοχικού τους κεφαλαίου πριν από κάθε μετεγγραφική περίοδο, για να εξασφαλίσουν το ελάχιστο όριο των ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με το ν.2190/1920 όπως ισχύει.

Με το άρθρο 28 συμπληρώνεται το άρθρο 3 του ν.2725/1999 και τίθενται σε αργία, με πράξη του οργάνου διοίκησης της οικείας αθλητικής οργάνωσης, όσοι παραπέμπονται, αμετακλήτως στο δικαστήριο ή καταδικάζονται σε πρώτο βαθμό, για εγκλήματα του ως άνω άρθρου ώστε να προλαμβάνονται δυσάρεστες καταστάσεις στη διοίκηση και διαχείριση των αθλητικών υποθέσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο –

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

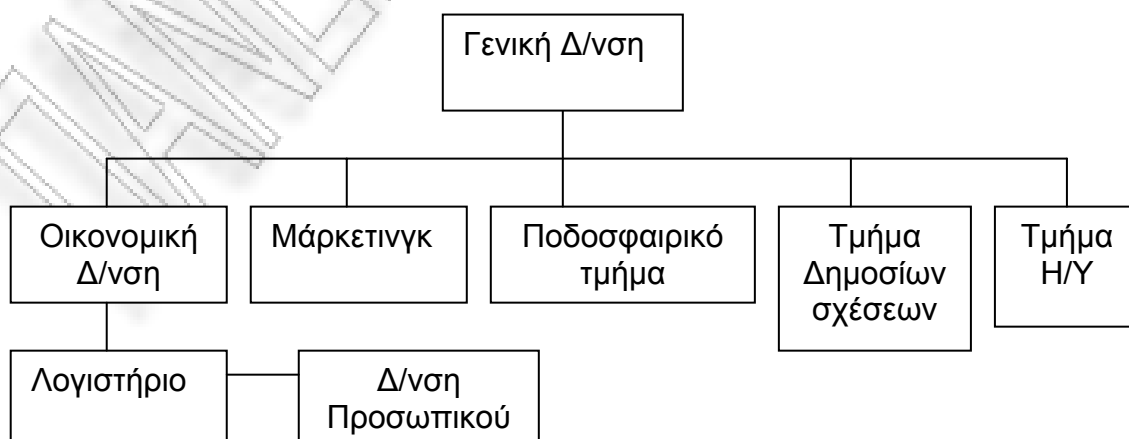
5. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Π.Α.Ε. είναι οργανωμένες εταιρείες που ακολουθούν τμηματοποίηση κατά υπηρεσία, ώστε να υπάρχει αποτελεσματικός συντονισμός αποφάσεων και ενεργειών που αφορούν την ίδια υπηρεσία κάτω από τη Γενική Διεύθυνση (βλ. σχήμα 1), επιδιώκοντας να επιτευχθούν οι στόχοι της εταιρείας.

5.1. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Τα θέματα αρμοδιότητας της Χρηματοοικονομικής Διοίκησης ασκούνται σε επίπεδο ανώτερης ηγεσίας. Το Οικονομικό τμήμα διαχειρίζεται τα μετρητά τις τραπεζικές εργασίες, την αξιολόγηση των διαφόρων επενδύσεων, τον προγραμματισμό. Το Λογιστήριο και η Διεύθυνση Προσωπικού είναι συνήθως υποτμήματα κάτω από την Οικονομική Δ/ση (βλ.σχ.1).

σχήμα 1.
Οργανόγραμμα

5.1.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Στα πλαίσια της χρηματοοικονομικής λειτουργίας οργανώνονται από τη Γενική Δ/ση σε συνεργασία με την Οικονομική Δ/ση όλες οι ενέργειες που αφορούν την πρόβλεψη κεφαλαίων, για να είναι εξασφαλισμένη η ρευστότητα της επιχείρησης, ώστε να εξυπηρετήσει της ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις της αλλά και οι απαραίτητες ενέργειες για την αποτελεσματική επένδυσή τους όπως και την επίτευξη της μέγιστης αποδοτικότητά τους.

Οι αποφάσεις για επενδύσεις αφορούν επενδύσεις μεγάλης και μικρής διάρκειας σε Πάγιο και Κυκλοφορούν Ενεργητικό αντίστοιχα. Οι αποφάσεις χρηματοδότησεως λαμβάνονται για τα ίδια κεφάλαια και για τα ξένα μακροπρόθεσμα και βραχυπρόθεσμα. Επίσης λαμβάνονται αποφάσεις για την χρηματοοικονομική ανάλυση και τον προγραμματισμό.

5.1.2 ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΣΤΟΥΣ – ΚΕΡΔΟΥΣ

Τα κέντρα κόστους- κέρδους των ποδοσφαιρικών εταιρειών αποφασίζονται από την Οικονομική Δ/ση ανάλογα με τη συμμετοχή κάθε διαδικασίας στα έξοδα της εταιρείας κατά προσέγγιση, χωρίς να υπάρχει ξεκάθαρη μεθοδολογία κατανομής και επιμερισμού του ποσοστού κάθε εξόδου της Γενικής λογιστικής .

Κόστος για μία επιχείρηση είναι τα απαιτούμενα έξοδα από την αγορά α' υλών, την παραγωγή έως και τη διάθεση των προϊόντων της στην αγορά.

Διακρίνεται σε α) λειτουργικό : περιλαμβάνει το κόστος της λειτουργίας παραγωγής, της διοικητικής λειτουργίας, της λειτουργίας των ερευνών και της ανάπτυξης, της διάθεσης και χρημ/ικής λειτουργίας. β) παραγωγής : περιλαμβάνει τα κόστη των άμεσων υλικών, όλα τα έξοδα που αφορούν την παραγωγή, εκτός από τα έξοδα των τόκων και συναφών εξόδων που δεν

κοστολογούνται και δε βαρύνουν το κόστος αποθεμάτων, τα τυχόν υπολογιστικά έξοδα που αφορούν την παραγωγή και δεν βαρύνουν την παραγωγή. γ) έξοδα διοικητικής λειτουργίας : τα έξοδα της διοίκησης πλην τόκων και συναφών εξόδων καθώς και τα τυχόν υπολογιστικά έξοδα που αφορούν την διοικητική λειτουργία. Όλο το κόστος αυτό βαρύνει τα μικτά αποτελέσματα. δ) έξοδα λειτουργίας ερευνών και ανάπτυξης : όλα τα έξοδα λογαριασμών που αναφέρονται στην έρευνα και ανάπτυξη καθώς και τα υπολογιστικά έξοδα τους εκτός από τόκους και συναφή έξοδα του τμήματος αυτού. στ) έξοδα λειτουργίας και διάθεσης : αποτελούν τα άμεσα έξοδα των πωλήσεων που πραγματοποιούνται για την επίτευξη της πώλησης. ε) χρηματοοικονομικά έξοδα : είναι οι τόκοι και έξοδά τους για τη λειτουργία της επιχείρησης. Δηλαδή της παραγωγής, της διοίκησης, της ανάπτυξης-έρευνας, της διάθεσης. Το κόστος τους βαρύνει τα μικτά αποτελέσματα και μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως κατά το μέρος που δεν βαρύνει τη λειτουργία της διάθεσης και των χρηματοοικονομικών εσόδων.

Το μεγαλύτερο ποσοστό επιμερισμού του κόστους όπως διακρίνουμε από τους ισολογισμούς των μεγαλύτερων Π.Α.Ε στις καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσεως (βλ. παράρτημα Ι) αναλογεί στην λειτουργία της Παραγωγής και σε πολύ μικρότερα ποσοστά στη Διοίκηση, στη Διάθεση και στη Χρηματοοικονομική λειτουργία, ενώ δε παρουσιάζεται κατανομή εξόδων για Έρευνα – Ανάπτυξη.

Τα κέντρα κόστους ανήκουν στους λογ/μούς της αυτόνομης λειτουργίας της αναλυτικής λογιστικής εκμεταλλεύσεως, που λειτουργεί παράλληλα με τη Γενική

λογιστική, στον πρωτοβάθμιο λογ/σμό 92 Κέντρα (θέσεις) κόστους και αναλύονται στους εξής δευτεροβάθμιους :

92.00 Έξοδα λειτουργίας παραγωγής

92.01 Έξοδα διοικητικής λειτουργίας

92.02 Έξοδα λειτουργίας ερευνών και αναπτύξεως

92.03 Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως

92.04 Έξοδα χρηματοοικονομικής λειτουργίας

Στις Π.Α.Ε. έχουμε ανάλυση ως κάτωθι :

Ο δευτεροβάθμιος λογαριασμός 92.00 έξοδα λειτουργίας Παραγωγής

αναλύεται στους εξής τριτοβάθμιους :

92.00.60 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

92.00.61 Αμοιβές και έξοδα τρίτων

92.00.62 Παροχές τρίτων

92.00.63 Φόροι – τέλη

92.00.64 Διάφορα έξοδα

92.00.65 Τόκοι και συναφή έξοδα

92.00.66 Αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματ/νες στο λειτουργικό κόστος

92.00.67 .....

92.00.68 Προβλέψεις

Ο λογαριασμός 92.01 έξοδα Διοικητικής λειτουργίας και 92.03 λειτουργίας

Διαθέσεως και χρηματοοικονομικής λειτουργίας ακολουθούν την ίδια ανάλυση

με τον 92.00 λειτουργία Παραγωγής και αντικρίζονται με τους λογαριασμούς

της ομάδας 6 της Γενικής λογιστικής.

5.1.3 ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ

Στο σύνολό τους οι Π.Α.Ε. χρηματοδοτούνται με βραχυπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια των διοικήσεών τους και των προμηθευτών τους και σπανιότερα χρηματοδοτούν τις υποχρεώσεις τους με μακροπρόθεσμο δανεισμό από πιστωτικά ιδρύματα. Το βάρος του δανεισμού λογίζεται κυρίως στις βραχυπρόθεσμες πιστώσεις των διοικήσεων τους αλλά και στις βραχυπρόθεσμες πιστώσεις από προμηθευτές. Επίσης στις περιπτώσεις δανεισμού από πιστωτικά ιδρύματα παρατηρείται μεγάλο κόστος δανεισμού λόγω των υψηλών εξόδων δανεισμού ενώ η πορεία των δανειακών κεφαλαίων υπολείπεται της αποδόσεως των ιδίων κεφαλαίων.

5.1.4 ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ – ΧΟΡΗΓΕΙΕΣ

Τα ακαθάριστα έσοδα των Π.Α.Ε. προέρχονται κυρίως από τη διάθεση εισιτηρίων ποδοσφαιρικών αγώνων, έσοδα από παραχώρηση τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών δικαιωμάτων, από παραχώρηση ποδοσφαιριστών, από επιχορηγήσεις και έσοδα από διαφημίσεις – χορηγίες.

Οι επιχορηγήσεις είναι ετήσιες και καταβάλλονται μέσω της Ε.Π.Ο. από την UEFA και την FIFA για τη συμμετοχή των ποδοσφαιρικών εταιρειών στις ευρωπαϊκές οργανώσεις πρωταθλήματος και κυπέλλου αναλογικά με την κατηγορία που ανήκουν.

Επίσης σύμφωνα με το αρθ. 36 του ν.3057/2002, από τα ακαθάριστα έσοδα του Οργανισμού Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (Ο.Π.Α.Π.), που προέρχονται από τυχερά παιχνίδια ποδοσφαιρικών αγώνων διανέμεται επιχορηγία σε ποσοστό 8% μέχρι πρότινος στην Ε.Π.Α.Ε. ενώ από το φετινό πρωτάθλημα στη ΣΟΥΠΕΡΛΙΓΚΑ ΕΛΛΑΔΟΣ. Από το ποσοστό αυτό

επιχορηγούνται οι Π.Α.Ε. και τα σωματεία που αγωνίζονται στα πρωταθλήματα επαγγελματικού ποδοσφαίρου ως εξής σύμφωνα με το αρ.102 του ν.2725/99 :

Οι Π.Α.Ε. Α' Εθνικής Κατηγορίας 3%

Οι Π.Α.Ε. Β' Εθνικής Κατηγορίας 2%

Οι Π.Α.Ε. Γ' Εθνικής Κατηγορίας 2,5%

Κάθε Π.Α.Ε. της ίδιας κατηγορίας επιχορηγείται με το ίδιο ποσό. Σύμφωνα με υπουργική απόφαση του αρμόδιου υπουργού επιτρέπεται η περικοπή η μη καταβολή της επιχορήγησης, αν η Π.Α.Ε. δεν δημοσίευσε εμπρόθεσμα τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ.43β του κ.ν.2190/1920 και να της υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης ή αν παρέλειψε να υποβάλλει την απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων για έγκριση των οικονομικών καταστάσεων και αν δεν έχει νόμιμη διοίκηση. Οι επιχορηγήσεις τηρούνται στους λογαριασμούς εκμεταλλεύσεως της γενικής λογιστικής στην ομάδα 7 «οργανικά έσοδα κατ' είδος» στο δευτεροβάθμιο λογαριασμό 74 «επιχορηγήσεις και διάφορα έσοδα πωλήσεων» και αναλύονται σε επιχορηγήσεις από Υ.Ε.Φ.Α. , Ε.Π.Ο., Ο.Π.Α.Π. Επίσης στον ίδιο λογαριασμό τηρούνται και λοιπές κρατικές επιχορηγήσεις. Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π 20 «λογιστικός χειρισμός κυβερνητικών επιχορηγήσεων και γνωστοποίηση κυβερνητικής υποστήριξης» των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων που θα εφαρμοστούν από το 2008 στις μη εισηγμένες Α.Ε. οι κυβερνητικές επιχορηγήσεις θα πρέπει να αναγνωρίζονται ως εισόδημα της περιόδου που είναι εισπρακτέες οι υφιστάμενες ζημίες/έξοδα και να αφαιρούνται από τη συσχετιζόμενη δαπάνη που καταχωρίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Ένα ακόμα σημαντικό έσοδο για τις Π.Α.Ε. είναι τα έσοδα από διαφημίσεις και χορηγίες που προέρχονται από ιδιωτικά συμφωνητικά με τους χορηγούς – διαφημιζόμενους. Η ανάπτυξη της αγοράς της χορηγίας είναι θεαματική τα τελευταία χρόνια. Στο ποδόσφαιρο αλλά και σε άλλα δημοφιλή αθλήματα η χορηγία έχει βρει πρόσφορο έδαφος καθώς μέσα από τις φανέλες των ποδοσφαιριστών, τα διαφημιστικά στα γήπεδα ....θεωρείται οικονομικότερη προσέγγιση του κοινού και με πιο άμεσα αποτελέσματα από την παραδοσιακή διαφημιστική εκστρατεία. Είναι μία καινούρια αγορά για την Ελλάδα και διακρίνεται σε τρία είδη. Τη χορηγία των ομάδων που αφορά χρηματοδότηση με αντάλλαγμα τη χρήση του εταιρικού ονόματος από τις ομάδες, τις χορηγίες των αθλητικών διοργανώσεων με ταυτόχρονη προώθηση των προϊόντων των χορηγών και τις τηλεοπτικές-ραδιοφωνικές μεταδόσεις όπου πρόκειται μάλλον για καθαρή διαφήμιση παρά μάλλον για χορηγία. Οι προϋποθέσεις χορηγίας αθλητικών σωματείων ορίζονται στο ν.1958/1991 Τμήματα αμειβόμενων αθλητών-αθλητικές ανώνυμες εταιρείες». Οι μεγάλες ποδοσφαιρικές εταιρείες λαμβάνουν μεγάλα ποσά ετησίως για την εμφάνιση του σήματος της εταιρείας στις φανέλες και στο λοιπό αθλητικό υλικό των προϊόντων των χορηγών. Τα έσοδα από διαφημίσεις- χορηγίες εμφανίζονται στο δευτεροβάθμιο λογαριασμό 75 .00 «έσοδα από παροχή υπηρεσιών σε τρίτους» της ομάδας 7 του Ε.Γ.Λ.Σ. στον πρωτοβάθμιο λογ. 75 «έσοδα παρεπόμενων ασχολιών».

5.2 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Στις Π.Α.Ε. υπάρχουν οργανωμένα λογιστήρια όπου τηρούνται τα βιβλία και στοιχεία Γ' κατηγορίας του ΚΒΣ μηχανογραφικά και χειρόγραφα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ. 186/92 περί ΚΒΣ. Τα υποχρεωτικά βιβλία είναι το Ισοζύγιο

γενικής – αναλυτικής λογιστικής, το βιβλίο απογραφών και ισολογισμού , το μητρώο παγίων και τα πρακτικά Δ.Σ. , Γ.Σ. Τα κατεχοχόν στοιχεία που τηρούνται είναι το τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών, το δελτίο αποστολής, το τιμολόγιο πώλησης-δελτίο αποστολής, η απόδειξη είσπραξης και η απόδειξη πληρωμής.

5.2.1 ΕΓΛΣ – ΟΜΑΔΕΣ 1^ο ΒΑΘΜΙΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Οι Π.Α.Ε. ως ανώνυμες εταιρείες ακολουθούν το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο του ΠΔ1123/1980 με συλλειτουργία της Γενικής με την Αναλυτική λογιστική, όπου η Αναλυτική σε αυτό το λογιστικό κύκλωμα διατηρεί την αυτονομία της. Οι εταιρείες οφείλουν να ενημερώνουν όλους τους λογαριασμούς συγκεντρωτικά ή αναλυτικά τουλάχιστον κάθε μήνα.

Οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί που κυρίως κινούνται είναι οι κάτωθι. :

1^Η ΟΜΑΔΑ – ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

- 10. Εδαφικές εκτάσεις
- 11. Κτήρια – Εγκαταστάσεις κτηρίων – τεχνικά έργα
- 12. Μηχανήματα – Λοιπός μηχ/κός εξοπλισμός
- 13. Μεταφορικά μέσα
- 14. Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός
- 16. Ανώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως
- 18. Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

2^Η ΟΜΑΔΑ – ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ

- 25. Αναλώσιμα υλικά
- 26. Ανταλλακτικά παγίων στοιχείων

3^Η ΟΜΑΔΑ – ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ

- 30. Πελάτες
- 31. Γραμμάτια εισπρακτέα
- 33. Χρεώστες διάφοροι
- 34. Χρεόγραφα
- 35. Λογαριασμοί διαχείρισης προκαταβολών και πιστώσεων
- 36. Μεταβατικοί λογ. ενεργητικού
- 38. Χρηματικά διαθέσιμα

4^Η ΟΜΑΔΑ – ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ – ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ – ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

- 40. Κεφάλαιο
- 41. Αποθεματικά - Διαφορές αναπροσαρμογής - Επιχορηγήσεις επενδύσεων
- 42. Αποτελέσματα εις νέων
- 43. Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου
- 44. Προβλέψεις
- 45. Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

5^Η ΟΜΑΔΑ – ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

- 50. Προμηθευτές
- 51. Γραμμάτια πληρωτέα
- 52. Τράπεζες – Λογ. βραχυπροθ. υποχρεώσεων
- 53. Πιστωτές διάφοροι
- 54. Υποχρεώσεις από φόρους – τέλη
- 55. Ασφαλιστικοί οργανισμοί
- 56. Μεταβατικοί λογ. παθητικού

6^Η ΟΜΑΔΑ – ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ

- 60. Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

61. Αμοιβές και έξοδα τρίτων

62 Παροχές τρίτων

63. Φόροι – τέλη

64. Διάφορα έξοδα

65. Τόκοι και συναφή έξοδα

66. Αποσβέσεις πάγιων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος

68. Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως

7^Η ΟΜΑΔΑ – ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ

72. Πωλήσεις λοιπών αποθεμάτων και άχρηστου υλικού

73. Πωλήσεις υπηρεσιών (έσοδα από παροχή υπηρεσιών)

74. Επιχορηγήσεις και διάφορα έσοδα πωλήσεων

75. Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών

76. Έσοδα κεφαλαίων

78. Ιδιοπαραγωγή παγίων – τεκμαρτά έσοδα από αυτοπαραδόσεις ή καταστροφές αποθεμάτων

8^Η ΟΜΑΔΑ – ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

80. Γενική εκμετάλλευση

81. Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα

82. Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων

83. Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους

84. Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων

85. Αποσβέσεις παγίων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος

86. Αποτελέσματα χρήσεως

88. Αποτελέσματα προς διάθεση

89. Ισολογισμός

9^Η ΟΜΑΔΑ – ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

- 90. Διάμεσοι - αντικριζόμενοι λογ.
- 92. Κέντρα (θέσεις) κόστους
- 94. Αποθέματα
- 96. Έσοδα - μικτά αναλυτικά αποτελέσματα
- 98. Αναλυτικά αποτελέσματα

10^Η ΟΜΑΔΑ - ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ

- 02. Χρεωστικοί λογ. εγγυήσεων και εμπράγματων ασφαλειών
- 04. Διάφοροι λογ. πληροφοριών χρεωστικοί
- 06. Πιστωτικοί λογ. εγγυήσεων και εμπράγματων ασφαλειών
- 08. Διάφοροι λογ. πληροφοριών πιστωτικοί

5.2.2 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

Η λογιστική μονάδα χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικά και χειρόγραφα συστήματα ασχολείται με τη λογιστική , τις πιστώσεις, τα φοροτεχνικά και τον ταμιακό προγραμματισμό σύμφωνα με τις αποφάσεις της διοικήσεως. Ο προϊστάμενος λογιστηρίου υπό την εποπτεία της οικονομικής διεύθυνσης διασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία του λογιστηρίου , την καλή σχέση με τους πιστωτές της εταιρείας καθώς και την εξωτερική εικόνα της εταιρείας με τους εποπτικούς κρατικούς και μη μηχανισμούς που επιδιώκουν τη εκπλήρωση των οικονομικών και φορολογικών υποχρεώσεων των Π.Α.Ε.

5.2.3 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Σύμφωνα με τα Πιστοποιητικά Ελέγχου, προς τους μετόχους των Π.Α.Ε., των ορκωτών ελεγκτών λογιστών , που είτε στηρίζονται είτε όχι σε ανεπιφύλακτη

γνώμη, στους ετήσιους ισολογισμούς των υπό εξέταση Π.Α.Ε. (ΑΕΚ, ΟΣΦΠ, ΠΑΟ και ΠΑΟΚ- βλ. παράρτημα Ι) κατά τα αρ.37 κ.ν.2190/20 και τις διατάξεις του ν.2725/99, οι εταιρείες εφαρμόζουν ορθά το Ε.Γ.Λ.Σ., όπως συμπληρώθηκε με την Υπουργική Απόφαση ν.18964/1988 «λογιστικός οδηγός για τις Π.Α.Ε.»

Ενδεικτικά αναφερόμαστε στη Π.Α.Ε. Α.Ε.Κ. για την οποία κατά τον έλεγχο των ορκωτών προέκυψαν τα κατωτέρω θέματα για τους Ισολογισμούς των χρήσεων 1/7/01 έως 30/6/05 (βλ. παράρτημα Ι) και θα παρουσιάσουμε αρχικά ο Πιστοποιητικό Ελέγχου του Ισολογισμού 30/6/2002 για τη χρήση 1/7/2001-30/6/2002 κατά οποίο :

- Δεν τροποποιήθηκε η μέθοδος απογραφής σε σχέση με προηγούμενη χρήση.
- Στο λογ. «δαπάνες μεταγραφών-ανανεώσεων συμβολαίων ποδοσφαιριστών» δε λογίστηκαν συνολικά αποσβέσεις ποσού €10.346.000.
- Στις απαιτήσεις περιλαμβάνονται ποσά σε καθυστέρηση για τα οποία η εταιρεία δεν σχημάτισε πρόβλεψη για τη ζημιά που θα προκύψει κατά τη ρευστοποίησή τους.
- Στο λογ. « Ενεργητικού Δ.ΙΙ.11 χρεώστες διάφοροι » περιλαμβάνεται ποσό με το οποίο έπρεπε να επιβαρυνθούν τα αποτελέσματα της χρήσεως.
- Στο λογ. « Γ.ΙΙ.5 υποχρεώσεις από φόρους τέλη » περιλαμβάνονται ληξιπρόθεσμες οφειλές το ύψος των προστίμων των προσαυξήσεων δε μπορεί να προσδιορισθεί. Η εταιρεία δεν έχει ελεγχθεί φορολογικά για περίοδο 1/7/92-30/6/02 και οι φορολογικές υποχρεώσεις δεν είναι οριστικές.
- Από τις σχετικές επιστολές των δικηγόρων της Π.Α.Ε. προς τους ορκωτούς εκκρεμούν αγωγές αποζημιώσεων τρίτων που ασκήθηκαν ενώπιον Πρωτοβάθμιων δικαστηρίων εις βάρος της Π.Α.Ε. για γεγονότα που συνέβησαν

κατά τις χρήσεις. Στο πιθανολογούμενο ποσό έχει ληφθεί υπόψη όπου συνέτρεχε η περίπτωση, η εφαρμογή του αρ. 44 του Ν.1892/1990, σύμφωνα με τη σχετική απόφαση του Εφετείου Αθηνών. Επίσης υπάρχουν αγωγές αποζημιώσεων τρίτων εις βάρος της Π.Α.Ε. Α.Ε.Κ. όπου με την αγωγή ζητείται να αναγνωρισθεί ότι οι εναγόμενοι οφείλουν στην Π.Α.Ε. καθώς πιθανολογείται από τους δικηγόρους που χειρίζονται την υπόθεση ότι η αγωγή θα ευδοκιμήσει υπέρ της Π.Α.Ε.

Επίσης στον Ισολογισμό 1/7/2003-30/6/2004 :

- Στο κονδύλιο του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού «επισφαλείς –επίδικοι πελάτες και χρεώστες» περιλαμβάνονται από μακρού χρόνου ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις οι οποίες στο σύνολό τους θα έπρεπε να επιβαρύνουν τα αποτελέσματα της χρήσεως.
- Σύμφωνα με απόφαση της Επίδικης Επιτροπής Αποτίμησης της αξίας επαγγελματιών αθλητών του αρ.17 ν.3262/2004, προέκυψε υπεραξία από την αποτίμηση της αξίας των εν ενεργεία ποδοσφαιριστών για περίοδο 1/7/03-30/6/04. Η υπεραξία αυτή απεικονίζεται στο λογ. Ιδίων κεφαλαίων Α.ΙΙΙ. 3^α «Διαφορά αποτίμησης αθλητών» και αντίστοιχα στο λογ. Παγίου Ενεργ. Γ.Ι.6^α «Υπεραξίας αποτίμησης ποδοσφαιριστών»
- Ωφέλεια για τη Π.Α.Ε από διακανονισμού απαιτήσεων ποδοσφαιριστών όπως εμφανίζονται στο λογ. Παθητικού Γ.ΙΙ.11^α «Υποχρεώσεις από μεταγραφές, ανανεώσεις συμβολαίων» που θα λογιστικοποιηθεί στην επόμενη χρήση.

Κατά τη γνώμη των ελεγκτών με εξαίρεση τις ανωτέρω περιπτώσεις οι οικονομικές καταστάσεις για την περίοδο 1/7/2004-30/6/2005 απεικονίζουν

ακριβοδίκαια την οικονομική θέση της εταιρείας και δεν διατυπώνουν επιφύλαξη ως προς τα συμπεράσματα του ελέγχου αλλά επιστούν την προσοχή :

α)στη σημείωση της παρ.7 περίπτωση (γ) του προσαρτήματος όπου γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι οι φορολογικές υποχρεώσεις για τις χρήσεις 1/7/03-30/6/04 , 1/7/04-30/6/05, 1/7/04-28/2/05 έχουν ελεγχθεί προσωρινά από την αρμόδια φορολογική αρχή και οι αντίστοιχες επιβαρύνσεις έχουν λογιστεί στο αποτέλεσμα της κλειόμενης χρήσεως ενώ η περίοδος 1/7/05-30/6/05 δεν έχει ακόμη ελεγχθεί με συνέπεια να υπάρχει ενδεχόμενο επιβολής πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων κατά το χρόνο διενέργειας του τακτικού φορολογικού ελέγχου για τις χρήσεις αυτές.

β) στα ίδια κεφάλαια της εταιρείας επειδή στον ανωτέρω ισολογισμό είναι μικρότερα του 1/10 του μετοχικού κεφαλαίου (αρνητική καθαρή θέση), συντρέχουν προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των αρ.47,48 κ.ν.2190/1920 και συνεπώς επιβάλλεται η εταιρεία να λάβει μέτρα ώστε να αρθούν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των άρθρων αυτών. Στην περίπτωση αυτή θα έχουν εφαρμογή και οι ευνοϊκές διατάξεις για τις Π.Α.Ε. του αρ.7 ν.2725/1999 σχετικά με την αποτίμηση των ποδοσφαιριστών από την ειδική επιτροπή της Ε.Π.Α.Ε. και οι οποίες θα ληφθούν υπόψη από τον αρμόδιο Υπουργό Ανάπτυξης.

γ) στο επίπεδο οργάνωσης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου το οποίο χρήζει βελτιώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο –

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

6. Εισαγωγή

Για την κατανόηση των χρηματοοικονομικών δεικτών από κάθε αναγνώστη κρίνεται σκόπιμο να παρουσιαστούν συνοπτικά οι κυριότεροι αριθμοδείκτες τους περισσότερους εκ των οποίων θα χρησιμοποιήσουμε στο επόμενο κεφάλαιο κατά την χρηματοοικονομική ανάλυση των ισολογισμών ενδεικτικά τεσσάρων Ελληνικών Ποδοσφαιρικών Ομάδων, σύμφωνα με την παρουσία τους στα Ελληνικά Πρωταθλήματα – Κύπελλα, για πέντε διαδοχικές χρήσεις. Θα αναλύσουμε τους δείκτες της ΑΕΚ, του ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ, του ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΟΥ και του ΠΑΟΚ για τα έτη 2000 -2005.

Στις ακόλουθες παραγράφους παρουσιάζονται συνοπτικά οι σημαντικότεροι χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες.

6.1 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

Η ανάλυση της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως είναι πολύ σημαντική για τις εταιρείες. Έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη χρησιμοποίησης των αριθμοδεικτών αποδοτικότητας, οι οποίοι αναφέρονται στις σχέσεις κερδών και απασχολουμένων στην επιχείρηση κεφαλαίων καθώς και στις σχέσεις μεταξύ κερδών και πωλήσεων. Οι κυριότεροι αριθμοδείκτες μετρήσεως της αποδοτικότητας είναι οι εξής :

6.1.1 Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων (ROE-return on net worth) : Είναι το ποσοστό απόδοσης που απολαμβάνουν οι μέτοχοι.

Εναλλακτικά είναι το κόστος του μετοχικού κεφαλαίου και δείχνει την ικανότητα πραγματοποίησης κερδών από τα ίδια κεφάλαια.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων =

$$\frac{\text{Καθαρά Κέρδη Εκμεταλ/σεως (μετά φόρους)} * 100}{\text{Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων (μετοχ. κεφ. + αποθεματικά)}}$$

6.1.2 Αριθμοδείκτης Περιθωρίου Καθαρού Κέρδους (Net profit margin)

Δείχνει την αποδοτικότητα αφού ληφθούν υπόψη όλα τα έξοδα.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Περιθώριο Καθαρού Κέρδους} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη Εκμεταλ/σεως μετά φόρων} * 100}{\text{Καθαρές Πωλήσεις Χρήσεως}}$$

6.1.3 Αριθμοδείκτης Περιθωρίου Μικτού Κέρδους (Gross profit margin)

Είναι το ποσοστό των πωλήσεων που είναι μικτά κέρδη. Δείχνει την αποδοτικότητα αφού ληφθούν υπόψη όλα τα έξοδα

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Περιθώριο Μικτού Κέρδους} = \frac{\text{Καθαρές Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωληθέντων Προϊόντων} * 100}{\text{Καθαρές Πωλήσεις Χρήσεως}}$$

6.1.4 Αποδοτικότητα Συνολικών Επενδυμένων Κεφαλαίων (ROI) :

Είναι το μέσο σταθμικό ποσοστό απόδοσης που απολαμβάνουν τόσο οι μέτοχοι όσο και οι δανειστές. Εναλλακτικά είναι το μέσο σταθμικό κόστος κεφαλαίου της επιχείρησης και δείχνει την ικανότητα πραγματοποίησης κερδών των συνολικών απασχολουμένων κεφαλαίων.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

Αποδοτικότητα Συνολικών Επενδυμένων κεφαλαίων =

$$\frac{\text{Καθαρά Κέρδη εκμετάλ. μετά φόρων}}{\text{Σύνολο Επενδυμένων Κεφαλαίων}}$$

6.1.5 Αριθμοδείκτης Οικονομικής Μοχλεύσεως (Financial leverage ratio)

Δείχνει το ποσοστό μεταβολής των καθαρών λειτουργικών κερδών προς διάθεση στους μετόχους από την κατά 1% μεταβολή των καθαρών κερδών προ φόρων και χρηματοοικονομικών εξόδων.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Οικονομική Μόχλευση} = \frac{\text{Αποδοτικότητα Ιδίων}}{\text{Αποδοτικότητα Συνολικών Κεφαλαίων}}$$

6.2 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

Χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της βραχυχρόνιας οικονομικής θέσεως μιας επιχείρησης και της ικανότητάς της να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.

6.2.1 Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας ή Κεφαλαίου Κίνησης (current ratio)

: Δείχνει σε τι ποσοστό οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις καλύπτονται από τα στοιχεία του κυκλοφορούντος ενεργητικού (ταμειακά διαθέσιμα, αποθέματα και απαιτήσεις), την ικανότητα πληρωμής βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων καθώς και το περιθώριο ασφαλείας για αντιμετώπιση ανεπιθύμητης εξέλιξης στη ροή κεφαλαίων κίνησης και για αυτό πρέπει να είναι μεγαλύτερη από τη μονάδα. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης γενικής ρευστότητας τόσο καλύτερη από πλευράς ρευστότητας είναι η θέση της συγκεκριμένης επιχείρησης.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας =

$$\frac{\text{Διαθέσιμα} + \text{Απαιτήσεις} + \text{Αποθέματα} + \text{Προκαταβολές Προμηθευτών}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

6.2.2 Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας (Acid test ratio) :

Είναι ένας περισσότερο αυστηρός δείκτης αλλά δείχνει το ίδιο με τη γενική ρευστότητα καθώς δε συνυπολογίζει τα αποθέματα καθώς δεν είναι σίγουρο πότε θα μπορέσουν να ρευστοποιηθούν.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας} = \frac{\text{Διαθέσιμα} + \text{Απαιτήσεις}}{\text{Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

6.2.3 Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας

Μας δείχνει την ικανότητα πληρωμής ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας} = \frac{\text{Σύνολο Διαθεσίμων}}{\text{Ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις}}$$

6.2.4 Αριθμοδείκτης Αμυντικού Χρονικού Διαστήματος

Αποτελεί ένα πολύ συντηρητικό μέτρο του βαθμού ικανότητας της επιχείρησης να καταβάλλει τις λειτουργικές της δαπάνες από τα αμυντικά της στοιχεία δηλαδή τα αμέσως ρευστοποιήσιμα στοιχεία της (μετρητά, απαιτήσεις) χωρίς να βασίζεται στα λειτουργικά της έσοδα.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Αμυντικού Χρονικού Διαστήματος} = \frac{\text{Διαθέσιμα} + \text{Απαιτήσεις}}{\text{Προβλεπόμενες ημερήσιες λειτουργικές δαπάνες}}$$

Προβλεπόμενες ημερήσιες λειτουργικές δαπάνες :
(κόστος πωληθέντων + δαπάνες διοίκησης + δαπάνες διάθεσης + διάφορες καθημερινές πληρωμές / 365 ημέρες)

6.3 Αριθμοδείκτες Δραστηριότητας

Η χρησιμοποίηση των δεικτών δραστηριότητας βοηθά να προσδιορίσουμε το βαθμό μετατροπής ορισμένων περιουσιακών στοιχείων (αποθεμάτων, απαιτήσεων) σε ρευστά.

6.3.1 Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Εισπράξεως Απαιτήσεων(receivables turnover ratio)

Δείχνει πόσες φορές κατά μέσο όρο εισπράττονται κατά τη διάρκεια της λογιστικής χρήσεως οι απαιτήσεις της επιχείρησης.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Εισπράξεως Απαιτήσεων} = \frac{\text{Καθαρές πωλήσεις}}{\text{Μ.Ο. απαιτήσεων}}$$

6.3.2 Μέση Διάρκεια Παραμονής Των Απαιτήσεων Στην Επιχείρηση

Δείχνει πόσες μέρες περνούν από τη στιγμή που δημιουργείται η απαίτηση προκειμένου η επιχείρηση να πληρωθεί.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Μέση Διάρκεια Παραμονής Των Απαιτήσεων Στην Επιχείρηση} = \frac{\text{Μέσο ύψος απαιτήσεων} * 365}{\text{Καθαρές πωλήσεις}}$$

6.3.3 Αριθμοδείκτης ταχύτητας εξοφλήσεως βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων (Trade creditors to purchases ratio)

Δείχνει το ρυθμό με τον οποίο εξοφλούνται οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της επιχείρησης προς τους προμηθευτές της (ανοικτοί λογαριαμοί και γραμμάτια πληρωτέα) με την προϋπόθεση ότι όλες οι αγορές γίνονται με πίστωση.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης ταχύτητας εξοφλήσεως βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων} = \frac{\text{Αγορές}}{\text{Μέσο ύψος βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων}}$$

Η Μέση Διάρκεια παραμονής των Β.Υ. στην επιχείρηση

$$= \text{Μέσο ύψος Β.Υ.} / \text{Αγορές} * 365$$

6.3.4 Αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων(Inventories turnover ratio)

Δείχνει την ικανότητα μια επιχείρησης να πωλεί τα αποθέματά της γρήγορα και την ικανότητα της διοίκησης να ελέγχει τις επενδύσεις σε αποθέματα. Όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμοδείκτης τόσο πιο αποτελεσματικά λειτουργεί η επιχείρηση.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης κυκλοφοριακής ταχύτητας αποθεμάτων} = \frac{\text{Κόστος πωληθέντων προϊόντων} / \text{Μέσος όρος αποθεμάτων} \text{ ή } \text{Καθαρές πωλήσεις} / \text{Μέσο απόθεμα προϊόντων (αρχικό + τελικό απόθεμα/2)}}{1}$$

6.3.5 Αριθμοδείκτης ταχύτητας καθαρού κεφαλαίου κινήσεως (Net working capital turnover ratio)

Δείχνει ποιο είναι το ύψος των πωλήσεων που επιτεύχθηκε από κάθε μονάδα καθαρού κεφαλαίου κινήσεως και αν η επιχείρηση διατηρεί μεγάλα κεφάλαια κινήσεως σε σχέση με τους πιστωτές της.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας καθαρού κεφαλαίου κινήσεως} = \frac{\text{Καθαρές πωλήσεις} / \text{Καθαρό κεφάλαιο κινήσεως (αν από το σύνολο του κυκλ.ενεργ. αφαιρεθούν οι βραχ.υποχρεώσεις)}}{1}$$

6.3.6 Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού (Asset turnover ratio)

Δείχνει το βαθμό χρησιμοποίησης του ενεργητικού σε σχέση με τις πωλήσεις της και αν υπάρχει ή όχι υπερεπένδυση κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των πωλήσεων που πραγματοποιεί.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού =

Καθαρές πωλήσεις(από το σύνολο πωλήσεων αφαιρούνται οι επιστροφές και οι εκπτώσεις) / Σύνολο Ενεργητικού

6.3.7 Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Παγίων (Fixed asset turnover ratio)

Δείχνει το βαθμό χρησιμοποίησης των παγίων περιουσιακών στοιχείων μια επιχείρησης, σε σχέση με τις πωλήσεις της. Επίσης είναι και ένδειξη αν υπάρχει υπερεπένδυση σε σχέση με τις πωλήσεις. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο πιο εντατική είναι η χρησιμοποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης σε σχέση με τις πωλήσεις της. Η μείωση του δείκτη διαχρονικά υποδηλώνει μείωση του βαθμού χρησιμοποίησης των παγίων ή υπερεπένδυση σε πάγια.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας παγίων = $\frac{\text{Καθαρές πωλήσεις}}{\text{Καθαρό πάγιο ενεργητικό}}$

6.3.8 Αριθμοδείκτης Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ιδίων Κεφαλαίων (owner's equity turnover ratio)

Δείχνει το βαθμό χρησιμοποίησης των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με τις πωλήσεις. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο καλύτερη είναι η θέση της επιχείρησης διότι πραγματοποιεί μεγάλες πωλήσεις με σχετικά μικρό ύψος ιδίων κεφαλαίων , που ίσως να οδηγεί σε αυξημένα κέρδη.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

Αριθμοδείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ιδίων κεφαλαίων = $\frac{\text{Καθαρές πωλήσεις}}{\text{Σύνολο ιδίων κεφαλαίων}}$

Αν αυξηθούν τα ίδια κεφάλαια κατά τη διάρκεια της χρήσεως λαμβάνεται ο μέσος όρος κεφαλαίων αρχής και του τέλους της χρήσεως

6.4 Αριθμοδείκτες Δαπανών Λειτουργίας

Οι αριθμοδείκτες αυτοί παρέχουν πληροφορίες για την πολιτική που ακολουθεί η Διοίκηση για τη λήψη αποφάσεων για τις λειτουργικές δαπάνες της επιχείρησης.

6.4.1 Αριθμοδείκτης Λειτουργικών Εξόδων(Operating expense ratios)

Εκφράζει το ποσοστό των καθαρών πωλήσεων, που απορροφάται από τα λειτουργικά έξοδα και το κόστος πωληθέντων

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Λειτουργικών Εξόδων} = \frac{\text{Κόστος Πωληθέντων} + \text{Λειτουργικά Έξοδα}}{\text{Καθαρές Πωλήσεις}}$$

6.4.2 Αριθμοδείκτης Καλύψεως Επενδύσεων(Ratio of accumulated depreciation to new investments)

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό των νέων επενδύσεων που χρηματοδοτήθηκε από τις αποσβέσεις.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Καλύψεως Επενδύσεων} = \frac{\text{Συνολικές Αποσβέσεις περιόδου}}{\text{Μεταβολή Αξίας ακαθαρίστων παγίων στην περίοδο}}$$

6.5 Αριθμοδείκτες Διαρθρώσεως Κεφαλαίων και Βιωσιμότητας

Χρησιμοποιούνται για την ανάλυση και μελέτη της μακροχρόνιας οικονομικής κατάστασης μια επιχείρησης.

6.5.1 Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Συνολικά Κεφάλαια(Ratio of owner's equity to total assets)

Δείχνει το ποσοστό του συνόλου των ενεργητικών στοιχείων μιας επιχείρησης, που έχει χρηματοδοτηθεί από τους φορείς της.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Συνολικά Κεφάλαια} = \frac{\text{Ίδια κεφάλαια}}{\text{Συνολικά κεφάλαια}} * 100$$

6.5.2 Αριθμοδείκτης Δανειακών Κεφαλαίων(Ratio of total liabilities)

Δείχνει το ποσοστό των περιουσιακών στοιχείων που έχει χρηματοδοτηθεί από τους βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους πιστωτές της επιχείρησης.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Δανειακών Κεφαλαίων} = \frac{\text{Ξένα κεφάλαια}}{\text{Συνολικά κεφάλαια}} * 100$$

Έτσι όσο μεγαλύτερο είναι ύψος των ιδίων κεφαλαίων της επιχείρησης σε σχέση με τις υποχρεώσεις της , τόσο μεγαλύτερη προστασία παρέχεται στους δανειστές της και τόσο μικρότερη πίεση ασκείται σε αυτή για την εξόφληση των υποχρεώσεών της και την πληρωμή τόκων.

6.5.3 Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Δανειακά Κεφάλαια(Ratio of owner's equity to total liabilities)

Χρησιμοποιείται για να διαπιστωθεί αν υπάρχει ή όχι υπερδανεισμός σε μία επιχείρηση και εκφράζει τη σχέση μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων (μετοχικό κεφάλαιο + αποθεματικά) προς το σύνολο των δανειακών κεφαλαίων (μακροπρόθεσμες + βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις). Δείχνει την ασφάλεια που παρέχει η επιχείρηση στους δανειστές της. Αν είναι μεγαλύτερος της μονάδας

μας δείχνει ότι οι φορείς της επιχειρήσεως συμμετέχουν σε αυτή με περισσότερα κεφάλαια από ότι οι πιστωτές της.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Ιδίων προς Δανειακά Κεφάλαια} = \frac{\text{Ίδια κεφάλαια}}{\text{Ξένα κεφάλαια}}$$

6.5.4 Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Πάγια (Ratio of owner's equity to fixed assets)

Με τον υπολογισμό του αριθμοδείκτη αυτού ερευνάται ο τρόπος χρηματοδότησης των παγίων επενδύσεων της επιχειρήσεως. Εάν τα ίδια κεφάλαια είναι μεγαλύτερα των επενδύσεών της σε πάγια τότε ένα μέρος των κεφαλαίων κινήσεως της προέρχεται από τους μετόχους της. Αν τα ίδια είναι μικρότερα των επενδύσεων σε πάγια τότε για τη χρηματοδότηση των παγίων της έχουν χρησιμοποιηθεί και ξένα κεφάλαια.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Πάγια} = \frac{\text{Ίδια κεφάλαια}}{\text{Καθαρά πάγια}}$$

6.5.5 Αριθμοδείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικές Υποχρεώσεις (Ratio of current assets to total liabilities)

Δείχνει τη ρευστότητα των μακροχρόνιων υποχρεώσεων της επιχείρησης. Ένας σχετικά υψηλός αριθμοδείκτης παρέχει ένδειξη ότι αν δεν υπάρξουν υπερβολικές ζημιές από τη ρευστοποίηση των κυκλοφοριακών στοιχείων οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις θα μπορούν να εξοφληθούν από τα κεφάλαια κινήσεως.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικές Υποχρεώσεις} = \frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}}{\text{Σύνολο υποχρεώσεων}} * 100$$

6.5.6 Αριθμοδείκτης Παγίων προς Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Ratio of fixed assets to long term liabilities)

Αντανακλά το βαθμό ασφαλείας που απολαμβάνουν οι μακροχρόνιοι πιστωτές της επιχείρησης και την πολιτική της επιχείρησης στη χρηματοδότηση των παγίων περιουσιακών της στοιχείων.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Παγίων προς Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις} = \frac{\text{Καθαρά Πάγια}}{\text{Μακροϋποχρεώσεις}} * 100$$

6.5.7 Αριθμοδείκτης καλύψεως τόκων (Number of times interest earned)

Δείχνει πόσες φορές οι τόκοι που επιβαρύνεται μέσα στη χρήση για τα ξένα μακροπρόθεσμα κεφάλαια καλύπτονται από τα καθαρά κέρδη της επιχείρησης.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Αριθμοδείκτης Καλύψεως Τόκων} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλεύσεως προ φόρων} + \text{τόκων}}{\text{Σύνολο τόκων}}$$

6.6 Επενδυτικοί Αριθμοδείκτες

Οι αριθμοδείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται από τους επενδυτές για να αποφασίσουν αν θα αγοράσουν, πουλήσουν, διατηρήσουν την επένδυσή τους σε μετοχικούς τίτλους μιας επιχειρήσεως.

6.6.1 Κέρδη κατά μετοχή (Earnings per share)

Ο αριθμοδείκτης αυτός δείχνει το ύψος των καθαρών κερδών που αντιστοιχεί σε κάθε μετοχή της επιχειρήσεως και επηρεάζεται από το συνολικό ύψος των κερδών της και από τον αριθμό των μετοχών της.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Κέρδη κατά μετοχή} = \frac{\text{Σύνολο καθαρών κερδών χρήσεως}}{\text{Μέσος αριθμός μετοχών σε κυκλοφορία}}$$

6.6.2 Μέρισμα κατά μετοχή (Dividends per share)

Παρέχει ένδειξη του ποσοστού των κερδών που μοιράζονται στους μετόχους και του ποσοστού που παρακρατείται από την επιχείρηση με μορφή αποθεματικών.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Μέρισμα κατά μετοχή} = \frac{\text{Σύνολο μερισμάτων}}{\text{Αριθμός μετοχών σε κυκλοφορία}}$$

6.6.3. Λόγος τιμής προς κέρδη ανά μετοχή (P/E)

Δείχνει σε πόσα χρόνια τα κέρδη ανά μετοχή της εταιρείας θα καλύψουν την τιμή πώλησης της μετοχής της εταιρείας και πόσα € είναι διατεθειμένος ένας επενδυτής να καταβάλει για κάθε € κέρδους της επιχειρήσεως. Είναι πάντα θετικό μέγεθος και δεν υπολογίζεται όταν η επιχείρηση έχει ζημίες.

Υπολογίζεται βάσει του τύπου :

$$\text{Λόγος τιμής προς κέρδη ανά μετοχή} = \frac{\text{Χρηματιστηριακή τιμή μετοχής}}{\text{Κέρδη κατά μετοχή}}$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο –

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΑΕΚ, ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ, ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΚΑΙ ΠΑΟΚ.

7. Εισαγωγή - Ανάλυση Δεικτών ανά Π.Α.Ε.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η χρηματοοικονομική ανάλυση της κάθε ομάδας ξεχωριστά. Καθώς δεν είναι εφικτό να γίνει η σύγκριση με τον πραγματικό μέσο όρο του κλάδου, έχει χρησιμοποιηθεί ο μέσος όρος των τεσσάρων ομάδων ως προσέγγιση του κλάδου. Η χρήση αυτού του μεγέθους ως μέσου όρου του κλάδου δεν απέχει πολύ από την πραγματικότητα καθώς σε όρους κύκλου εργασιών αυτές οι τέσσερις ομάδες κατέχουν μεγάλο μέρος της αγοράς.

7.1 ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΛΙΤΩΝ (Α.Ε.Κ.) Π.Α.Ε.

Η χρηματοοικονομική ανάλυση καλύπτει το χρονικό διάστημα 7/2000 – 6/2005, είναι δηλαδή για τις πέντε οικονομικές χρήσεις των ετών 2001 – 2005.

7.1.1 Δείκτες Ρευστότητας Α.Ε.Κ.

Οι δείκτες ρευστότητας (βλ. Πίνακας 2.) δείχνουν μια σαφέστατη έλλειψη ρευστότητας.

Η Γενική και η Άμεση ρευστότητα είναι ίσες καθώς δεν υπάρχουν αποθέματα για να διαφοροποιήσουν τους δύο δείκτες. Οι δύο δείκτες είναι σημαντικά χαμηλότεροι της μονάδας, υποδεικνύοντας ότι δεν μπορούν να καλύψουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τους με το κυκλοφορούν ενεργητικό και επίσης είναι σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο όρο του κλάδου, με την εξαίρεση του

έτους 2002, αναδεικνύοντας ακόμα περισσότερο τα προβλήματα ρευστότητας που αντιμετωπίζει η ομάδα.

Το ίδιο πρόβλημα αναδεικνύεται και από το σύνολο των υπολοίπων δεικτών ρευστότητας καθώς όχι μόνο είναι πολύ χαμηλοί από τα εύλογα μεγέθη, τα οποία δείχνουν ότι μια εταιρεία είναι σε θέση να καλύψει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις με τα μη – πάγια κεφάλαια που διαθέτει αλλά επίσης είναι και πολύ χαμηλότεροι από το μέσο όρο του κλάδου.

Βέβαια, αυτό που πρέπει να σχολιαστεί για τη διαχρονική εξέλιξη των δεικτών είναι ότι το 2002 υπήρξε μια βελτίωση, η οποία στη συνέχεια δε διατηρήθηκε αλλά αμέσως μετά άρχισε να βελτιώνεται η κατάσταση.

Δημιουργεί εντύπωση το γεγονός ότι οι δείκτες ρευστότητας ως προς τις απαιτήσεις και τις υποχρεώσεις ξεχωριστά δεν αναδεικνύουν που δημιουργείται το πρόβλημα. Δεδομένου ότι οι δείκτες ρευστότητας που στηρίζονται στα αποθέματα είναι μηδενικοί καθώς δεν τηρείται λογαριασμός αποθεμάτων, θα περίμενε κανείς το πρόβλημα ρευστότητας να δημιουργείται επειδή στον εμπορικό κύκλο ($\text{Υποχρεώσεις} - (\text{Αποθέματα} + \text{Απαιτήσεις})$) έχει δημιουργηθεί ένα έλλειμμα επειδή η ομάδα πληρώνει πιο γρήγορα από όσο εισπράττει αλλά αυτό δε συμβαίνει και δημιουργείται ένα μεγάλο περιθώριο αυτοχρηματοδότησης.

Κρίνοντας τις δύο ομάδες δεικτών ξεχωριστά και διαχρονικά, παρατηρούμε ότι οι δείκτες απαιτήσεων έχει μειωθεί σημαντικά βελτιώνοντας την κατάσταση ρευστότητας της ομάδας αλλά το ίδιο συμβαίνει και με τους δείκτες υποχρεώσεων το οποίο όμως δεν σημαίνει ότι είναι και θετικό για την ομάδα καθώς παραμένουν μεγαλύτεροι από τους δείκτες απαιτήσεων.

Πίνακας 2. : Δείκτες Ρευστότητας Α.Ε.Κ. 2001-2005

		ΑΕΚ					Μέσος όρος κλάδου
ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ		2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
I. ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ							
	Γενική ρευστότητα	0,10	0,38	0,14	0,04	0,27	0,35
	Άμεση ρευστότητα	0,10	0,38	0,14	0,04	0,27	0,35
	Διαθέσιμα προς βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις	0,44%	0,07%	0,05%	0,73%	1,63%	4%
	Διαθέσιμα προς κυκλοφορούν ενεργητικό	4,40%	0,19%	0,38%	16,71%	6,09%	17%
	Λειτουργική ταμειακή ροή προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	0,00%	15,44%	-15,39%	11,40%	-21,09%	26%
	Διαθέσιμα προς κεφάλαιο κίνησης	0,00	0,00	0,00	-0,01	-0,02	0,10
II. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	0,85	0,29	0,73	1,39	2,94	2,92
	Ημέρες απαιτήσεων	423	1236	492	258	123	389,30
	Απαιτήσεις προς κεφάλαιο κίνησης	0	-1	0	0	0	-0,04
III. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	32,61
	Ημέρες αποθεμάτων	0	0	0	0	0	0,52
	Αποθέματα προς κεφάλαιο κίνησης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05
IV. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα προμηθευτών	0,00	0,06	0,05	0,05	0,48	0,41
	Προμηθευτές προς κεφάλαιο κίνησης	-1	-2	-1	-1	-1	-0,93
V. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ							
	Διάρκεια λειτουργικού κύκλου	423	1236	492	258	123	389,77

7.1.2 Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης και Φερεγγυότητας Α.Ε.Κ.

Και οι δείκτες φερεγγυότητας και κεφαλαιακής διάρθρωσης (βλ. πίνακα 3.) συνάδουν με την εικόνα που έδωσαν οι δείκτες ρευστότητας. Είναι γεγονός ότι οι ομάδες είναι υπερχρεωμένες και μάλιστα τις δανειακές τους ανάγκες τις έχουν καλύψει οι διοικήσεις τους με βραχυπρόθεσμες πιστώσεις, πιθανότατα επειδή δεν μπορεί να χρηματοδοτηθούν με μακροπρόθεσμα δάνεια.

Οι συνολικές υποχρεώσεις είναι πολύ περισσότερες όχι μόνο από τα ίδια κεφάλαια αλλά και από τα συνολικά αλλά και πάλι η κατάσταση είναι καλύτερη από το μέσο όρο του κλάδου ενώ διαχρονικά η κατάσταση βελτιώθηκε κάπως παρόλο που το τελευταίο έτος επιδεινώθηκε όσον αφορά στα ίδια κεφάλαια αλλά βελτιώθηκε σημαντικά όσο αφορά στα συνολικά κεφάλαια. Επίσης είναι σαφές ότι το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης είναι βραχυπρόθεσμη. Μάλιστα ενώ μέχρι το 2004 η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση ήταν αρκετά υψηλότερη από το μέσο όρο του κλάδου, την επόμενη χρονιά μειώθηκε σημαντικά υποδεικνύοντας μια επαναχρηματοδότηση των υποχρεώσεων με περισσότερο μακροπρόθεσμα εργαλεία.

Επιπλέον ενώ καλύπτει τις χρηματοοικονομικές της υποχρεώσεις με τα λειτουργικά κέρδη της, η κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων με ταμειακές ροές δίνει μια συγκεχυμένη εικόνα υποδηλώνοντας ότι το πρόβλημα δεν είναι στο κύκλο εργασιών αλλά σε άλλες εσωτερικές διεργασίες. Και οι δύο δείκτες πάντως είναι σημαντικά χαμηλότεροι από το μέσο όρο αναδεικνύοντας μια χειρότερη κατάσταση σε σχέση με τον κλάδο παρόλο που το πραγματικό κόστος δανεισμού είναι μειωμένο σε σχέση με το μέσο όρο που ισχύει.

Πίνακας 3. : Κεφαλαιακή Διάρθρωση και Φερεγγυότητα Α.Ε.Κ. 2001-2005

ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ	ΑΕΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Συνολικές υποχρεώσεις προς συνολικά κεφάλαια	204,21%	147,94%	317,17%	322,83%	158,43%	1,36
Ίδια κεφάλαια προς συνολικές υποχρεώσεις	-53,05%	-33,16%	-68,95%	-69,30%	-51,49%	-0,13
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς συνολικές υποχρεώσεις	89,57%	93,79%	87,30%	88,54%	61,50%	0,75
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς κυκλοφορούν ενεργητικό	1007,16%	263,53%	738,52%	2277,25%	373,61%	5,62
Κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων (λειτουργικά κέρδη)	-10,48	93,97	396,73	131,87	22,03	200,99
Κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων (ταμειακές ροές)	0,00	192,41	-706,64	213,27	-19,75	196,27
Λειτουργική ταμειακή ροή προς συνολικές υποχρεώσεις	0,00%	14,48%	-13,44%	10,09%	-12,97%	0,18
Μόχλευση κεφαλαίου κίνησης	-1,46%	-0,10%	0,00%	0,00%	-41,65%	-0,98
Πραγματικό κόστος δανεισμού	0,00%	20,28%	50,27%	0,00%	9,70%	0,05
Δείκτης επανεπένδυσης	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	1,00
Συνολικό ενεργητικό προς λογαριασμούς τάξεως	16,15	182,29	0,45	0,48	36,10	52,83
Διαθέσιμα προς λογαριασμούς τάξεως	0,13	0,19	0,00	0,01	0,57	1,25
Ίδια κεφάλαια προς λογαριασμούς τάξεως	-17,49	-89,43	-0,98	-1,08	-29,45	-2,72
Πωλήσεις προς λογαριασμούς τάξεως	2,39	27,90	0,12	0,07	25,97	19,18
Πωλήσεις προς συνολικές υποχρεώσεις	0,07	0,10	0,09	0,05	0,45	0,32
Πωλήσεις προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	0,08	0,11	0,10	0,05	0,74	0,46
Πωλήσεις προς βραχυπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια	6,18	180,65	0,00	0,00	3,35	10,13

7.1.3 Απόδοση των Επενδυμένων Κεφαλαίων Α.Ε.Κ.

Η απόδοση των επενδυμένων κεφαλαίων(βλ. πίνακα 4.) στην ΑΕΚ διακρίνει δύο χρηματοοικονομικές περιόδους: τα έτη 2001 – 2004 και το 2005. Κατά τη διάρκεια των ετών 2001 – 2004, παρατηρείται ότι τα συνολικά κεφάλαια είχαν αρνητική απόδοση που άλλοτε ήταν πολύ αρνητική (2001, 2003, 2004) και άλλοτε όχι τόσο αρνητική.

Την ίδια εποχή τα ίδια κεφάλαια είχαν μια θετική απόδοση που επίσης ήταν άλλοτε πολύ θετική (2001, 2003, 2004) και άλλοτε λιγότερο θετική.

Και οι δύο κατηγορίες κεφαλαίων υπολείπονταν όμως σε απόδοση από το μέσο όρο. Οπότε ήταν λογικό να υποθέσουμε ότι το βάρος της αρνητικής απόδοσης το έφεραν τα δανειακά κεφάλαια.

Ταυτόχρονα όμως παρατηρούμε ότι η απόδοση των μακροπρόθεσμων κεφαλαίων ακολουθεί την ίδια πορεία με την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων άρα το βάρος της αρνητικής απόδοσης δεν το κουβαλούσαν αυτά αλλά τα βραχυπρόθεσμα δανειακά κεφάλαια. Εν ολίγης, οι βραχυπρόθεσμοι πιστωτές ήταν οι «ριγμένοι» της υπόθεσης.

Το 2005, η κατάσταση αλλάζει άρδην. Η απόδοση συνολικών κεφαλαίων γίνεται θετική και μάλιστα ιδιαίτερα θετική, ενώ η απόδοση τόσο των συνολικών κεφαλαίων όσο και των μακροπρόθεσμων δανειακών κεφαλαίων ιδιαίτερα αρνητική.

Στο ίδιο χρονικό διάστημα παρατηρούμε, ότι η χρηματοοικονομική μόχλευση σχεδόν τριπλασιάζεται. Όλα αυτά επιβεβαιώνουν την εικόνα των προηγούμενων δεικτών καθώς γίνεται σαφές η ομάδα επαναχρηματοδοτεί τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της με μακροπρόθεσμα κεφάλαια, προκειμένου να βελτιώσει και τους δείκτες ρευστότητάς της στο μέλλον. Δε θα πρέπει να μη

λαμβάνουμε υπόψη ότι η εξέλιξη αυτών των δεικτών εξαρτάται και από την εξέλιξη των διαφόρων ειδών κερδών (λειτουργικά, καθαρά, κτλ), των οποίων η αρνητική επίδραση διαφαίνεται ιδιαίτερα το τελευταίο έτος παρόλο που το περιθώριο λειτουργικού κέρδους είναι για πρώτη φορά θετικό και πολύ υψηλότερο από το μέσο όρο του κλάδου.

Πίνακας 4. Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Α.Ε.Κ. 2001-2005

ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΠΕΝΔΥΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	ΑΕΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Απόδοση συνολικού ενεργητικού προ φόρων	-44,60%	-3,12%	-79,69%	-59,09%	376,76%	-0,04
Απόδοση συνολικού ενεργητικού μετά φόρων	-44,60%	-3,12%	-79,69%	-59,09%	376,76%	-0,04
Απόδοση μακροπρόθεσμων κεφαλαίων	51,24%	7,82%	44,67%	31,65%	-1830,72%	-1,36
Χρηματοοικονομική μόχλευση	124,48%	123,06%	122,58%	119,81%	396,43%	0,85
Απόδοση λειτουργικών στοιχείων ενεργητικού	338,60%	-5,93%	-118,29%	-62,07%	610,23%	0,27
Απόδοση επενδυμένων κεφαλαίων	42,09%	6,36%	36,44%	26,41%	-626,48%	-0,37
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	0,41	0,06	0,36	0,26	-4,62	2,03
Φορολογική επιβάρυνση	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	1,00
Χρηματοοικονομική επιβάρυνση	101,14%	103,70%	100,08%	100,26%	99,72%	1,07
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	-298,38%	-19,64%	-291,27%	-404,65%	525,21%	-0,74
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	0,15	0,15	0,27	0,15	0,72	0,34
Κεφαλαιακή διάρθρωση	-0,92	-2,04	-0,46	-0,45	-1,23	-13,03
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς κέρδη προ φόρων	-0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημιές προς κέρδη προ φόρων	-0,60%	-49,35%	-5,50%	-4,45%	121,04%	0,33

7.1.4 Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Α.Ε.Κ.

Η κυκλοφοριακή ταχύτητα των διαθεσίμων (βλ. πίνακα 5.), είναι αρκετά υψηλή αλλά πάλι υπολείπεται σημαντικά του μέσου όρου του κλάδου φανερώνοντας το πρόβλημα ρευστότητας που αντιμετωπίζει η ομάδα.

Από την άλλη η κυκλοφοριακή ταχύτητα των απαιτήσεων (βλ. πίνακα 5.), είναι σχετικά χαμηλή, πολύ κάτω από το μέσο όρο του κλάδου με σαφές ενδείξεις βελτίωσης, κυρίως τα δύο τελευταία χρόνια αναδεικνύοντας έτσι και την τάση βελτίωσης που παρουσιάστηκε στους δείκτες ρευστότητας.

Παρόλα' αυτά η κυκλοφοριακή ταχύτητα κεφαλαίου κίνησης (βλ. πίνακα 5.), παρουσιάζει κάποια προβλήματα εκτός από το αρνητικό της πρόσημο που είναι ούτως ή άλλως αρνητικό και αυτό είναι γνωστό και αναμενόμενο. Ενώ 2001 – 2004 ήταν οριακά αρνητικό, σημαντικά χαμηλότερο από το μέσο όρο του κλάδου και αυτό είναι θετικό για την ομάδα, το 2005, ξεπερνά το -1, δηλαδή 25% πάνω από το μέσο όρο.

Η κυκλοφοριακή ταχύτητα παγίου και συνολικού ενεργητικού καθώς και βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων (βλ. πίνακα 5.), βελτιώθηκαν σημαντικά κατά τον τελευταίο χρόνο, ανεβαίνοντας πάνω από το μέσο όρο του κλάδου ενώ τα επενδυμένα κεφάλαια δείχνουν μια ακριβώς αντίθετα εικόνα καθώς η κυκλοφοριακή τους ταχύτητα χειροτέρεψε περαιτέρω.

Πίνακας 5. Διαχείριση Περιουσίας Α.Ε.Κ. 2001-2005

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΑΕΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Κυκλοφοριακή ταχύτητα διαθεσίμων	18,49	149,62	192,23	6,95	45,27	135,40
Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	0,85	0,29	0,73	1,39	2,94	2,92
Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13,17

Κυκλοφοριακή ταχύτητα κεφαλαίου κίνησης	-0,09	-0,18	-0,11	-0,05	-1,01	-0,74
Κυκλοφοριακή ταχύτητα πάγιου ενεργητικού	4,01	0,32	0,44	0,17	1,20	0,68
Κυκλοφοριακή ταχύτητα επενδυμένων κεφαλαίων	-0,14	-0,31	-0,13	-0,07	-1,20	1,06
Κυκλοφοριακή ταχύτητα συνολικού ενεργητικού	0,15	0,15	0,27	0,15	0,72	0,34
Κυκλοφοριακή ταχύτητα βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	0,08	0,11	0,10	0,05	0,74	0,46

7.1.5 Περιθώριο Κέρδους Α.Ε.Κ.

Η πλέον σημαντική παρατήρηση που μπορεί να γίνει για τα περιθώρια κέρδους στο σύνολό τους (βλ. πίνακα 6.), είναι ότι παρόλο που υπήρξαν αρνητικά για πολλά χρόνια, το τελευταίο έτος είναι σημαντικά (δηλαδή τα περιθώρια καθαρών κερδών προ και μετά φόρων) είναι θετικά και μάλιστα κατά πολύ παρόλο που ο μέσος όρος κλάδου είναι αρνητικός.

Η εξέλιξη των δεικτών δηλώνει επίσης ότι η κύρια πηγή των εσόδων, από όπου προέρχονται και τα κέρδη δεν είναι οι πωλήσεις (εισιτηρίων) αλλά κάποιες μορφές μη λειτουργικών ή και έκτακτων εσόδων.

Παρόλα' αυτά ανησυχία προκαλεί η συγκεχυμένη εικόνα που δίνει το περιθώριο λειτουργικής ταμειακής ροής, υποδηλώνοντας ότι η ροή των ταμειακών εσόδων δεν είναι συνεχής αλλά παρουσιάζει έντονα скаμπανεβάσματα.

Πίνακας 6. Περιθώριο Κέρδους Α.Ε.Κ. 2001-2005

ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΕΡΔΟΥΣ	ΑΕΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Περιθώριο μικτού κέρδους	-254,01%	-5,32%	-108,61%	-245,39%	-13,79%	-1,10
Περιθώριο ΚΠΤΦ	-277,42%	15,59%	-70,58%	-112,88%	-31,31%	-0,86
Περιθώριο ΚΠΤΦΑ	-35,63%	68,33%	87,51%	138,32%	31,85%	0,65
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	-280,82%	14,87%	-70,81%	-113,93%	-32,76%	-0,89

Περιθώριο καθαρού κέρδους (προ φόρων)	-301,78%	-20,36%	-291,49%	-405,70%	523,77%	-0,77
Περιθώριο καθαρού κέρδους (μετά φόρων)	-301,78%	-20,36%	-291,49%	-405,70%	523,77%	-0,77
Περιθώριο λειτουργικής ταμειακής ροής	0,00%	139,92%	-155,87%	223,70%	-28,56%	0,58

7.1.6 Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Α.Ε.Κ.

Τα διοικητικά έξοδα είναι στο 33% των πωλήσεων (βλ. πίνακα 7.), μέγεθος που είναι ιδιαίτερα ψηλό, ιδιαίτερα αν συγκριθεί με το μέσο όρο του κλάδου που είναι στο 23% και το οποίο έχει διαμορφωθεί τα τελευταία οπότε δεν υπάρχει καμία τάση μείωσής τους. Από την άλλη πλευρά, οι χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα είναι κάτω από το 50% του μέσου όρου που είναι ιδιαίτερα θετικό παρόλο που παρουσίασε ανοδική πορεία τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 7. Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Α.Ε.Κ. 2001-2005

		ΑΕΚ					Μέσος όρος κλάδου
ΑΠΟΤΕΛΕ/ΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ		2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
I. ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ							
Έξοδα διοίκησης προς κύκλο εργασιών	56,61%	11,93%	30,45%	39,23%	33,70%	0,23	
Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως προς κύκλο εργασιών	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,87%	0,12	
Σύνολο διοικητικών και λειτουργικών εξόδων προς κύκλο εργασιών	0,00%	11,93%	30,45%	39,23%	36,58%	0,32	
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς κύκλο εργασιών	3,40%	0,73%	0,22%	1,05%	1,45%	0,03	
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς κύκλο εργασιών	22,76%	45,28%	236,72%	309,83%	77,43%	0,64	
II. ΜΙΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ							
Έξοδα διοίκησης προς μικτά αποτελέσματα	-22,29%	-224,03%	-28,04%	-15,99%	-244,41%	-0,46	

Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως προς μικτά αποτελέσματα	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	-20,85%	-0,18
Σύνολο διοικητικών και λειτουργικών εξόδων προς μικτά αποτελέσματα	0,00%	-224,03%	-28,04%	-15,99%	-265,26%	-0,67
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς μικτά αποτελέσματα	-1,34%	-13,66%	-0,20%	-0,43%	-10,49%	-0,04
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς μικτά αποτελέσματα	-8,96%	-850,35%	-217,95%	-126,26%	-561,51%	-1,20

7.1.7 Πρόβλεψη για Χρεοκοπία της Π.Α.Ε. Α.Ε.Κ.

Πίνακας 8. Πρόβλεψη Χρεοκοπίας Α.Ε.Κ.

ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΧΡΕΟΚΟΠΙΑΣ	ΑΕΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Altman's Z"-score (σημείωση 1 ^η)	-19,41	-8,18	-26,96	-28,30	-10,21	-10,58
Κεφάλαιο κίνησης προς συνολικό ενεργητικό (6,56)	-10,81	-5,65	-15,70	-17,93	-4,68	-5,23
Αποτελέσματα εις νέο προς συνολικό ενεργητικό (3,26)	-5,29	-2,34	-9,23	-8,54	-3,47	-3,64
Κέρδη προ τόκων και φόρων προς συνολικό ενεργητικό (6,72)	-2,76	0,16	-1,30	-1,10	-1,51	-1,57
Ίδια κεφάλαια προς συνολικές υποχρεώσεις (1,05)	-0,56	-0,35	-0,72	-0,73	-0,54	-0,09

Το αρνητικό σύμβολο σε όλους τους δείκτες (βλ. πίνακα 8.), δηλώνει κατάφωρα ότι η ομάδα είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα χρεοκοπήσει, οπότε δεν υπάρχει λόγος για περαιτέρω σχολιασμό.

Σημείωση 1^η: Το Μοντέλο Z" Score αποτελεί μία σχετικά πρόσφατη (1995) έκδοση του πρωτότυπου μοντέλου Z-score (1968). Σκοπός του μοντέλου είναι να προβλέψει το ενδεχόμενο χρεοκοπίας μίας επιχείρησης χρησιμοποιώντας ορισμένους αριθμοδείκτες από τις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις στα πλαίσια μίας πολυμεταβλητής γραμμικής συνάρτησης. Σύμφωνα με τον δημιουργό του, καθηγητή E. Altman, το Z" Score εφαρμόζεται σε μη-εισηγμένες επιχειρήσεις ανεξάρτητα από τον κλάδο δραστηριοποίησης του, ενδέχεται όμως να είναι ακατάλληλο σε ορισμένους τομείς όπως αυτός των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων του μοντέλου έχει ως εξής: με βαθμολογία άνω του 2,6 η επιχείρηση θεωρείται ασφαλής, στην περιοχή από 2,6 μέχρι 1,1 υπάρχει ασάφεια ενώ κάτω από 1,1 το υπόδειγμα προβλέπει ότι στο 90% περίπου των περιπτώσεων η εταιρεία θα χρεοκοπήσει.

Υπογραμμίζεται ότι όπως κάθε μοντέλο, το Z" score βασίζεται σε μία σειρά παραδοχών, ενώ έχει δοκιμαστεί εμπειρικά σε συγκεκριμένο αριθμό επιχειρήσεων οι οποίες διαφέρουν από τις ελληνικές σε τομείς όπως ενδεικτικά οι λογιστικές αρχές και το μέγεθος. Ο χρήστης του Z" Score κατά την αξιολόγηση μιας επιχείρησης οφείλει να συνυπολογίζει και άλλες παραμέτρους και μεταβλητές όπως ενδεικτικά η ρευστότητα, οι ταμειακές ροές αλλά και μη ποσοτικές πληροφορίες. Αναλυτικές πληροφορίες για τον τρόπο λειτουργίας και ερμηνείας του Z" Score είναι διαθέσιμες στον διαδικτυακό τόπο www.pages.stern.nyu.edu/~ealtman.

7.2 ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ Σ.Φ.Π. Α.Ε. (Ο.Σ.Φ.Π.)

7.2.1 Δείκτες Ρευστότητας Ο.Σ.Φ.Π.

Γενικά η ρευστότητα της ομάδας (βλ. πίνακα 9.), είναι πολύ καλή καθώς είναι υψηλότερη από το μέσο όρο του κλάδου ενώ και η πορεία της διαχρονικά είναι κατά μέσο όρο ανοδική παρόλο που είναι μικρότερη από τη μονάδα με την εξαίρεση του 2004.

Παρόλα αυτά τα διαθέσιμα και οι ταμειακές ροές δεν επαρκούν για να καλύψουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αλλά ενώ ο αντίστοιχος δείκτης των διαθέσιμων παραμένει σταθερός στο χρόνο και είναι σημαντικά μικρότερος από το μέσο όρο, ο δείκτης των ταμειακών ροών είναι και αυξητικός και σημαντικά μεγαλύτερος από το μέσο όρο.

Η κατάσταση των ημερών απαιτήσεων έχει χειροτερέψει μέσα στο χρόνο και είναι υψηλότερα από το μέσο όρο. Δεν έχει νόημα σχολιασμού της κυκλοφοριακής ταχύτητας των αποθεμάτων καθώς είναι πολύ μικρή.

Τέλος παρόλο που η κυκλοφοριακή ταχύτητα των προμηθευτών είναι πολύ καλύτερη από το μέσο όρο, ο λειτουργικός κύκλος είναι οριακά χειρότερος από το μέσο όρο του κλάδου επιβαρύνοντας όμως την κατάσταση της ρευστότητας της ομάδας.

Πίνακας 9. Δείκτες Ρευστότητας ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005

		Ολυμπιακός					Μέσος όρος κλάδου
ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ		2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
I. ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ							
	Γενική ρευστότητα	0,24	0,38	0,23	1,12	0,71	0,35
	Άμεση ρευστότητα	0,23	0,38	0,23	1,11	0,71	0,35
	Διαθέσιμα προς βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις	4,02%	0,26%	2,36%	6,94%	3,10%	4%

	Διαθέσιμα προς κυκλοφορούν ενεργητικό	16,87%	0,69%	10,08%	6,22%	4,36%	17%
	Λειτουργική ταμειακή ροή προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	0,00%	32,58%	24,94%	-20,54%	76,44%	26%
	Διαθέσιμα προς κεφάλαιο κίνησης	-0,05	1,00	-0,03	0,60	-0,11	0,10
II. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	1,62	1,47	0,80	0,16	0,67	2,92
	Ημέρες απαιτήσεων	222	245	449	2300	538	389,30
	Απαιτήσεις προς κεφάλαιο κίνησης	0	-1	0	9	-2	-0,04
III. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων	135,89	156,88	312,49	79,56	0,00	32,61
	Ημέρες αποθεμάτων	3	2	1	5	0	0,52
	Αποθέματα προς κεφάλαιο κίνησης	-0,01	-0,01	1,00	0,06	0,00	0,05
IV. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα προμηθευτών	0,00	0,86	0,73	0,41	0,87	0,41
	Προμηθευτές προς κεφάλαιο κίνησης	0	0	0	3	-2	-0,93
V. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ							
	Διάρκεια λειτουργικού κύκλου	225	247	450	2304	538	389,77

7.2.2 Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης και Φερεγγυότητας Ο.Σ.Φ.Π.

Και ο Ολυμπιακός είναι ιδιαίτερα χρηματοδοτημένος από δανειακά κεφάλαια και μάλιστα βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα (βλ. πίνακα 10.). Επίσης οι υποχρεώσεις είναι πολύ περισσότερες από τα ίδια κεφάλαια του ενώ ούτε το σύνολο του κυκλοφορούν ενεργητικού καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις του. Η μόχλευση του κεφαλαίου κίνησης είναι ιδιαίτερη υψηλή και δε διαφαίνεται τάση μείωσης της ενώ το πραγματικό κόστος δανεισμού είναι ιδιαίτερα χαμηλό. Ούτως ή άλλως οι πωλήσεις δεν επαρκούν να καλύψουν οποιαδήποτε μορφή υποχρεώσεων αφήνοντας την ομάδα εκτεθειμένη. Με εξαίρεση όμως κάποιες περιπτώσεις οι δείκτες φερεγγυότητας της ομάδας είναι καλύτεροι από το μέσο όρο του κλάδου.

Πίνακας 10. Κεφαλαιακή Διάρθρωση και Φερεγγυότητα ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005

ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ	Ολυμπιακός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Συνολικές υποχρεώσεις προς συνολικά κεφάλαια	112,15%	95,10%	135,65%	55,52%	111,87%	1,36
Ίδια κεφάλαια προς συνολικές υποχρεώσεις	-11,91%	-0,32%	-38,65%	42,44%	-41,37%	-0,13
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς συνολικές υποχρεώσεις	70,26%	77,27%	78,32%	81,52%	72,81%	0,75
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς κυκλοφορούν ενεργητικό	420,12%	262,43%	427,60%	89,61%	140,59%	5,62
Κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων (λειτουργικά κέρδη)	4,50	15,82	6,31	8,83	14,24	200,99
Κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων (ταμειακές ροές)	0,00	11,73	10,52	-10,17	35,79	196,27
Λειτουργική ταμειακή ροή προς συνολικές υποχρεώσεις	0,00%	25,18%	19,53%	-16,75%	55,65%	0,18
Μόχλευση κεφαλαίου κίνησης	-1391,16%	559,20%	-500,97%	93,00%	242,05%	-0,98
Πραγματικό κόστος δανεισμού	0,00%	3,66%	3,04%	3,26%	3,11%	0,05
Δείκτης επανεπένδυσης	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	1,00
Συνολικό ενεργητικό προς λογαριασμούς τάξεως	3,58	5,49	2,92	5,36	2,87	52,83
Διαθέσιμα προς λογαριασμούς τάξεως	0,11	0,01	0,07	0,17	0,07	1,25
Ίδια κεφάλαια προς λογαριασμούς τάξεως	-0,48	-0,02	-1,53	1,26	-1,33	-2,72
Πωλήσεις προς λογαριασμούς τάξεως	0,88	2,22	0,52	0,40	1,06	19,18
Πωλήσεις προς συνολικές υποχρεώσεις	0,22	0,43	0,13	0,13	0,33	0,32
Πωλήσεις προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	0,31	0,55	0,17	0,16	0,46	0,46
Πωλήσεις προς βραχυπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια	0,42	0,73	0,25	0,26	0,84	10,13

7.2.3 Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Ο.Σ.Φ.Π.

Μια γενικότερη παρατήρηση είναι ότι η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων (βλ. πίνακα 11.), είναι θετική και μάλιστα όχι άσχημη. Αντιθέτως η απόδοση των

δανειακών κεφαλαίων δεν είναι τόσο θετική. Αν λάβουμε υπόψη και το μεγαλύτερο σταθμικό βάρος των δανειακών κεφαλαίων έναντι των ιδίων είναι αναμενόμενη η αρνητική τελική απόδοση των συνολικών επενδυμένων κεφαλαίων. Με εξαίρεση την απόδοση των μακροπρόθεσμων και ιδίων κεφαλαίων οι δείκτες της ομάδας κυμαίνονται στα ίδια πλαίσια με το μέσο όρο του κλάδου.

Πίνακας 11. Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005

ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΠΕΝΔΥΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	Ολυμπιακός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Απόδοση συνολικού ενεργητικού προ φόρων	-21,54%	-14,35%	-58,79%	-9,81%	-4,14%	-0,04
Απόδοση συνολικού ενεργητικού μετά φόρων	-21,54%	-14,35%	-58,79%	-9,81%	-4,14%	-0,04
Απόδοση μακροπρόθεσμων κεφαλαίων	107,74%	-67,31%	255,35%	-29,01%	26,10%	-1,36
Χρηματοοικονομική μόχλευση	-66,82%	-1,42%	227,75%	69,66%	291,77%	0,85
Απόδοση λειτουργικών στοιχείων ενεργητικού	-25,73%	-14,90%	-50,05%	-18,44%	-8,29%	0,27
Απόδοση επενδυμένων κεφαλαίων	-47,24%	-25,94%	-335,90%	-19,04%	-55,25%	-0,37
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	1,61	47,34	1,12	-0,42	0,09	2,03
Φορολογική επιβάρυνση	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	1,00
Χρηματοοικονομική επιβάρυνση	121,24%	116,59%	104,47%	110,27%	172,45%	1,07
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	-71,96%	-30,42%	-318,43%	-120,82%	-6,47%	-0,74
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	0,25	0,40	0,18	0,07	0,37	0,34
Κεφαλαιακή διάρθρωση	-7,48	-329,94	-1,91	4,24	-2,16	-13,03
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς κέρδη προ φόρων		-0,24%	-0,09%	-0,02%	-0,04%	-1,61%
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς κέρδη προ φόρων		-56,19%	-78,68%	-44,25%	-90,46%	-293,40%

7.2.4 Διαχείριση Περιουσίας Ο.Σ.Φ.Π.

Όλοι οι δείκτες της κυκλοφοριακής ταχύτητας (βλ. πίνακα 12.) μπορεί να είναι πολύ μικρότεροι της μονάδας υπονοώντας ότι οι αντίστοιχοι λογαριασμοί δεν είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικοί αλλά είναι όλοι γύρω από το μέσο όρο του κλάδου, οπότε δεν εγείρουν ιδιαίτερες ανησυχίες. Εξαίρεση βέβαια αποτελεί η κυκλοφοριακή ταχύτητα των απαιτήσεων που επηρεάζει αρνητικά και την κυκλοφοριακή ταχύτητα του κεφαλαίου κίνησης.

Πίνακας 12. Κυκλοφοριακή Ταχύτητα ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	Ολυμπιακός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Κυκλοφοριακή ταχύτητα διαθεσίμων	7,81	209,31	7,05	2,35	14,68	135,40
Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	1,62	1,47	0,80	0,16	0,67	2,92
Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων	70,55	122,73	59,71	23,52	0,00	13,17
Κυκλοφοριακή ταχύτητα κεφαλαίου κίνησης	-0,41	-0,89	-0,22	1,40	-1,58	-0,74
Κυκλοφοριακή ταχύτητα πάγιου ενεργητικού	0,34	0,59	0,25	0,15	0,92	0,68
Κυκλοφοριακή ταχύτητα επενδυμένων κεφαλαίων	0,54	0,73	1,01	0,14	4,95	1,06
Κυκλοφοριακή ταχύτητα συνολικού ενεργητικού	0,25	0,40	0,18	0,07	0,37	0,34
Κυκλοφοριακή ταχύτητα βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	0,31	0,55	0,17	0,16	0,46	0,46

7.2.5 Περιθώριο Κέρδους Ο.Σ.Φ.Π.

Παρόλο που τα περιθώρια κερδών είναι αρνητικά (βλ. πίνακα 13.), είναι σαφώς βελτιωμένα σε σχέση με το μέσο όρο εκτός από τα έτη 2003 – 2004. Το σημείο όμως που προκαλεί την προσοχή είναι ότι το περιθώριο κερδών προ τόκων,

φόρων και αποσβέσεων είναι θετικό υπονοώντας ότι οι μεγάλες αποσβέσεις είναι αυτές που κάνουν τη διαφορά και για αυτό και το περιθώριο λειτουργικής ταμειακής ροής είναι θετικό και μάλιστα τριπλάσιο από το μέσο όρο του κλάδου.

Πίνακας 13. Περιθώριο Κέρδους ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005

ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΕΡΔΟΥΣ	Ολυμπιακός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Περιθώριο μικτού κέρδους	-92,62%	-27,82%	-423,32%	-238,29%	-66,12%	-1,10
Περιθώριο ΚΠΤΦ	-53,97%	-10,21%	-282,66%	-135,89%	-10,47%	-0,86
Περιθώριο ΚΠΤΦΑ	68,79%	79,82%	89,88%	109,59%	66,80%	0,65
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	-69,25%	-15,26%	-296,91%	-148,29%	-15,16%	-0,89
Περιθώριο καθαρού κέρδους (προ φόρων)	-87,24%	-35,47%	-332,67%	-133,23%	-11,17%	-0,77
Περιθώριο καθαρού κέρδους (μετά φόρων)	-87,24%	-35,47%	-332,67%	-133,23%	-11,17%	-0,77
Περιθώριο λειτουργικής ταμειακής ροής	0,00%	59,18%	149,93%	-126,22%	167,86%	0,58

7.2.6 Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Ο.Σ.Φ.Π.

Τα διοικητικά και άλλα έξοδα είναι αρκετά περιορισμένα και σε σύγκριση με το μέσο όρο (βλ. πίνακα 14.). Από την άλλη όμως, τα έκτακτα και ανόργανα έξοδα είναι μεγάλο μέρος του κύκλου εργασιών και των μικτών αποτελεσμάτων οπότε δημιουργεί προβλήματα στην προσπάθεια πρόβλεψης των μελλοντικών ροών. Επίσης οι χρεωστικοί τόκοι είναι ιδιαίτερα υψηλοί σε σχέση με το μέσο όρο του κλάδου υπονοώντας ότι τα έξοδα δανεισμού είναι προσαυξημένα. Παρόλ' αυτά παραμένουν περιορισμένα σε σχέση με τα αναμενόμενα βάσει της δανειακής χρηματοδότησης που έχει η ομάδα.

Πίνακας 14. Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ 2001-2005

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ	Ολυμπιακός				Μέσος όρος κλάδου	
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
I. ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ						
Έξοδα διοίκησης προς κύκλο εργασιών	10,20%	6,02%	20,28%	21,81%	7,92%	0,23
Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως προς κύκλο εργασιών	5,41%	9,65%	23,75%	5,45%	5,22%	0,12
Σύνολο διοικητικών και λειτουργικών εξόδων προς κύκλο εργασιών	0,00%	15,67%	44,03%	27,26%	13,14%	0,32
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς κύκλο εργασιών	15,28%	5,05%	14,25%	12,41%	4,69%	0,03
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς κύκλο εργασιών	67,01%	48,11%	182,96%	105,45%	28,77%	0,64
II. ΜΙΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ						
Έξοδα διοίκησης προς μικτά αποτελέσματα	-11,02%	-21,63%	-4,79%	-9,15%	-11,98%	-0,46
Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως προς μικτά αποτελέσματα	-5,84%	-34,69%	-5,61%	-2,29%	-7,89%	-0,18
Σύνολο διοικητικών και λειτουργικών εξόδων προς μικτά αποτελέσματα	0,00%	-56,32%	-10,40%	-11,44%	-19,88%	-0,67
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς μικτά αποτελέσματα	-16,50%	-18,14%	-3,37%	-5,21%	-7,09%	-0,04
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς μικτά αποτελέσματα	-72,35%	-172,93%	-43,22%	-44,25%	-43,51%	-1,20

7.2.7 Πρόβλεψη Χρεοκοπίας ΤΗΣ Π.Α.Ε. Ο.Σ.Φ.Π.

Πίνακας 15. Πρόβλεψη για Χρεοκοπία του ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ

ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΧΡΕΟΚΟΠΙΑΣ	Ολυμπιακός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Altman's Z"-score	-6,08	-4,76	-13,58	-1,82	-6,40	-10,58
Κεφάλαιο κίνησης προς συνολικό ενεργητικό (6,56)	-3,94	-2,98	-5,34	0,34	-1,54	-5,23
Αποτελέσματα εις νέο προς συνολικό ενεργητικό (3,26)	-1,12	-1,49	-4,48	-1,93	-4,16	-3,64
Κέρδη προ τόκων και φόρων προς συνολικό ενεργητικό (6,72)	-0,90	-0,28	-3,36	-0,67	-0,26	-1,57
Ίδια κεφάλαια προς συνολικές υποχρεώσεις (1,05)	-0,13	1,00	-0,41	0,45	-0,43	-0,09

Για μια ακόμα φορά, το αρνητικό πρόσημο (βλ. πίνακα 15.), είναι ενδεικτικό της δυνατότητας μη – χρεοκοπίας της ομάδας. Βασικά το αξιοπερίεργο είναι ότι με τέτοια μεγέθη στην πρόβλεψη χρεοκοπίας καταφέρνει να επιβιώνει.

7.3 Π.Α.Ε. ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ (Π.Α.Ο.)

7.3.1 Δείκτες Ρευστότητας Π.Α.Ο.

Όλοι οι δείκτες ρευστότητας (βλ. πίνακα 16.), δείχνουν μια διαχρονική βελτίωση με εξαίρεση το έτος 2003 όπου παρατηρείται μια κάμψη ή μια επιβράδυνση. Οι δείκτες ρευστότητας είναι γενικά αρκετά βελτιωμένοι σε σχέση με το μέσο όρο του κλάδου παρόλο που δεν αναδεικνύουν πλήρη επάρκεια σε όρους ρευστότητας.

Οι ημέρες απαιτήσεων είναι στο μισό περίπου από το μέσο όρο του κλάδου καθώς ο Παναθηναϊκός πληρώνεται κάθε 181 μέρες σε σχέση με τις 389 του κλάδου. Πληρώνει όμως και νωρίτερα σε σχέση με τον κλάδο, γεγονός που αποδεικνύει πως καταφέρνει να επιβιώνει από άποψη ρευστότητας.

Πίνακας 16. : Δείκτες Ρευστότητας Π.Α.Ο. 2001-2005

		Παναθηναϊκός					Μέσος όρος κλάδου
ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ		2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
I. ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ							
	Γενική ρευστότητα	0,18	0,47	0,18	0,48	0,62	0,35
	Άμεση ρευστότητα	0,18	0,47	0,18	0,48	0,62	0,35
	Διαθέσιμα προς βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις	2,56%	11,09%	8,04%	9,14%	19,43%	4%
	Διαθέσιμα προς κυκλοφορούν ενεργητικό	13,93%	23,83%	45,05%	18,93%	31,50%	17%
	Λειτουργική ταμειακή ροή προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	0,00%	78,83%	45,80%	66,61%	66,48%	26%
	Διαθέσιμα προς κεφάλαιο κίνησης	-0,03	-0,21	-0,10	-0,18	-0,51	0,10
II. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	1,95	4,47	6,70	1,66	1,99	2,92
	Ημέρες απαιτήσεων	185	81	54	217	181	389,30
	Απαιτήσεις προς κεφάλαιο κίνησης	0	-1	0	-1	-1	-0,04
III. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	32,61

	Ημέρες αποθεμάτων	0	0	0	0	0	0,52
	Αποθέματα προς κεφάλαιο κίνησης	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05
IV. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα προμηθευτών	0,00	2,12	0,65	0,48	0,75	0,41
	Προμηθευτές προς κεφάλαιο κίνησης	-1	-1	-1	-1	-2	-0,93
V. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ							
	Διάρκεια λειτουργικού κύκλου	185	81	54	217	181	389,77

7.3.2 Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης και Φερεγγυότητας Π.Α.Ο.

Παρόλο που οι συνολικές υποχρεώσεις είναι υψηλότερες από τα ίδια κεφάλαια (βλ. πίνακα 17.), είναι λιγότερες από τα συνολικά κεφάλαια και μάλιστα η τάση είναι καθοδική, η εικόνα είναι δηλαδή πολύ καλύτερη από το μέσο όρο του κλάδου. Γενικότερα μιλώντας όμως οι δείκτες κεφαλαιακής διάρθρωσης και φερεγγυότητας είναι πολύ θετικοί και φυσικά πολύ καλύτεροι από τον κλάδο στο σύνολό του. Αν δεν υπήρχαν οι δείκτες ρευστότητας, η όλη εικόνα θα ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αναλογούν στο 60% των συνολικών υποχρεώσεων που είναι αρκετά χαμηλότερα από το μέσο όρο του κλάδου, το οποίο είναι και αυτό θετική εξέλιξη. Τα χρηματοοικονομικά έξοδα καλύπτονται άνετα ενώ το πραγματικό κόστος δανεισμού είναι ιδιαίτερα χαμηλό. Τέλος οι πωλήσεις είναι αρκετά υψηλές ώστε να καλύπτουν μεγάλο μέρος των υποχρεώσεων.

Πίνακας 17. : Κεφαλαιακή Διάρθρωση και Φερεγγυότητα Π.Α.Ο. 2001-2005

	Παναθηναϊκός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ						
Συνολικές υποχρεώσεις προς συνολικά κεφάλαια	125,37%	56,50%	86,83%	50,06%	78,38%	1,36
Ίδια κεφάλαια προς συνολικές υποχρεώσεις	-20,65%	70,48%	12,26%	88,85%	23,05%	-0,13

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς συνολικές υποχρεώσεις	74,50%	56,91%	69,97%	69,08%	62,04%	0,75
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς κυκλοφορούν ενεργητικό	544,23%	215,00%	560,25%	207,22%	162,13%	5,62
Κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων (λειτουργικά κέρδη)	186,75	1.169,35	54,48	327,80	745,97	200,99
Κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων (ταμειακές ροές)	0,00	473,22	515,53	318,01	783,90	196,27
Λειτουργική ταμειακή ροή προς συνολικές υποχρεώσεις	0,00%	44,86%	32,04%	46,01%	41,24%	0,18
Μόχλευση κεφαλαίου κίνησης	-29,14%	-607,04%	-75,40%	-218,31%	-108,50%	-0,98
Πραγματικό κόστος δανεισμού	0,00%	0,32%	0,22%	0,54%	0,21%	0,05
Δείκτης επανεπένδυσης	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	1,00
Συνολικό ενεργητικό προς λογαριασμούς τάξεως	310,28	415,85	15,15	13,71	8,29	52,83
Διαθέσιμα προς λογαριασμούς τάξεως	7,42	14,82	0,74	0,43	0,78	1,25
Ίδια κεφάλαια προς λογαριασμούς τάξεως	-80,32	165,58	1,61	6,10	1,50	-2,72
Πωλήσεις προς λογαριασμούς τάξεως	87,81	207,89	5,76	3,03	3,35	19,18
Πωλήσεις προς συνολικές υποχρεώσεις	0,23	0,88	0,44	0,44	0,51	0,32
Πωλήσεις προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	0,30	1,55	0,63	0,64	0,83	0,46
Πωλήσεις προς βραχυπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια	1,59	2,78	1,61	1,52	2,74	10,13

7.3.3 Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Π.Α.Ο.

Διαχρονικά παρατηρείται μια βελτίωση των συγκεκριμένων δεικτών (βλ. πίνακα 18.), ενώ είναι η μόνη ομάδα που παρουσιάζει τόσο υγιής εικόνα ως προς τα χρηματοοικονομικά της. Η απόδοση τόσο των ιδίων κεφαλαίων όσο και των συνολικών βελτιώνεται μέσα στο χρόνο και διατηρείται σταθερά θετική, έστω και αν δεν είναι τόσο υψηλή το 2005 όσο του Ολυμπιακού, με εξαίρεση το έτος 2003. Κατά μέσο όρο, όλοι οι δείκτες παρουσιάζουν καλύτερη εικόνα από τον

κλάδο ενώ η χρηματοοικονομική μόχλευση είναι μειωμένη σχεδόν στο μισό του κλάδου.

Πίνακας 18. Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Π.Α.Ο. 2001-2005

ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΠΕΝΔΥΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	Παναθηναϊκός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Απόδοση συνολικού ενεργητικού προ φόρων	-36,28%	22,94%	-53,17%	2,28%	1,64%	-0,04
Απόδοση συνολικού ενεργητικού μετά φόρων	-36,28%	22,94%	-53,17%	2,28%	1,64%	-0,04
Απόδοση μακροπρόθεσμων κεφαλαίων	-596,04%	35,76%	-144,79%	3,81%	3,43%	-1,36
Χρηματοοικονομική μόχλευση	-425,36%	62,06%	28,99%	74,19%	37,77%	0,85
Απόδοση λειτουργικών στοιχείων ενεργητικού	-27,70%	14,42%	-28,81%	1,69%	1,01%	0,27
Απόδοση επενδυμένων κεφαλαίων	448,14%	39,68%	-154,92%	3,87%	4,99%	-0,37
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ						2,03
Φορολογική επιβάρυνση	1,40	0,58	-4,99	0,05	0,09	1,00
Χρηματοοικονομική επιβάρυνση	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	1,07
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	100,33%	99,77%	100,10%	96,92%	97,54%	-0,74
Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	-127,75%	46,00%	-139,73%	10,63%	4,16%	0,34
Κεφαλαιακή διάρθρωση	0,28	0,50	0,38	0,22	0,40	-13,03
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς κέρδη προ φόρων		-3,86	2,51	9,39	2,25	5,54
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς κέρδη προ φόρων		-0,36%	0,28%	-0,06%	0,39%	1,66%

7.3.4 Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Π.Α.Ο.

Οι δείκτες κυκλοφοριακής ταχύτητας (βλ. πίνακα 19.), δεν είναι τόσο θετικοί όσο στην προηγούμενη περίπτωση καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις υπολείπονται του μέσου όρου του κλάδου. Τόσο τα μεγέθη όσο και η διαχρονική εξέλιξη αυτών υποδεικνύουν ότι θα πρέπει να γίνει επανεξέταση του

τρόπου λειτουργίας της ομάδας καθώς σε κάποιο σημείο της διοικητικής διαδικασίας βαλτώνει η παραγωγική διαδικασία δημιουργώντας αντισυνομιές κλίμακας όταν λογαριασμοί που είναι δυσκολότεροι στη διαχείριση είναι σε τόσο καλά επίπεδα.

Πίνακας 19. Διαχείριση Περιουσίας Π.Α.Ο. 2001-2005

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	Παναθηναϊκός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Κυκλοφοριακή ταχύτητα διαθεσίμων	11,83	14,03	7,78	7,01	4,27	135,40
Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	1,95	4,47	6,70	1,66	1,99	2,92
Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13,17
Κυκλοφοριακή ταχύτητα κεφαλαίου κίνησης	-0,37	-2,91	-0,76	-1,24	-2,17	-0,74
Κυκλοφοριακή ταχύτητα πάγιου ενεργητικού	0,35	0,60	0,43	0,27	0,59	0,68
Κυκλοφοριακή ταχύτητα επενδυμένων κεφαλαίων	-3,50	0,86	1,11	0,38	1,23	1,06
Κυκλοφοριακή ταχύτητα συνολικού ενεργητικού	0,28	0,50	0,38	0,22	0,40	0,34
Κυκλοφοριακή ταχύτητα βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	0,30	1,55	0,63	0,64	0,83	0,46

7.3.5 Περιθώριο Κέρδους Π.Α.Ο.

Παρόλο που τα αρχικά περιθώρια κέρδους είναι αρνητικά (βλ. πίνακα 20.),, είναι σε κάθε περίπτωση βελτιωμένα σε σχέση με το μέσο όρο του κλάδου ενώ όσο κατεβαίνουμε στο λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, τα μεγέθη βελτιώνονται με αποτέλεσμα τα καθαρά αποτελέσματα της χρήσης να είναι θετικά και μάλιστα ιδιαίτερα υψηλά όχι μόνο για τον κλάδο αλλά γενικότερα. Και

η διαχρονική εξέλιξη των δεικτών είναι ιδιαίτερα θετική και ελπιδοφόρα για το μέλλον.

Πίνακας 20. Περιθώριο Κέρδους Π.Α.Ο. 2001-2005

ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΕΡΔΟΥΣ	Παναθηναϊκός					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Περιθώριο μικτού κέρδους	-145,45%	-54,74%	-109,61%	-62,63%	-61,65%	-1,10
Περιθώριο ΚΠΤΦ	-101,92%	30,73%	-138,07%	-12,32%	-22,37%	-0,86
Περιθώριο ΚΠΤΦΑ	79,36%	125,27%	7,73%	107,25%	76,21%	0,65
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	-102,34%	30,63%	-138,21%	-12,65%	-22,48%	-0,89
Περιθώριο καθαρού κέρδους (προ φόρων)	-128,18%	45,89%	-139,87%	10,31%	4,06%	-0,77
Περιθώριο καθαρού κέρδους (μετά φόρων)	-128,18%	45,89%	-139,87%	10,31%	4,06%	-0,77
Περιθώριο λειτουργικής ταμειακής ροής	0,00%	50,70%	73,20%	104,04%	80,09%	0,58

7.3.6 Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Π.Α.Ο. 2001-2005

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι τα έξοδα λειτουργίας είναι τόσο υψηλά και μάλιστα υψηλότερα από τα έξοδα διαθέσεως (βλ. πίνακα 21.). Συνολικά πάντως αφορούν μεγάλο ποσοστό των πωλήσεων, γεγονός που μπορεί τελικά να δημιουργήσει πρόβλημα καθώς πρόκειται για σχετικά ανελαστικά έξοδα. Το ίδιο συμβαίνει και με τους χρεωστικούς τόκους που είναι ιδιαίτερα υψηλοί ενώ είναι θετικό το γεγονός ότι τα ανόργανα έξοδα έχουν διατηρηθεί σε χαμηλά επίπεδα. Όλοι οι δείκτες πάντως διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με το μέσο όρο του κλάδου, το οποίο δεν είναι ιδιαίτερα θετικό για την ομάδα.

Πίνακας 21. Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Π.Α.Ο. 2001-2005

		Παναθηναϊκός					Μέσος όρος κλάδου
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ		2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
I. ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ							
	Έξοδα διοίκησης προς κύκλο εργασιών	41,11%	21,73%	40,38%	28,17%	22,77%	0,23
	Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως προς κύκλο εργασιών	35,17%	15,73%	27,16%	20,29%	50,53%	0,12
	Σύνολο διοικητικών και λειτουργικών εξόδων προς κύκλο εργασιών	0,00%	42,93%	73,03%	52,56%	77,83%	0,32
	Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς κύκλο εργασιών	0,42%	0,11%	0,14%	0,33%	0,10%	0,03
	Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς κύκλο εργασιών	57,80%	32,39%	20,39%	11,02%	9,76%	0,64
II. ΜΙΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ							
	Έξοδα διοίκησης προς μικτά αποτελέσματα	-28,26%	-39,70%	-36,84%	-44,97%	-36,94%	-0,46
	Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως προς μικτά αποτελέσματα	-24,18%	-28,73%	-24,78%	-32,40%	-81,96%	-0,18
	Σύνολο διοικητικών και λειτουργικών εξόδων προς μικτά αποτελέσματα	0,00%	-78,42%	-66,63%	-83,93%	-126,24%	-0,67
	Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς μικτά αποτελέσματα	-0,29%	-0,20%	-0,13%	-0,52%	-0,17%	-0,04
	Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς μικτά αποτελέσματα	-39,74%	-59,17%	-18,60%	-17,60%	-15,84%	-1,20

7.3.7. Πρόβλεψη για Χρεοκοπία της Π.Α.Ε. Π.Α.Ο.

Πίνακας 22. Πρόβλεψη Χρεοκοπίας Π.Α.Ο.

		Παναθηναϊκός					Μέσος όρος κλάδου
ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΧΡΕΟΚΟΠΙΑΣ		2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Altman's Z"-score		-9,86	-0,93	-10,55	-1,60	-3,48	-10,58
	Κεφάλαιο κίνησης προς συνολικό ενεργητικό (6,56)	-5,00	-1,13	-3,27	-1,17	-1,22	-5,23

Αποτελέσματα εις νέο προς συνολικό ενεργητικό (3,26)	-2,71	-1,57	-3,88	-1,18	-1,89	-3,64
Κέρδη προ τόκων και φόρων προς συνολικό ενεργητικό (6,72)	-1,94	1,03	-3,53	-0,18	-0,61	-1,57
Ίδια κεφάλαια προς συνολικές υποχρεώσεις (1,05)	-0,22	0,74	0,13	0,93	0,24	-0,09

Για μία ακόμα φορά, τα αρνητικά πρόσημα (βλ. πίνακα 22.), υποδηλώνουν την κρισιμότητα της κατάστασης. Ο τελευταίος θετικός δείκτης δεν επηρεάζει αυτήν την εικόνα.

7.4 Π.Α.Ε. Π.Α.Ο.Κ.

7.4.1 Δείκτες Ρευστότητας Π.Α.Ο.Κ.

Ενώ αρχικά οι δείκτες ρευστότητας της ομάδας (βλ. πίνακα 23.) ήταν μεν κάτω από τη μονάδα αλλά σε ανεκτά επίπεδα, με την πάροδο του χρόνου έχουν μειωθεί σε πάρα πολύ ανησυχητικά επίπεδα καθώς τείνουν στο 0 και φυσικά ούτε λόγος για να συγκριθούν με το μέσο όρο του κλάδου.

Την κατάσταση φαίνεται να σώζει λίγο το γεγονός ότι μεγάλο μέρος του κυκλοφορούν ενεργητικού είναι διαθέσιμα σε αντίθεση με τον κλάδο στο σύνολό του αλλά κυρίως το γεγονός ότι η λειτουργική ταμειακή ροή είναι στα επίπεδα του μέσου όρου του κλάδου, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι καλύπτει τις βραχυπρόθεσμες και λοιπές ανάγκες της ομάδας.

Είναι περίεργο που προκύπτει παρόμοιο πρόβλημα καθώς οι ημέρες των απαιτήσεων είναι ιδιαίτερα λίγες (μόλις 13) και παρόλο που είχαν αυξητική τροχιά την τελευταία 5ετία είναι οι χαμηλότερες του κλάδου.

Την ίδια στιγμή η κυκλοφοριακή ταχύτητα των προμηθευτών είναι μικρότερη του κλάδου. Αυτό συνεπάγεται ότι ο ΠΑΟΚ έχει μια εσωτερική χρηματοδότηση που προέρχεται από το γεγονός ότι πληρώνει πολύ αργά και πληρώνεται πολύ γρήγορα και παρόλα αυτά παρουσιάζει πρόβλημα ρευστότητας.

Πίνακας 23.: Δείκτες Ρευστότητας Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005

		ΠΑΟΚ					Μέσος όρος κλάδου
		2001	2002	2003	2004	2005	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ		2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
I. ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ							
	Γενική ρευστότητα	0.48	0.53	0.20	0.12	0.06	0,35
	Άμεση ρευστότητα	0.48	0.53	0.20	0.12	0.06	0,35

	Διαθέσιμα προς βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις	0.06%	0.04 %	5.19 %	7.94%	2.27%	4%
	Διαθέσιμα προς κυκλοφορούν ενεργητικό	0.13%	0.09 %	25.95 %	64.06%	40.73%	17%
	Λειτουργική ταμειακή ροή προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	0.00%	46.09 %	61.72 %	15.21%	27.29%	26%
	Διαθέσιμα προς κεφάλαιο κίνησης	1.00	1.00	-0.06	-0.09	-0.02	0,10
II. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	0.93	1.19	1.74	11.84	13.16	2,92
	Ημέρες απαιτήσεων	388	302	207	30	27	389,30
	Απαιτήσεις προς κεφάλαιο κίνησης	-1	-1	0	0	0	-0,04
III. ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	32,61
	Ημέρες αποθεμάτων	0	0	0	0	0	0,52
	Αποθέματα προς κεφάλαιο κίνησης	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0,05
IV. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
	Κυκλοφοριακή ταχύτητα προμηθευτών	0.00	0.05	0.08	0.04	0.27	0,41
	Προμηθευτές προς κεφάλαιο κίνησης	-2	-2	-1	-1	-1	-0,93
V. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ							
	Διάρκεια λειτουργικού κύκλου	388	302	207	30	27	389,77

7.4.2 Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης και Φερεγγυότητας Π.Α.Ο.Κ.

Βέβαια η αντίθεση που παρουσιάστηκε από τους προηγούμενους δείκτες μπορεί να οφείλεται στην πολύ κακή κεφαλαιακή διάρθρωση καθώς οι υποχρεώσεις, τόσο οι βραχυχρόνιες όσο και οι μακροχρόνιες, είναι πολλαπλάσιες των ιδίων κεφαλαίων παρόλο που κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους διαφαίνεται μια προσπάθεια εξυγίανσης της κατάστασης. Το μεγαλύτερο ποσοστό των υποχρεώσεων είναι βραχυπρόθεσμες ενώ κυμαίνονται στο μέσο όρο του κλάδου. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις δεν καλύπτονται ούτε στο ελάχιστο από το κυκλοφορούν ενεργητικό παρόλα' αυτά η ομάδα είναι σε θέση να καλύψει τις χρηματοοικονομικές δαπάνες τόσο από τα λειτουργικά κέρδη όσο και από τις ταμειακές ροές. Οι υποχρεώσεις της ομάδας

δε φαίνεται να προέρχονται από δάνεια αλλά μάλλον από άλλους πιστωτές καθώς το πραγματικό κόστος δανεισμού είναι στο 0%(βλ. πίνακα 24.).

Πίνακας 24. : Κεφαλαιακή Διάρθρωση και Φερεγγυότητα Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005

ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ	ΠΑΟΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Συνολικές υποχρεώσεις προς συνολικά κεφάλαια	90.28%	99.13%	152.53%	101.42%	209.24%	1,36
Ίδια κεφάλαια προς συνολικές υποχρεώσεις	10.77%	0.88%	-34.44%	-1.40%	-58.84%	-0,13
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς συνολικές υποχρεώσεις	71.28%	64.15%	83.93%	85.14%	75.25%	0,75
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς κυκλοφορούν ενεργητικό	208.76%	190.31%	499.95%	806.96%	1796.88%	5,62
Κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων (λειτουργικά κέρδη)	30.71	373.57	201.79	171.03	63.90	200,99
Κάλυψη χρηματοοικονομικών εξόδων (ταμειακές ροές)	0.00	480.52	1,376.22	97.12	119.97	196,27
Λειτουργική ταμειακή ροή προς συνολικές υποχρεώσεις	0.00%	29.57%	51.80%	12.95%	20.54%	0,18
Μόχλευση κεφαλαίου κίνησης	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	-7.41%	-0,98
Πραγματικό κόστος δανεισμού	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	6.82%	0,05
Δείκτης επανεπένδυσης	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	1,00
Συνολικό ενεργητικό προς λογαριασμούς τάξεως	70.13	0.00	0.00	0.00	6.85	52,83
Διαθέσιμα προς λογαριασμούς τάξεως	0.03	0.00	0.00	0.00	0.24	1,25
Ίδια κεφάλαια προς λογαριασμούς τάξεως	6.82	0.00	0.00	0.00	-8.44	-2,72
Πωλήσεις προς λογαριασμούς τάξεως	20.02	0.00	0.00	0.00	4.68	19,18
Πωλήσεις προς συνολικές υποχρεώσεις	0.32	0.40	0.22	0.45	0.33	0,32
Πωλήσεις προς βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	0.44	0.63	0.26	0.53	0.43	0,46
Πωλήσεις προς βραχυπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια	0.00	0.00	0.00	0.00	6.51	10,13

7.4.3 Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Π.Α.Ο.Κ.

Η εικόνα που παρουσιάστηκε και στις προηγούμενες ομάδες εμφανίζεται και στην περίπτωση του ΠΑΟΚ καθώς τα συνολικά επενδυμένα κεφάλαια έχουν αρνητική απόδοση την ίδια στιγμή που τα ίδια κεφάλαια έχουν θετική απόδοση και μάλιστα ιδιαίτερα υψηλή. Αυτή η εικόνα δίνει την εντύπωση ότι η διοίκηση της ομάδας φροντίζει για την ευημερία των μετόχων της αφήνοντας τους υπόλοιπους πιστωτές και χρηματοδότες σε δεύτερη μοίρα. Διαχρονικά μάλιστα η κατάσταση έχει επιδεινωθεί με αποτέλεσμα να υπολείπονται αυτοί οι δείκτες πάρα πολύ από το μέσο όρο του κλάδου. Την ίδια στιγμή, η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων φαίνεται να έχει βελτιωθεί σημαντικά στο πέρασμα του χρόνου αν και ακόμα υπολείπονταν του μέσου όρου του κλάδου. (βλ. πίνακα 25.)

Πίνακας 25. Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005

ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΠΕΝΔΥΜΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	ΠΑΟΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Απόδοση συνολικού ενεργητικού προ φόρων	-18.19%	-20.58%	-53.75%	-34.82%	-47.69%	-0,04
Απόδοση συνολικού ενεργητικού μετά φόρων	-18.19%	-20.58%	-53.75%	-34.82%	-47.69%	-0,04
Απόδοση μακροπρόθεσμων κεφαλαίων	-51.03%	-56.53%	191.81%	-255.07%	66.85%	-1,36
Χρηματοοικονομική μόχλευση	27.27%	2.38%	187.47%	-10.42%	172.58%	0,85
Απόδοση λειτουργικών στοιχείων ενεργητικού	-18.79%	-24.81%	-43.39%	-29.11%	-59.41%	0,27
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	-1,87	-23,71	1,02	24,28	0,39	2,03
Φορολογική επιβάρυνση	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	1,00
Χρηματοοικονομική ή επιβάρυνση	101.83%	100.30%	100.11%	100.39%	100.76%	1,07
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	-62.58%	-51.62%	-162.64%	-76.21%	-69.24%	-0,74

Κυκλοφοριακή ταχύτητα ενεργητικού	0.29	0.40	0.33	0.46	0.68	0,34
Κεφαλαιακή διάρθρωση	10.28	115.20	-1.90	-70.30	-0.81	-13,03
Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς κέρδη προ φόρων		0.00%	0.00%	0.00%	-0.02%	-0.03%
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς κέρδη προ φόρων		-169.19%	-66.69%	-17.43%	-10.97%	-2.56%

7.4.4 Κυκλοφοριακή Ταχύτητα Π.Α.Ο.Κ.

Από τους δείκτες διαχείρισης περιουσίας, ο μόνος δείκτης που παρουσιάζει μια καλή συμπεριφορά είναι η κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων καθώς αυξάνεται και είναι πολύ υψηλότερη από το μέσο όρο. Οι υπόλοιποι δείκτες είτε είναι κάτω από το μέσο όρο του κλάδου είτε είναι πολύ χαμηλοί (κάτω από τη μονάδα) γεγονός που σημαίνει ότι δεν αποδίδουν όσο θα έπρεπε και θα πρέπει να επανεξεταστεί η χρήση και η χρησιμότητά τους. (βλ. πίνακα 26.)

Πίνακας 26. Διαχείριση Περιουσίας Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	ΠΑΟΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	0.93	1.19	1.74	11.84	13.16	2,92
Κυκλοφοριακή ταχύτητα αποθεμάτων	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	13,17
Κυκλοφοριακή ταχύτητα κεφαλαίου κίνησης	-0.85	-1.32	-0.32	-0.60	-0.46	-0,74
Κυκλοφοριακή ταχύτητα πάγιου ενεργητικού	0.41	0.60	0.44	0.51	0.75	0,68
Κυκλοφοριακή ταχύτητα επενδυμένων κεφαλαίων	2.94	45.79	-0.63	-32.00	-0.61	1,06
Κυκλοφοριακή ταχύτητα συνολικού ενεργητικού	0.29	0.40	0.33	0.46	0.68	0,34
Κυκλοφοριακή ταχύτητα βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	0.44	0.63	0.26	0.53	0.43	0,46

7.4.5 Περιθώριο Κέρδους Π.Α.Ο.Κ.

Για μια ακόμα φορά, τα περιθώρια κέρδους είναι αρνητικά ανεξάρτητα αν έχουν βελτιωθεί μετά το 2003 ή αν είναι περισσότερο βελτιωμένα από το μέσο όρο του κλάδου. Για μια φορά ακόμα, φαίνεται ότι τη διαφορά την κάνουν οι αποσβέσεις καθώς σε εκείνη την περίπτωση το περιθώριο κέρδους γίνεται θετικά και επακολούθως και το περιθώριο λειτουργικής ταμειακής ροής, το οποίο είναι οριακά υψηλότερο από το μέσο όρο. (βλ. πίνακα 27.)

Πίνακας 27. Περιθώριο Κέρδους Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005

ΠΕΡΙΘΩΡΙΑ ΚΕΡΔΟΥΣ	ΠΑΟΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Περιθώριο μικτού κέρδους	-83.96%	-46.23%	-130.59%	-36.02%	-59.71%	-1,10
Περιθώριο ΚΠΤΦ	-161.04%	-81.27%	-163.72%	-77.94%	-67.87%	-0,86
Περιθώριο ΚΠΤΦΑ	35.19%	57.33%	35.09%	50.80%	33.48%	0,65
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	-162.18%	-81.42%	-163.90%	-78.24%	-68.40%	-0,89
Περιθώριο καθαρού κέρδους (προ φόρων)	-63.73%	-51.78%	-162.82%	-76.50%	-69.76%	-0,77
Περιθώριο καθαρού κέρδους (μετά φόρων)	-63.73%	-51.78%	-162.82%	-76.50%	-69.76%	-0,77
Περιθώριο λειτουργικής ταμειακής ροής	0.00%	73.75%	239.35%	28.85%	62.86%	0,58

7.4.6 Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005

Είναι ιδιαίτερα ευοίωνο το γεγονός ότι στην πάροδο του χρόνου ο ΠΑΟΚ κατάφερε να περιορίσει ποσοστιαία τόσο τα έξοδα διοικήσεως όσο τα έξοδα διαθέσεως με αποτέλεσμα να είναι πολύ χαμηλότερα από το μέσο όρο και να αφήνει περιθώρια στο μέλλον για κέρδη. Επίσης θετικά είναι ακόμα δύο σημεία. Το πρώτο είναι ότι οι χρεωστικοί τόκοι είναι ελάχιστοι, γεγονός που σχετίζεται με την άποψη ότι οι υποχρεώσεις του ΠΑΟΚ δεν προέρχονται από δάνεια αλλά

από οφειλές σε πιστωτές. Το δεύτερο είναι ότι τα έκτακτα και ανόργανα έξοδα είναι ελάχιστα δίνοντας τη δυνατότητα στη διοίκηση της ομάδας να κάνει προβλέψεις. Στο σύνολό τους αυτοί οι δείκτες είναι καλοί όσον αφορά τόσο στη διαχρονική τους πορεία όσο και στη σύγκρισή τους με τον κλάδο στο σύνολό τους. (βλ. πίνακα 28.)

Πίνακας 28. Αποτελεσματικότητα και Διαχείριση Κόστους Π.Α.Ο.Κ. 2001-2005

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ	ΠΑΟΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
I. ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ						
Έξοδα διοίκησης προς κύκλο εργασιών	20.30%	9.82%	12.44%	20.74%	2.29%	0,23
Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως προς κύκλο εργασιών	14.28%	3.67%	8.18%	13.09%	1.51%	0,12
Σύνολο διοικητικών και λειτουργικών εξόδων προς κύκλο εργασιών	0.00%	58.40%	60.73%	41.93%	12.23%	0,32
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς κύκλο εργασιών	1.15%	0.15%	0.17%	0.30%	0.52%	0,03
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς κύκλο εργασιών	9.37%	4.88%	27.30%	6.66%	3.15%	0,64
II. ΜΙΚΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ						
Έξοδα διοίκησης προς μικτά αποτελέσματα	-24.18%	-21.23%	-9.53%	-57.59%	-3.84%	-0,46
Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως προς μικτά αποτελέσματα	-17.01%	-7.95%	-6.27%	-36.35%	-2.53%	-0,18
Σύνολο διοικητικών και λειτουργικών εξόδων προς μικτά αποτελέσματα	0.00%	-126.33%	-46.51%	-116.40%	-20.49%	-0,67
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα προς μικτά αποτελέσματα	-1.36%	-0.33%	-0.13%	-0.82%	-0.88%	-0,04
Έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημίες προς μικτά αποτελέσματα	-11.16%	-10.56%	-20.90%	-18.49%	-5.28%	-1,20

7.4.7 Πρόβλεψη για Χρεοκοπία της Π.Α.Ε. Π.Α.Ο.Κ.

Πίνακας 29. Πρόβλεψη Χρεοκοπίας του Π.Α.Ο.Κ.

ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΧΡΕΟΚΟΠΙΑΣ	ΠΑΟΚ					Μέσος όρος κλάδου
	2001	2002	2003	2004	2005	7/2000 - 6/2005
Altman's Z"-score	-7,18	-6,93	-16,35	-10,10	-19,50	-10,58
Κεφάλαιο κίνησης προς συνολικό ενεργητικό (6,56)	-2.20	-1.98	-6.72	-4.96	-9.75	-5,23
Αποτελέσματα εις νέο προς συνολικό ενεργητικό (3,26)	-2.01	-2.79	-5.63	-2.74	-6.01	-3,64
Κέρδη προ τόκων και φόρων προς συνολικό ενεργητικό (6,72)	-3.09	-2.17	-3.63	-2.38	-3.12	-1,57
Ίδια κεφάλαια προς συνολικές υποχρεώσεις (1,05)	0.11	0.01	-0.36	-0.01	-0.62	-0,09

Για μια τελευταία φορά θα πρέπει να επαναλάβουμε ότι το αρνητικό πρόσημο (βλ. πίνακα 29), δεν αφήνει περιθώρια για οποιοδήποτε άλλο σχόλιο πέραν του γεγονότος ότι αυτοί οι δείκτες δηλώνουν ότι αν η κατάσταση συνεχίσει ως έχει η ομάδα θα οδηγηθεί στην χρεοκοπία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο – ΕΙΔΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

8. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο τελευταίο κεφάλαιο της μελέτης των Π.Α.Ε. θα αναφερθούμε σε μερικές ιδιαίτερες υποχρεώσεις που έχουν οι εταιρείες αυτές αλλά και σε ιδιαίτερα θέματα. Συγκεκριμένα θα αναλύσουμε την τριμηνιαία αναφορά προς τη Superleague Ελλάδας των εξόδων - εσόδων των εταιρειών, θα σχολιάσουμε το καθεστώς αύξησης του μετοχικού τους κεφαλαίου, την αποτίμηση αξίας ποδοσφαιριστών και τέλος θα παρουσιάσουμε την οικονομική εκκαθάριση των ποδοσφαιρικών αγώνων.

8.1. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ Π.Α.Ε. ΠΡΟΣ SUPERLEAQUE

Κάθε Π.Α.Ε οφείλει στο τέλος κάθε τριμήνου από την έναρξη του πρωταθλήματος να υποβάλλει στο ελεγκτικό συμβούλιο της SUPERLEAQUE αναλυτικό πίνακα των πάσης φύσεως εσόδων και εξόδων που πραγματοποιήθηκαν κατά το αμέσως προηγούμενο διάστημα. Θα πρέπει να αναφέρονται οι πηγές εσόδων και οι δαπάνες ανά κατηγορία. Οι δαπάνες που αφορούν τις τακτικές και έκτακτες παροχές στους αθλητές πρέπει να αναλύονται και ονομαστικά κατά αθλητή. Επίσης οφείλουν δεκαπέντε ημέρες πριν την έναρξη της αγωνιστικής περιόδου (1^η Αυγούστου εκάστου έτους), (βλ. Παράρτημα Ι, Κ.Α.Π.), να υποβάλουν στο ελεγκτικό συμβούλιο της SUPERLEAQUE τον προϋπολογισμό εσόδων – εξόδων της νέας χρήσης απολύτως ισοσκελισμένο. Αν ο προϋπολογισμός ισοσκελίζεται με σύναψη άτοκου δανείου πρέπει να προσκομισθεί στο ελεγκτικό συμβούλιο αντίγραφο σε δέκα μέρες από τη σύναψή του.

Πριν την έναρξη της αγωνιστικής περιόδου οφείλουν να έχουν εξοφλήσει όλες τις ληξιπρόθεσμες και απαιτητές οφειλές προς τους ποδοσφαιριστές, συνδέσμους, προπονητές, ιδρυτικό αθλητικό σωματείο και έχουν επιδικαστεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Η παράβαση των υποχρεώσεων αυτών συνεπάγεται αφαίρεση των βαθμών μίας νίκης για όσο διαρκεί η παράβαση για κάθε αγώνα και επιβάλλεται από το οικείο δικαιοδοτικό όργανο αρθ. 77 παρ.6.2725/99.

Τα έσοδα προέρχονται κυρίως από τη διάθεση εισιτηρίων ποδοσφαιρικών αγώνων πρωταθλήματος , κυπέλλου, φιλικών αγώνων , τηλεοπτικά-ραδιοφωνικά δικαιώματα, από παροχή σήματος, από χορηγούς, από παροχή υπηρεσίας σε τρίτους, επιχορηγήσεις και διαρκή εισιτήρια, αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου. Τα εισιτήρια εκτυπώνονται από την διοργανώτρια αρχή και σφραγίζονται από αστυνομική διεύθυνση. Έπειτα θεωρούνται από κάθε αρμόδια Δ.Ο.Υ. και διατίθενται από την Π.Α.Ε στους φιλάθλους της. Με το πέρας του αγώνος επιστρέφονται τα αδιάθετα εισιτήρια και συντάσσεται οικονομική εκκαθάριση από τη διαχείριση την οποία υπογράφει και ο εκπρόσωπος της διοργανώτριας αρχής. 15 μέρες μετά των αγώνα οι Π.Α.Ε. επιστρέφει τα αδιάθετα εισιτήρια στη Δ.Ο.Υ. θεώρησής τους . Στη συνέχεια γίνονται οι αντίστοιχες εγγραφές στα βιβλία και αποδίδεται ο φόρος.

Τα έξοδα αφορούν κυρίως αγορές επενδυτικών αγαθών φορολογητέες , ενδοκοινοτικές αποκτήσεις παικτών και δαπάνες φορολογητέες και μη. Επίσης περιλαμβάνουν τις τακτικές και έκτακτες αμοιβές και έξοδα διοικητικού προσωπικού και ποδοσφαιριστών , εργοδοτικές εισφορές , αμοιβές τρίτων, φόρους τέλη, τόκους, αποσβέσεις παγίων και διάφορα έξοδα όπως μεταφορές,

ταξίδια, προβολή και διαφήμιση, συνδρομές ,δωρεές, διαμονή ποδοσφαιρικής ομάδας έντυπα – γραφική ύλη, ύδρευση, ενοίκια, επισκευές – συντηρήσεις, ηλεκτρικό ρεύμα, τηλεπικοινωνίες, ασφάλιστρα, έξοδα προβολής και διαφήμισης , δημοσιεύσεις και λοιπά έξοδα.

Οι αποσβέσεις των ποδοσφαιριστών για νέα συμβόλαια και ανανεώσεις τους γίνονται σύμφωνα με το Π.Δ. 88/73 και 100/98 και διαρκούν όσο το συμβόλαιο του ποδοσφαιριστή .

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση σε EURO εγγράφονται σε λογαριασμό πολυετούς απόσβεσης. Οι χρεωστικές αποσβένονται στο τέλος της χρήσης που είναι ληξιπρόθεσμα τα δάνεια και οι αντίστοιχες πιστώσεις, ενώ οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές στο τέλος της χρήσης μειώνουν τις χρεωστικές και αν δεν υπάρχουν γίνεται πρόβλεψη κατά δάνειο ή πίστωση.

8.2 ΑΥΞΗΣΗ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Το μετοχικό κεφάλαιο των Π.Α.Ε (ν.3262/2004, που συμμετέχουν στην Α' Εθνική κατηγορία δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερο των 1.000.000€, της Β' Εθνικής κατηγορίας μικρότερο των 500.000€ και της Γ' Εθνικής κατηγορίας του εκάστοτε προβλεπόμενου στον κ.ν. 2190/1920 ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 135 παραγρ.17 του ν. 2725/99 οι Π.Α.Ε υποχρεούνται μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου της τρέχουσας χρήσης να προβούν σε αύξηση του μετοχικού τους κεφαλαίου, ώστε το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων τους με βάση τις οικονομικές τους καταστάσεις να μην είναι κατώτερο από το μισό του συνολικού τους μετοχικού κεφαλαίου που θα προκύψει μετά την αύξησή του διαφορετικά δεν επιτρέπονται μεταγραφές ποδοσφαιριστών.

Αν προβεί η εταιρεία σε αύξηση μετοχικού πρέπει να λάβει υπόψη της για τον προσδιορισμό του ποσού της αύξησεως σε μετρητά την αξία των ποδοσφαιριστών που θα προκύψει από την απόφαση της Επιτροπής Αποτίμησης (αρθ. 76, ν. 2725/99), αφού αφαιρεθεί η αξία κάθε ποδοσφαιριστή που αναφέρεται στα βιβλία και κεφαλαιοποιηθεί οποιαδήποτε οφειλή προς τους μετόχους ή τρίτους ύστερα από γραπτή γνώμη τους σύμφωνα με παρ.13 αρθ.68, ν. 2725/99 και μετά από απόφαση Γενικής Συνέλευσης.

Κάθε είδους χρηματικά ποσά που καταβάλλονται με οποιαδήποτε μορφή προσωρινής ταμειακής διευκόλυνσης – άτοκου δανείου από μέτοχο ή μέλη της διοίκησης ή από τρίτο θα πρέπει μέσα σε 15 μέρες από την είσπραξη του ποσού να γνωστοποιηθεί στο Ελεγκτικό Συμβούλιο. Επίσης οφείλουν να τηρούν σε αναγνωρισμένη τράπεζα λογαριασμό όπου να εμφανίζονται τα ποσά που καταβάλλονται και τα έξοδά τους.

Στις ανώνυμες εταιρείες που ιδρύονται ή αυξάνουν το κεφάλαιό τους εφαρμόζεται επιβολή ανταποδοτικού τέλους ύψους ένα τοις χιλίσις (αρ.1 παρ. 8, ν.2837/2000) υπολογιζόμενο επί του ιδρυτικού κεφαλαίου ή επί του ποσού της αύξησης, υπέρ της Επιτροπής Ανταγωνισμού του Υπουργείου Ανάπτυξης, ώστε να καταχωρηθεί η αύξηση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών .

8.3 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΑΞΙΑΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΣΤΩΝ

Σύμφωνα με το αρθ. 76 του Ν. 2725/99 για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρ. 47 και 48 παρ.γ' του κ.ν. 2190/1920, στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων των Α.Ε. συνυπολογίζεται κατ' εξαίρεση και η αξία των αθλητών της. Η αποτίμηση της αξίας τους διενεργείται ανά χρήση και εντός τριών μηνών από τη λήξη της. Η αξία των ποδοσφαιριστών που προκύπτει από την αποτίμηση αυτών κατά τα

ανωτέρω, αναφέρεται ως πρόσθετη σημείωση στο ισολογισμό της εταιρείας, χωρίς να γίνεται αναμόρφωση της αξίας αυτών στα λογιστικά της βιβλία. Από την αξία των αθλητών που προκύπτει από την αποτίμησή τους, αφαιρείται η αναφερόμενη αξία κάθε αθλητή στα βιβλία της εταιρείας. Συγκροτείται πενταμελής επιτροπή που αποτελείται από έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Ανάπτυξης, Οικονομίας, της Γ.Γ.Α και του φορέα πρωταθλήματος, με θητεία διάρκειας δύο ετών συγκροτούμενη με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού που δημοσιεύεται στη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της αξίας των αθλητών είναι τα ποσά που αναγράφονται στο συμβόλαιο υπέρ του ποδοσφαιριστή και υπέρ του ομάδας που προήλθε, η ηλικία του αθλητή, ο αριθμός συμμετοχών του στους αγώνες των Εθνικών ομάδων ανδρών, ελπίδων και νέων, η πειθαρχική του κατάσταση και τα ποσά των νόμιμων αποδοχών του κατά την τελευταία διετία από την Π.Α.Ε. στην οποία ανήκει. Με απόφαση Υπουργού ύστερα από πρόταση της επιτροπής ορίζεται ο συντελεστής βαρύτητας κάθε κριτηρίου καθώς και επιπλέον κριτήρια για τον προσδιορισμό της αξίας των αθλητών. Η υπεραξία που προκύπτει από την αποτίμηση αυτών καταχωρείται στο ενεργητικό του ισολογισμού με δημιουργία νέου λογαριασμού με ονομασία «16.91 Υπεραξία Αποτίμησης Αθλητών», σε πίστωση του λογαριασμού Παθητικού « 41.07 Διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας λοιπών περιουσιακών στοιχείων» με δημιουργία νέου τριτοβάθμιου λογαριασμού με ονομασία « Διαφορά Αποτίμησης Αθλητών» του Λογιστικού οδηγού για την εφαρμογή του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου από τις Π.Α.Ε (ΦΕΚ 786 Β'/1988). Η υπεραξία αυτή των αθλητών δεν υπόκειται σε αποσβέσεις.

8.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΑΓΩΝΑ - ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ SUPERLEAQUE Α' ΕΘΝΙΚΗΣ

Η γηπεδούχος Π.Α.Ε. είναι υποχρεωμένη να φροντίσει για τη σύνταξη της εκκαθάρισης του αγώνα αμέσως μετά τη διεξαγωγή του. Η εκκαθάριση αυτή θα συντάσσεται σε ειδικό έντυπο της "Super League 2007" (Βλ. Παράρτημα Ι) και σε έξι (6) αντίγραφα.

Στο φύλλο εκκαθάρισης αναγράφονται κατά σειρά και απέναντι στις αναγραφόμενες έντυπες υποδείξεις τα εξής :

Τα εισιτήρια που τυπώθηκαν, που επιστράφηκαν και που πουλήθηκαν (κατά κατηγορία) καθώς και τα ποσά που αντιστοιχούν σε αυτά, όπως και το σύνολο των ακαθάριστων εισπράξεων. Στα εισιτήρια που διατέθηκαν λογίζονται και εκείνα που έχουν αποκοπεί από το στέλεχος και δεν θεωρούνται ως επιστρεφόμενα κατά τη σύνταξη της εκκαθάρισης.

Από το συνολικό ποσό των παραπάνω ακαθάριστων εισπράξεων αφαιρείται το ποσό, που αντιστοιχεί στο ποσοστό 9% για Φ.Π.Α. και στη συνέχεια επί του υπολοίπου (ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ), θα υπολογίζονται και θα αφαιρούνται κατά σειρά τα ποσά που αντιστοιχούν στις παρακάτω κρατήσεις και δαπάνες:

- Ποσοστό για τη χρήση γηπέδου 15%
- Φ.Π.Α. 9% στο ποσό για τη χρήση του γηπέδου.
- Τα δημοτικά τέλη, που θα πρέπει να είναι μέχρι 0,0059 ευρώ για κάθε εισιτήριο που θα διατεθεί.
- Ποσοστό υπέρ "Super League 2007" 4%
- Ποσοστό 3% Ε.Π.Ο. μέσω "Super League 2007".
- Ποσοστό 0,5 Ε.Λ.Π.Π. μέσω "Super League 2007".

- Τα υπόλοιπα έξοδα του αγώνα (υπηρεσία του γηπέδου) που είναι οι αμοιβές των προσώπων που προσφέρουν υπηρεσία όπως είναι οι ταμίες, οι θυρωροί, οι φύλακες, σύμφωνα με την αναλυτική κατάσταση που απαραίτητα πρέπει να επισυνάπτεται στο φύλλο εκκαθάρισης της “Super League 2007”.
- Η αμοιβή του γιατρού του σταδίου που έχει οριστεί σε 80 ευρώ μικτά με απόδειξη παροχής ή Υπεύθυνη δήλωση για την ιδιότητα του ως νοσοκομειακού γιατρού.
- Έξοδα για την υπηρεσία security.
- Αποζημίωση του Παρατηρητή Αγώνα (200 ευρώ)
- Αποζημίωση του βοηθού Παρατηρητή Αγώνα (100 ευρώ)

Πέρα από τις παραπάνω δαπάνες που σαφώς κατονομάζονται, δεν αναγνωρίζεται άλλη δαπάνη, ούτε θα γίνεται δεκτή κατά τον έλεγχο της εκκαθάρισης.

Το καθαρό χρηματικό υπόλοιπο θα ανήκει στη γηπεδούχο κατά 100%.

Προ της καταβολής του ποσού που αντιστοιχεί στο παραπάνω ποσοστό ο εκκαθαριστής είναι υποχρεωμένος:

- Να εισπράττει το ποσό που αντιστοιχεί στο ποσοστό, το οποίο δικαιούται το ερασιτεχνικό Σωματείο που ίδρυσε τη γηπεδούχο Π.Α.Ε., σύμφωνα με το καταστατικό της. Το ποσό αυτό πρέπει να αποδίδεται στο παραπάνω ερασιτεχνικό Σωματείο και ο υπολογισμός για την εξεύρεσή του γίνεται με βάση το κατά περίπτωση ποσοστό επί του καθαρού ποσού που δικαιούται κάθε Π.Α.Ε. να εισπράξει σύμφωνα με την εκκαθάριση.
- Να εισπράττει κάθε άλλο ποσό που αναφέρεται σε έγγραφο προς

αυτόν εντολή της “Super League 2007”.

Το φύλλο εκκαθάρισης πρέπει απαραίτητα να φέρει τις υπογραφές του αρμόδιου εκπροσώπου της γηπεδούχου Π.Α.Ε., του εκπροσώπου της “Super League 2007” και του Διαχειριστή του αγώνα. Κάτω από την υπογραφή του καθενός πρέπει να γράφεται ευανάγνωστα το ονοματεπώνυμό του.

Η “Super League 2007” έχει την επιμέλεια για την επαλήθευση της εκκαθάρισης των αγώνων, στους οποίους αναφέρεται η προκήρυξη και μπορεί με αντιπρόσωπό της, να παρευρίσκεται στη συμπλήρωση της εκκαθάρισης, οποία και προσυπογράφεται από αυτόν.

Σε περιπτώσεις άρνησης της γηπεδούχου Π.Α.Ε. για καταλογοισμό τυχόν εξόδων (έκτακτα), ο Παρατηρητής αγώνα της “Super League 2007” δεν θα υπογράψει την εκκαθάριση και η υπόχρεη Π.Α.Ε. θα προσέρχεται στο λογιστήριο της “Super League 2007” για να κλείσει η εκκαθάριση.

Δικαιολογητικά εκκαθάρισης:

Τα έξι αντίγραφα θα μοιράζονται ως εξής:

Το πρώτο θα στέλνεται στην “Super League 2007” και θα επισυνάπτονται σε αυτό:

1. Κατάσταση, που περιέχει τα ονοματεπώνυμα των προσώπων που θα προσφέρουν υπηρεσία κατά ιδιότητα (ταμίες – θυρωροί – φύλακες),
2. Το ποσό που δόθηκε στον καθένα και υπογραφή που θα φανερώνει την είσπραξη από τον δικαιούχο και υπογεγραμμένη από εκπρόσωπο της “Super League 2007”
3. Τραπεζική επιταγή ή εντολή ή κατάθεση σε λογαριασμό της

“Super League 2007”, με παράλληλη αποστολή του αποδεικτικού της κατάθεσης ή της εντολής ή και μετρητά για τις Π.Α.Ε. Αθήνας, Πειραιά που θα καλύπτουν τα παρακάτω ποσά:

1. Τα δικαιώματα της “Super League 2007” 4%
2. Το ποσοστό της Ε.Π.Ο. 3%
3. Το ποσοστό 0,5% Ε.Λ.Π.Π.
4. Πρακτικό της αρμόδιας Οικονομικής Εφορίας από το οποίο θα προκύπτει η παράδοση και η παραλαβή από αυτή των εισιτηρίων (κατά κατηγορία) που δεν διατέθηκαν.
5. Φωτοαντίγραφο τιμολογίου τυπογραφείου για την αξία των εκτυπωθέντων εισιτηρίων.
6. REPORT για τα μηχανογραφικά εισιτήρια, πρακτικό θεώρησης οικείας εφορίας και πρακτικό σφράγισης από την “Super League 2007”.
7. Όπου εφαρμόζεται ηλεκτρονικός έλεγχος στα εισιτήρια διαρκείας, αντίστοιχο REPORT για τον αριθμό των εισιτηρίων διαρκείας που ελέγχθηκαν.

Το δεύτερο και το τρίτο αντίτυπο της εκκαθάρισης παίρνουν οι διαγωνιζόμενες Π.Α.Ε. σαν αποδεικτικό στοιχείο των εισπραχθέντων ποσών, το τέταρτο θα δίδεται στο ιδιοκτήτη του γηπέδου, το πέμπτο στον Παρατηρητή αγώνα, ως υπεύθυνο της “Super League 2007”, και το έκτο θα παραδίδεται σε εκπρόσωπο της ΕΠΟ.

Η εκκαθάριση του αγώνα πρέπει να περιέρχεται στην “Super League 2007” το αργότερο μέσα σε δέκα (10) από την ημέρα τέλεσης του αγώνα, η οποία δεν υπολογίζεται. Αν η παραπάνω εκκαθάριση μαζί με τα στοιχεία και τα ποσά που αναφέρθηκαν δεν περιέλθουν στην “Super League 2007” μέσα

σε δέκα (10) ημέρες από τη διεξαγωγή του αγώνα, η “Super League 2007” θα καλέσει την υπόχρεη Π.Α.Ε. να της καταβάλλει τα ποσά που δικαιούται μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την πάροδο του δεκαημέρου μαζί με την εκκαθάριση και τα υπόλοιπα στοιχεία της. Αν και το δεκαπενθήμερο περάσει άπρακτο, η ομάδα της υπαίτιας Π.Α.Ε. αποκλείεται από τον πρώτο επίσημο αγώνα της μετά την παρέλευση της παραπάνω δεκαπενθήμερης προθεσμίας καθώς και από τους επόμενους, μέχρις ότου συμμορφωθεί, τους οποίους χάνει υπέρ των αντιπάλων της με τέρματα 3-0 με απόφαση του Διοικητικού Οργάνου στο οποίο παραπέμπεται πάραυτα από την υπηρεσία της “Super League 2007”

Τα παραπάνω προβλέπονται από σχετικό άρθρο του Κ.Α.Π. της Ε.Π.Ο (βλ. Παράρτημα Ι) . Τα χρηματικά ποσά που δικαιούται η διοργανώτρια “Super League 2007” πρέπει να κατατίθενται σε μετρητά ή με τραπεζική επιταγή ή εντολή ή κατάθεση σε λογαριασμό της “Super League 2007”. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις θα επισυνάπτεται αντίγραφο αποδεικτικού της Τράπεζας με συστημένη επιστολή, για την απόδειξη του 10ημέρου ή 15νθημέρου.

8.5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κλείνοντας, επισημαίνουμε ότι οι Π.Α.Ε. είναι ανώνυμες εταιρείες που παρουσιάζουν λόγω της φύσεως του αντικειμένου τους πολλά έσοδα αλλά και υπέρογκα έξοδα. Η ορθή διαχείριση των εσόδων και εξόδων μπορεί να οδηγήσει σε ένα καλύτερο οικονομικό αποτέλεσμα, που να διορθώνει την αρνητική εικόνα των ισολογισμών τους, οι οποίοι επιβαρύνονται με τις μεγάλες αποσβέσεις των παγίων τους και τις συσσωρευμένες ζημίες των ετησίων

αποτελεσμάτων τους.

Η Ελληνική Πολιτεία με τη σειρά της προσπαθεί να διορθώσει τα κακώς κείμενα ώστε να επιβιώσουν οι ποδοσφαιρικές εταιρείες και να προάγουν το δημοφιλές άθλημα του ποδοσφαίρου π.χ. με την υπαγωγή στο άρθρ.44 Ν.1892/1990 για τη ρύθμιση χρεών της ΑΕΚ και λοιπές τροποποιήσεις των άρθρων νόμων για την επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Επίσης γίνεται μία συλλογική προσπάθεια τόσο από τις εταιρείες όσο και από την Πολιτεία εξεύρεσης χώρων δημιουργίας νέων προπονητικών εγκαταστάσεων και γηπέδων για την ομαλή διεξαγωγή του αθλήματος και δημιουργώντας παράλληλα την κατάλληλη υποδομή για την άνετη πρόσβαση των ενδιαφερομένων στους χώρους αυτούς αναπτύσσοντας τον ευρύτερο περιβάλλοντα χώρο και βελτιώνοντας τη σύνδεση των αθλητικών εγκαταστάσεων.

Εκτιμούμε ότι παρουσιάζεται έντονο ενδιαφέρον για την πορεία του αθλήματος τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο καθώς θα εφαρμοστούν στο εγγύς μέλλον και τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και προτείνουμε μετά την πενταετία την περαιτέρω έρευνα για την εξέλιξη της χρηματοοικονομικής και λογιστικής πορείας των Π.Α.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κλάιβ Γκίφορντ, Ποδόσφαιρο : ο τέλειος οδηγός για ένα θαυμάσιο άθλημα, μετάφραση Γ. Κουσούνελος, εκδόσεις Άγκυρα 2000
2. Ι. Κρίκογλου, Ποδόσφαιρο ,Γ. Νεοχωρίτη Αθήνα 1999
3. Γ. Κόλλιας, Στο ποδόσφαιρο δεν αρκεί μόνο το ταλέντο , εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
4. Ν. Μπογιόπουλος , Δ. Μήλακας, Μία θρησκεία χωρίς απίστευτους Ποδόσφαιρο, εκδόσεις Λιβάνη
5. Ε. Σακέλλη, Το Ελληνικό γενικό λογιστικό σχέδιο, εκδόσεις Σακέλλη 2003
6. Σ. Γιακουμέλου, Αθλητική νομοθεσία και νομολογία, Αθήνα 2000
7. Ν. Νιάρχου, Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων, εκδόσεις Σταμούλη 1997
8. Χ. Κανελλόπουλος, Μάνατζμεντ- αποτελεσματική διοίκηση Αθήνα 2003
9. Π. Κιόχος , Δρ. Γ. Παπανικολάου, Προγραμματισμός δράσεως επιχειρήσεων, εκδόσεις Σταμούλη, 1999
10. H. Garrison – E.Norren, Managerial accounting, Mc Graw Hill 2003
11. Elias, N.&Dunning E. Αθλητισμός και ελεύθερος χρόνος στην εξέλιξη του πολιτισμού, Αθήνα 1998
12. ΕΚΑΧ-ΕΚ-ΕΚΑΕ , Ευρωπαϊκή επιτροπή , Ευρωπαϊκή ένωση και αθλητισμός, υπηρεσία επίσημων εκδόσεων Ευρωπαϊκών κοινοτήτων, Βρυξέλλες 1996

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΔΥΚΤΙΟΥ

1. <http://www.noc.gr>
2. <http://www.fifa.com>
3. <http://www.uefa.com>
4. <http://www.worldsoccer.com>
5. <http://www.aek.gr>
6. <http://www.aekfc.gr>
7. <http://www.olympiacos.org>
8. <http://www.paok.gr>
9. <http://www.pao.gr>
10. <http://www.epo.gr>
11. <http://superleaguegreece.net>
12. <http://epae.gr>
13. <http://www.mpa.gr> and
14. <http://www.hri.org/MPA>.
15. <http://www.europa.eu.int>
16. <http://www.hellastat.gr>
17. <http://www.pages.stern.nyu.edu/~ealtman>.
18. <http://www.360soccer.com>
19. <http://www.soccerbase.com>
20. <http://www.sansimera.gr>
21. <http://www.europa.eu.int>
22. <http://www.et.gr>

23. <http://www.parliament.gr>
24. <http://www.ethnosport.gr>
25. <http://www.protathlitis.gr>
26. <http://www.athlitiki.gr>
27. [http:// www.sport-fm.gr](http://www.sport-fm.gr)
28. <http://www.filathlos.gr>
29. <http://www.sport24.gr>
30. <http://www.naftemporiki.gr>
31. <http://www.in.gr>
32. <http://www.google.gr>
33. <http://www.podosfairο.gr>
34. <http://www.unipi.gr>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΠΑ